

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

SAYI: 2021 / III

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2021/III

I: ÖNSÖZ

2021 yılı Eylül ayında OECD tarafından yayınlanan Ekonomik Görünüm ara raporunda, etkili aşuların yaygınlaştırılması, güçlü politika desteği ve birçok ekonomik faaliyetin yeniden başlamasının da etkisiyle küresel ekonomik büyümenin 2021 yılında hız kazandığına değinilmiştir. İlgili raporda 2021 yılı ve 2022 yılı için küresel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın sırasıyla yüzde 5,7 ve yüzde 4,5 oranında büyüyeceği öngörülmüştür. 2021 yılı Ekim ayında yayınlanan IMF Küresel Ekonomik Görünüm raporunda maliye ve para politikaları uygulamalarının, yerel salgın ve ekonomik koşullar göz önünde tutularak maksimum sürdürülebilir istihdama ulaşmayı hedefleyecek şekilde belirlenmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 2021 yılı Eylül ve Ekim aylarında gerçekleştirdiği toplantılarında bir haftalık repo faiz oranı olan politika faizini sırasıyla 100 baz puan ve 200 baz puan olmak üzere toplam 300 baz puan indirerek yüzde 19 seviyesinden yüzde 16 seviyesine düşürmüştür. Toplantı sonrası yayınlanan metinde politika faizinde yapılan aşağı yönlü düzeltme için yılsonuna kadar sınırlı bir alan kaldığının altı çizilmiştir.

2021 yılı üçüncü çeyreğinde ülkemizde bir önceki aya göre enflasyon oranları Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 2,23, yüzde 2,54 ve yüzde 2,08 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon oranları Temmuz ayında yüzde 20,23, Ağustos ayında yüzde 20,54 ve Eylül ayında ise yüzde 21,01 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı Eylül ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler yüzde 33,99 ile mobilya ve ev aletleri, yüzde 33,80 ile lokanta ve oteller ve yüzde 28,05 ile gıda ve alkolsüz içecekler kalemleri olmuştur. 2021 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 6,54 ile eğlence ve kültür kaleminde olmuştur.

2021 mali yılının üçüncü çeyreğinde bütçe gelirleri ve bütçe giderleri sırasıyla 2.261,1 ve 2.415,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle, 2021 yılı üçüncü çeyreğinde kamu maliyesi 154,6 milyon TL açık vermiştir. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 13,6 artış yaşayarak 1.583,4 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi ise 2021 yılı üçüncü çeyreğinde 301 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Böylelikle, vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemlerinin toplam bütçe gelirleri içindeki payları sırasıyla yüzde 70 ve yüzde 13,3 olmuştur. 2021 yılı üçüncü çeyreğinde bütçe giderleri içerisinde en büyük paya sahip ilk iki kalem ise cari transferler ve personel giderleri olup, sırasıyla 1.055,8 milyon TL ve 835,3 milyon TL olarak gerçekleşmişlerdir. İlgili kalemlerin toplam bütçe giderleri içindeki payı ise cari transferler için yüzde 43,7 ve personel giderleri için ise yüzde 34,6 olmuştur.

KKTC Ticaret Dairesi tarafından açıklanan dış ticaret verilerine göre 2021 yılı ikinci çeyreğinde ihracat ve ithalat rakamları sırasıyla 36,3 milyon ve 308,8 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre toplam ihracatta yüzde 26 ve toplam ithalatta ise yüzde 30 artış gerçekleşmiştir. 2021 yılı ilk yarısında ithalat içerisinde en büyük paya sahip ilk üç kalem yüzde 11,45 ile taşıt araçları, yüzde 8,81 ile yakıt ve yüzde 3,79 ile hayvan yemleri ve katkı maddeleri kalemi olmuştur.

2021 yılı üçüncü çeyreğinde bankacılık sektörünün aktif toplamı Eylül ayı sonu itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,41 artarak 59.399,6 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay sahibi yüzde 54,13 ile brüt krediler, ikinci en büyük pay sahibi ise yüzde 29,14 ile nakit ve nakit benzeri kalemler olmuştur. 2021 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla sektörün pasif toplamı içerisinde en büyük paya sahip kalemi olan mevduat toplamı ise 48.804,6 milyon TL olmuştur. Mevduatın toplam pasifler içerisindeki payı ise yüzde 82,16 oranındadır. Bankacılık sektöründe mevduatın krediye dönüşüm oranı 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1,2 puan azalarak

yüzde 65,88 seviyesine düşmüştür. 2021 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 1.513,2 milyon TL olan sektörün tahsili gecikmiş alacakları (TGA) ise Eylül ayı sonu itibarıyla yüzde 1,73 artarak 1.539,4 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (SYSR) 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,74 puanlık bir artışla yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 17,05 seviyesinde gerçekleşmiştir. Banka grupları bazında incelendiğinde SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 16,07, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,82 ve şube bankalarında ise yüzde 22,97 olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2021 / III

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Faks

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

Web Sitesi

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-posta

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP işlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
İÇİNDEKİLER	vii
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	3
1.2.3 Politika Faizleri	3
1.2.4 Döviz Kurları	4
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	5
2.1 İstihdam	5
2.2 Sosyal Sigortalara Kayıtlı Çalışanlar	6
2.3 Enflasyon	7
3 DIŞ TİCARET, TURİZM ve YÜKSEKÖĞRENİM	11
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	11
3.2 Turizm	14
3.3 Yükseköğrenim	17
3.3.1 Üniversitelerdeki Öğrenci Sayıları	17
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	19
4.1 2021 Yılı Üçüncü Çeyrek Sonuçları	19
4.2 Gelirler	19
4.3 Giderler	20
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	21
4.5 Finansman Dengesi	22
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	25
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	25
5.1.1 Finansal Derinleşme	25
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	25
5.1.3 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	26
5.1.4 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı	26
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	28

5.2.1	Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	29
5.2.2	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	31
5.2.3	Krediler	32
5.2.4	Menkul Değerler Cüzdanı	34
5.2.5	Mevduat	35
5.2.6	Özkaynaklar	38
5.3	Para Arzı	39
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	40
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	43
5.6	Bankacılık Dışı Finans Sektörü	44
5.6.1	Uluslararası Bankacılık Birimleri	44
5.6.2	Döviz Büroları	44
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>	45
6.1	Sermaye Yeterliliği	45
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	46
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı	48
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>	49
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	51
EK C.	<i>NOTLAR</i>	91

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	5
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	5
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)	9
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	11
Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları).....	12
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay).....	13
Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	14
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	14
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler.....	15
Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler	16
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL).....	19
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL).....	19
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL).....	20
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	21
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	22
Tablo 4.6: KKTC Maliye Bakanlığı'nın KKTC Merkez Bankası Aracılığı ile Gerçekleştirdiği TL DİBS İhaleleri	24
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	25
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	26
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler.....	26
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	27
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler	27
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	28
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	29
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	30
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	30
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	32
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	35
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	36
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	37
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)	37
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	38
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	39
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	40
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)	41
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	42
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%).....	43
Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD doları)	44
Tablo 5.23: Döviz Büroları Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	44
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)	45
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	47
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)	48
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	49
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	50
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	52
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	53
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	54
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)	55

Tablo B.5: KKTCCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	56
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	57
Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)	58
Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)	59
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)	60
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)	61
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler	62
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)	63
Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	64
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	65
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	66
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)	67
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)	68
Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	69
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	70
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)	71
Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)	72
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	75
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	75
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)	76
Tablo B.29: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	77
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	78
Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	79
Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	80
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	81
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	81
Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	82
Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	82
Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları	83
Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)	83
Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri	84
Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	85
Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	86
Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	87
Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı	88
Tablo B.44: 2020 - 2021 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)	88
Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı	89

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	2
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	4
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)	4
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım	5
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	5
Grafik 2.3: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı	6
Grafik 2.4: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar	6
Grafik 2.5: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı	6
Grafik 2.6: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	7
Grafik 2.7: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı	7
Grafik 2.8: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı	7
Grafik 2.9: 12 Aylık Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları	8
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat	12
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dış Ticaret Dengesi (ihracat - ithalat)	13
Grafik 3.3: 2021 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2019 ve 2020 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	15
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)	15
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	16
Grafik 3.6: Yıllar İtibarıyla Üniversite Sayıları	17
Grafik 3.7: Üniversite Öğrencilerinin Uyruklarına Göre Dağılımı	17
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)	19
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	20
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	20
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	22
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	23
Grafik 4.6: T.C. Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%)	23
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)	25
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	27
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	29
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)	30
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	31
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	31
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	32
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	32
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	33
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	33
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)	33
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	34
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	34
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)	35
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)	36
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	36
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	38
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	38
Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı	38
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları	39
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı	40
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	45

<i>Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar</i>	45
<i>Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)</i>	46
<i>Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı</i>	46
<i>Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi</i>	46
<i>Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı</i>	47
<i>Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA</i>	48

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

OECD tarafından 2021 yılı Eylül ayında yayınlanan Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda, güçlü politika desteği, etkili aşuların yaygınlaştırılması ve birçok ekonomik faaliyetin yeniden başlamasının yardımıyla küresel ekonomik büyümenin 2021 yılında hız kazandığına değinilmiştir. Raporunda, Küresel Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın 2021 yılında yüzde 5,7 ve 2022 yılında ise yüzde 4,5 büyüme kaydedeceği öngörülmüştür. Ayrıca, OECD raporunda küresel GSYH büyümesinin Covid-19 salgını öncesi seviyesini aştığına değinilmiştir. Avrupa'daki güçlü toparlanma, Amerika Birleşik Devletleri'nde gelecek yıl ek mali destek sağlanma olasılığı ve hane halkı tasarrufunun düşük olmasının gelişmiş ekonomilerdeki büyüme beklentilerini artırdığına vurgu yapılmıştır. Ancak diğer taraftan, gelişmekte olan ekonomilere, özellikle aşılama oranları düşük olan ülkelere bakıldığında ise üretim ve istihdam açıklarının devam ettiğinden ve bu durumun ekonomik büyüme ivmesine negatif etki yaptığından bahsedilmektedir.

OECD Ekonomik Görünüm Ara Raporu'nda küresel ekonomide bazı belirsizliklerin devam ettiğinden söz edilmektedir. Bu belirsizliğe ilişkin gündeme gelen ilk senaryoya göre, aşı dağıtımında ilerleme kaydedilmesi ve hane halkı tasarruflarının daha hızlı azalması ile talep artacak ve işsizlik azalacaktır. Ancak, böyle bir durumun kısa vadeli enflasyonist baskıları da artırma olasılığı mevcuttur. Diğer bir senaryoda aşılamanın yavaş ilerlemesi ve yeni virüs mutasyonlarının yayılmaya devam etmesi ile daha zayıf bir ekonomik iyileşme gerçekleşecek ve daha büyük iş kayıpları ile karşı karşıya kalınacaktır.

Raporunda, hayat kurtarabilmek, gelirleri korumak ve virüsü kontrol altına alabilmek için hükümetlerin gerekli tüm kaynakların kullanılmasını sağlayarak aşuların mümkün olan en hızlı şekilde küresel çapta dağıtılmasını sağlamalarının gerekliliğine değinilmiştir. Bu sebeple, gelişmiş ülkelerin düşük gelirli ülkelere, nüfuslarını aşulamak için ihtiyaç duydukları kaynakları sağlamak üzere daha güçlü uluslararası bir çaba göstermelerinin hem kendi halklarını korumak adına hem de küresel faydaları sebebiyle gerekli olduğuna dikkat çekilmiştir.

İlgili raporda maliye politikalarının esnek tutularak ekonominin durumuna bağlı olarak belirlenmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Raporunda, kısa vadeli görünüm halen belirsizliğini korurken, politika desteğinin erken ve ani bir şekilde geri çekilmesinden kaçınılması tavsiyesi de verilmiştir. İlaveten, dayanıklılığı artırmak ve sürdürülebilir büyüme beklentilerini iyileştirmek için daha güçlü kamu yatırımlarına ve gelişmiş yapısal reformlara ihtiyaç olduğuna vurgu yapılmıştır.

IMF tarafından 2021 yılı Ekim ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Görünüm raporunda 2021 yılı küresel ekonomik büyüme beklentisi bir önceki raporda belirtilen orana kıyasla 0,1 puan düşürülerek yüzde 5,9 olarak revize edilmiştir. İlgili revizyon, kısmen arz kesintileri nedeniyle gelişmiş ekonomilerde beklenen büyüme hızı düşüşü, büyük ölçüde ise kötüleşen salgın dinamikleri nedeniyle düşük gelirli gelişmekte olan ülkelerde beklenen büyüme hızı düşüşünü yansıtmaktadır. Raporunda, bu durumun bazı emtia ihraç eden gelişmekte olan ekonomilere dair yakın vadeli güçlü beklentilerle kısmen dengelendiği belirtilmiştir.

IMF raporunda, küresel aşı erişimini hızlandırmak, kısıtlı ekonomilere likidite ile borç yardımı sağlamak, iklim değişikliğini azaltmak ve iklim değişikliğine uyum sağlamak adına gösterilecek çok taraflı çabanın önemini koruduğuna vurgu yapılmıştır. Aşılamanın hızlandırılmayı ve testlerin yaygınlaştırılmasını sağlamaya çalışılmasının en büyük politika önceliği olmaya devam ettiği vurgulanmıştır. Bahsi geçen öncelikli politikaların milyonlarca hayatı kurtaracağı, yeni varyantların ortaya çıkmasını önlemeye yardımcı olacağı ve küresel ekonomik büyümedeki toparlanmayı hızlandıracağı belirtilmiştir.

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri

	2019	2020 ¹	2020 ²	2020	2021 ³	2021 ⁴
IMF	2,8	3,3	-3,1	-3,2	3,4	5,9
Dünya Bankası	2,3	2,5	-3,5	-3,4	2,6	5,6
OECD	2,7	2,4	-3,4	-3,4	3,3	5,7

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Covid-19 salgını öncesi son tahmin.

² Covid-19 salgını sonrası son tahmin.

³ İlgili yılın ilk tahmini.

⁴ İlgili yılın son tahmini.

IMF raporunda maliye ve para politikaları uygulamalarının, yerel salgın ve ekonomik koşullar göz önünde tutularak maksimum sürdürülebilir istihdama ulaşmayı hedefleyecek şekilde belirlenmesine vurgu yapılmıştır.

Maliye politikasında, sağlıkla ilgili harcamalara önceliğin verilmeye devam edilmelidir. Sağlık parametrelerinin izin verdiği ülkelerde ise maliye politikasındaki öncelik ekonomik toparlanmaya ve daha uzun vadeli yapısal hedeflere yatırım yapmaya yönlendirilmelidir. Tüm bu politikalar, borç sürdürülebilirliğini sağlayan güvenilir gelir ve harcama önlemleriyle, orta vadeli planlar ile yürütülmelidir.

IMF raporunda, para politikası ile ilgili olarak merkez bankalarına geçici enflasyon baskıları söz konusu olduğundan, sıkılaştırmadan kaçınmaları önerisi yapılmış, ancak diğer taraftan eğer ekonomik toparlanma beklenenden daha hızlı güçlenirse veya enflasyonun yükseleceğine dair beklentiler somut hale gelirse para politikasında sıkılaştırma adımları konusunda hızlı hareket etmeye hazır olmaları gerektiği vurgulanmıştır.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

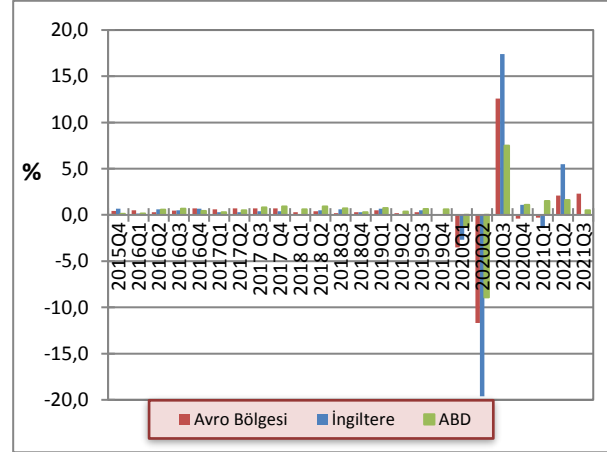
ABD ekonomisi 2021 yılı üçüncü çeyreğinde Ekonomik Analiz Bürosu tarafından açıklanan verilere göre yıllık bazda yüzde 2 büyümüştür. İkinci çeyrekteki yıllık yüzde 6,7 büyümenden sonra ABD ekonomisi tüketim harcamalarındaki yavaşlamadan kaynaklı hız kaybetmiştir. Covid-19 vakalarının yeniden artmaya başlaması, ülkenin bazı bölgelerinde işletmelerin yeniden açılmasında yeni kısıtlamalara ve gecikmelere neden olmuştur. Ayrıca üçüncü çeyrekte, işletmelere verilen bağışlanabilir krediler, eyalet ve yerel yönetimlere verilen hibeler ve hane halklarına yönelik yapılan sosyal yardımlar şeklindeki devlet yardımları azaltılmıştır.

ONS Birleşik Krallık 2021 yılı üçüncü çeyrek GSYH verisini zincirlenmiş hacim endeksine göre bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 1,3 olarak açıklamıştır. Üçüncü çeyrekte Birleşik Krallık ekonomik büyümesine en büyük katkıyı hane halkı tüketimi yaparken, net ticaret stoklarda tedarik zinciri zorluklarından kaynaklanan düşüş olmasından dolayı negatif yönlü katkıda bulunmuştur. GSYH'ye en büyük katkı ise yüzde 5,5

oranında artış ile 4 puan katkıda bulunan tüketim harcamaları kaleminden gelmiştir.

EUROSTAT tarafından daha önce açıklanan Avro Bölgesi 2021 yılı ikinci çeyreği yıllık mevsim etkisinden arındırılmış GYSH büyümesi yüzde 13,6 oranından yüzde 14,3 oranına revize edilmiştir. 2021 yılı üçüncü çeyreği için açıklanan öncül verilere göre Avro Bölgesi mevsim etkisinden arındırılmış GSYH'si bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 2,2 oranında, bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla ise yüzde 3,7 oranında büyüme kaydetmiştir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: OECD

Türkiye ekonomisi zincirlenmiş hacim endeksine göre 2021 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine kıyasla yüzde 7,4 büyüme kaydetmiştir. 2020 yılının son çeyrek büyümesi yüzde 5,9'dan yüzde 6,2'ye, 2021 yılı birinci çeyrek büyümesi ise yüzde 7,0'den yüzde 7,2 seviyesine revize edilmiştir. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH 2021 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,7 artmıştır.

2021 yılı üçüncü çeyrekte harcamalar yöntemine göre GSYH incelendiğinde, bir önceki çeyreğe kıyasla hane halkı tüketim harcamaları yüzde 9,1, kamu tüketim harcamaları yüzde 9,6 ve mal ve hizmet ihracatı yüzde 25,6 artış kaydederken, mal ve hizmet ithalatı büyümeyi yüzde 8,3 negatif yönlü etkilemiştir.

1.2.2 ENFLASYON

ABD’de 2021 yılı Eylül ayında tüketici fiyatları aylık bazda yüzde 0,3 artış gösterirken, yıllık bazda yüzde 5,3 artış kaydetmiştir. Eylül ayında ABD TÜFE verisindeki yükseliş tüketim mallarına ve hizmetlere olan talepteki artış ile enerji ve gıda fiyatlarında gerçekleşen artış kaynaklı olmuştur.

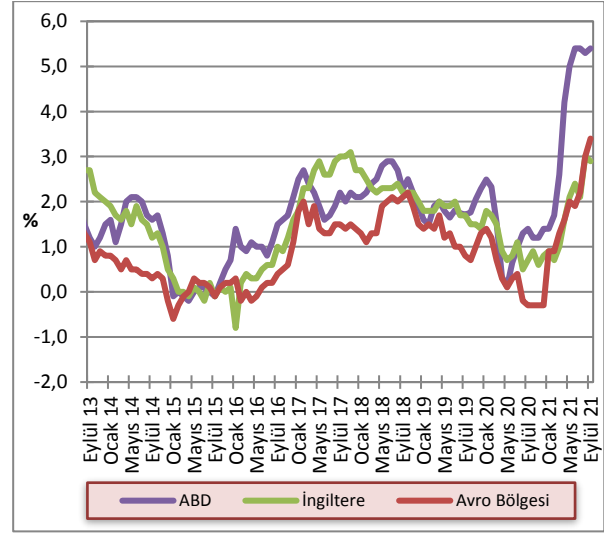
ONS tarafından açıklanan verilere göre Birleşik Krallık TÜFE oranı 2021 yılı üçüncü çeyreğinde yıllık yüzde 2,7 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık TÜFE verilerine aylık bazda bakıldığında ise Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 2,1, yüzde 3 ve yüzde 2,9 artış kaydedildiği görülmektedir. 2021 yılı Eylül ayında enflasyon oranına en büyük katkıyı yüzde 0,91 puan ile ulaştırma kalemi yapmıştır. Ulaştırma kalemini yüzde 0,69 puan ile konut ve ev hizmetleri, yüzde 0,34 puan ile restoran ve oteller, yüzde 0,31 puan ile eğlence ve kültür kalemleri takip etmiştir.

EUROSTAT verilerine göre Avro Bölgesinde harmonize edilmiş yıllık TÜFE oranları 2021 yılı Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 3 ve yüzde 3,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2021 yılı Ekim ayı için açıklanan tahmin verilerine göre Eylül ayında son 13 yılın en yüksek seviyesine çıkan enflasyon oranının rekor tazeleyerek yüzde 4,1 seviyesine yükseleceği öngörülmüştür. Avro Bölgesi fiyat düzeylerine en yüksek katkıyı veren kalemler enerji, hizmetler, enerji dışarı sanayi malları ile gıda, alkol ve tütün olmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, 2021 yılı Eylül ayında TÜFE’de yıllık bazda yüzde 19,58 artış gerçekleşerek yaklaşık iki buçuk yılın en yüksek düzeyine ulaşılmıştır. İlgili dönemde yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu ise yüzde 43,96 oranında artış göstermiştir. Aylık bazda bakıldığında TÜFE yüzde 1,25 ve Yİ-ÜFE yüzde 1,55 artış kaydetmiştir.

Ana harcama gruplarına göre incelendiğinde gıda bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 28,8 fiyat artışı ile TÜFE enflasyonuna en yüksek katkıyı yapan grup olmuştur. Gıda grubunu yüzde 21 yıllık fiyat artışı ile konut grubu ve yüzde 20,2 artış ile ulaştırma grubu takip etmiştir.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

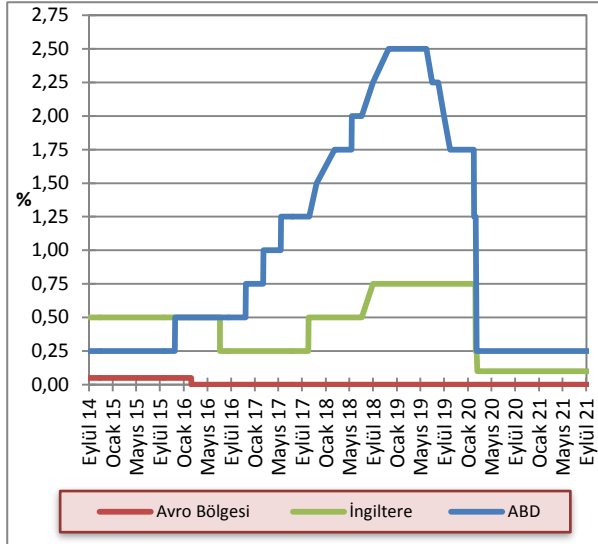
1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 2021 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısında politika faizinde değişikliğe gitmeyerek yüzde 0,00 – 0,25 aralığında sabit tutmuştur. Toplantıda aylık olarak yapılan 120 milyar Amerikan doları büyüklüğündeki varlık alım programında azaltmaya gidilmesine karar verilmiştir. Söz konusu varlık alım programında Kasım ve Aralık aylarında her iki dönemde 15 milyar Amerikan Doları azaltma yapılacağı belirtilmiştir. Fed Başkanı Powell toplantı sonrası yaptığı açıklamada, faiz artışı için acele etmeyeceklerini belirtmiş ve ABD’de tam istihdam seviyesine gelecek yıl ulaşabilecekleri öngörüsünde bulunmuştur.

İngiltere Merkez Bankası (BoE), 2021 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen para politikası toplantısında faiz oranını yüzde 0,1 olarak sabit tutarken, tahvil alım programında da herhangi bir değişikliğe gitmeyerek 895 milyar sterlin miktarını devam ettirme kararı almıştır.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 2021 yılı Ekim ayında gerçekleştirdiği son toplantısında politika faizinde değişikliğe gitmeyerek yüzde 0 seviyesinde sabit tutmaya devam etmiştir. Ayrıca, 1,85 trilyon avro tutarındaki Pandemi Acil Varlık Alım Programı (PEPP) kapsamında gerçekleştirilen alımların 2022 yılı Mart ayına kadar devam edeceği belirtilmiştir.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

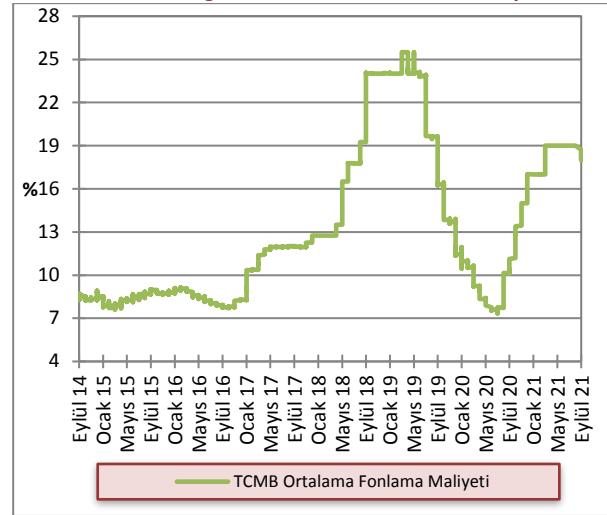

Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 23 Eylül 2021 tarihinde yaptığı toplantısında, bir hafta vadeli repo faiz oranı olan politika faizini yüzde 19 seviyesinden 100 baz puan indirerek yüzde 18 seviyesine çekmiştir. Toplantı sonrası yayınlanan metinde parasal duruştaki sıkılığın ticari krediler üzerinde öngörülenden daha fazla daraltıcı etki yaratmasından dolayı para politikası duruşunun güncellendiği ve politika faizinde indirimde gidilmesine karar verildiği belirtilmiştir.

Kurul 2021 yılı Ekim ayında yapılan toplantısında politika faizinde piyasa beklentilerinin üzerinde 200 baz puanlık bir indirim yaparak politika faiz oranını yüzde 18'den yüzde 16 seviyesine çekmiştir. Toplantı sonrası yayınlanan metinde, enflasyonda son dönemde görülen yükselişte gıda, enerji ve ithalat fiyatlarındaki artışlar ile tedarik süreçlerindeki aksaklıklar gibi arz yönlü unsurların ve açılmaya bağlı talep gelişmelerinin etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, bir önceki PPK toplantısında da belirtildiği üzere para politikasındaki sıkılığın ticari kredilerde öngörülenin üzerinde daraltıcı etki yapması sonucunda politika faizinde indirim kararı alındığı ifade edilmiştir. İlâveten, politika faizinde yapılan aşağı yönlü düzeltme için yılsonuna kadar sınırlı bir alan kaldığına vurgu yapılmıştır.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

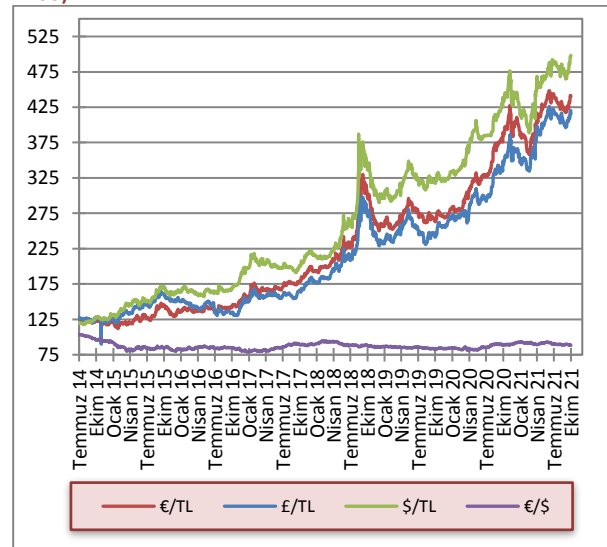

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2021 yılı üçüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası, Avro, Sterlin ve Amerikan doları karşısında ortalama yüzde 20'ye yakın değer kaybetmiştir. 2020 yılı üçüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için sırasıyla 9,29, 8,42, 7,21 iken, 2021 yılı aynı dönem ortalamaları 11,74, 10,06, 8,53 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2020 ve 2021 yılları üçüncü çeyrek kurları arasında karşılaştırma yaptığımızda Türk Lirasının, Sterlin karşısında yüzde 26,37, Avro karşısında yüzde 19,47 ve ABD doları karşısında ise yüzde 18,30 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

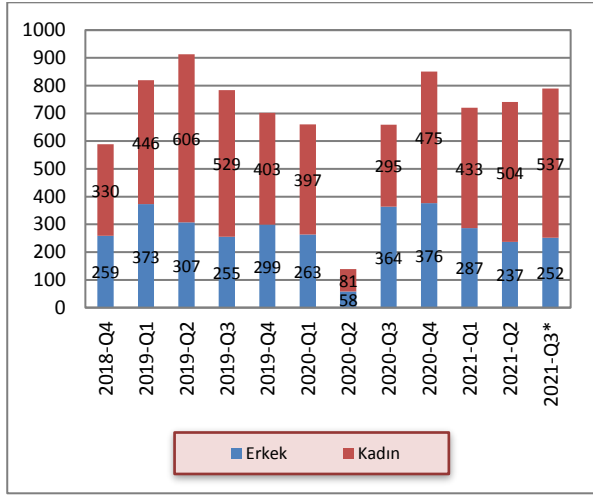
Kaynak: KKTCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre, 2021 yılı ikinci çeyreği sonunda 741 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2021 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla 789 kişiye yükselmiştir. 2021 yılının ikinci çeyreği işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 68'inin kadınlardan, yüzde 32'sinin ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir. 2021 yılı üçüncü çeyreğinde kayıtlı işsizlerin cinsiyet kompozisyonu bir önceki çeyrekle aynı seviyede kalmıştır.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

*: Temmuz ve Ağustos ayı verilerini kapsamaktadır.

2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 741, ilgili dönemde iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı ise 440 olmuştur. 2020 yılının üçüncü çeyreği sonunda kayıttan düşenler 383, işe yerleştirilenler ise 9 kişi olmuştur. 2021 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 789 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4	2021 Q1	2021 Q2	2021 Q3*
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	660	139	659	851	720	741
Dönem içinde iş isteğiyle başvuranlar	130	549	861	719	728	440
Dönem içinde işe yerleştirilenler	12	18	28	19	6	9
Dönem içinde kayıttan düşenler	639	111	541	831	701	383
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	139	659	851	720	741	789

Kaynak: Çalışma Dairesi

*: Temmuz ve Ağustos ayı verilerini kapsamaktadır.

Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2021 yılı ikinci çeyrek sonu itibarıyla toplam 858 iş münhalinin Temmuz ayına aktarıldığı, 2021 yılı üçüncü çeyreğinde toplamda 42 yeni münhal açıldığı görülmektedir. İlgili dönemde 9 adet doldurulan ve 38 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2021 yılı Ağustos ayı sonu itibarıyla toplam 853 münhal bir sonraki döneme devredilmiştir.

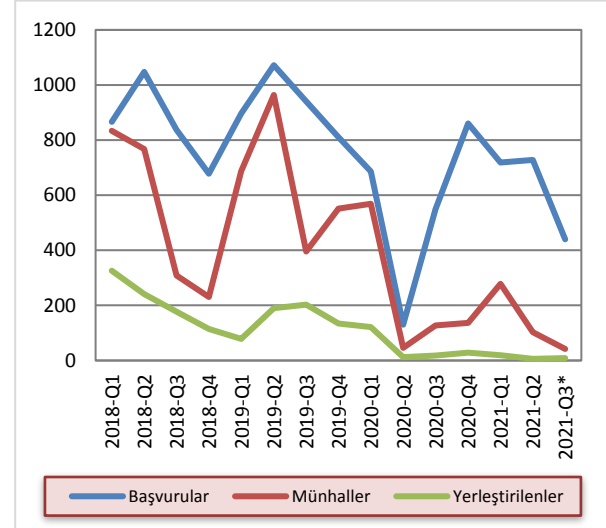
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2020 Q2	2020 Q3	2020 Q4	2021 Q1	2021 Q2	2021 Q3*
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	1.755	1.770	615	644	799	858
Dönem içinde alınan iş münhalleri	46	127	137	278	103	42
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	12	18	28	19	6	9
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	19	1.264	80	106	38	38
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	1.770	615	644	799	858	853

Kaynak: Çalışma Dairesi

*: Temmuz ve Ağustos ayı verilerini kapsamaktadır.

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

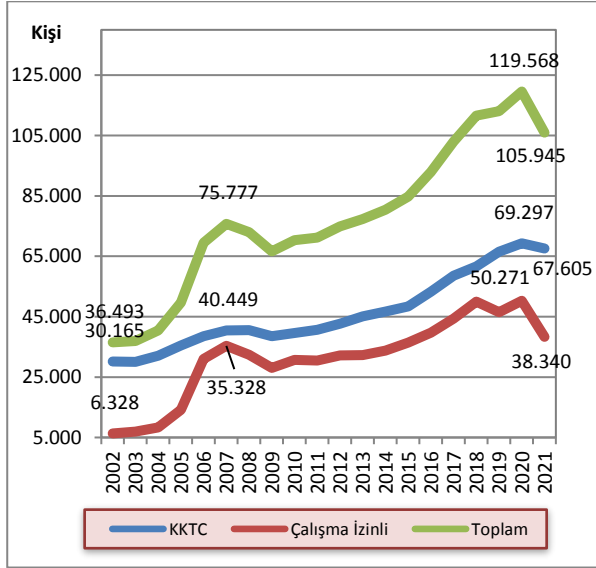
Kaynak: Çalışma Dairesi

*: Temmuz ve Ağustos ayı verilerini kapsamaktadır.

2.2 SOSYAL SİGORTALARA KAYITLI ÇALIŞANLAR

2020 yılında tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını nedeniyle toplam aktif sigortalı çalışanların sayısında düşüş yaşanmıştır. Covid-19 salgını öncesinde 119.568 olan kayıtlı çalışan sayısı 2021 yılı Ocak ayına geldiği zaman 13.623 kişi azalarak 105.945'e gerilemiştir. Aynı dönemde çalışma izinli toplam sigortalı çalışan sayısı yüzde 23,7 gerileyerek 50.271'den, 38.340'a düşmüştür, KKTC vatandaşı çalışan sayısı ise 69.297'den 67.605'e gerilemiştir.

Grafik 2.3: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı

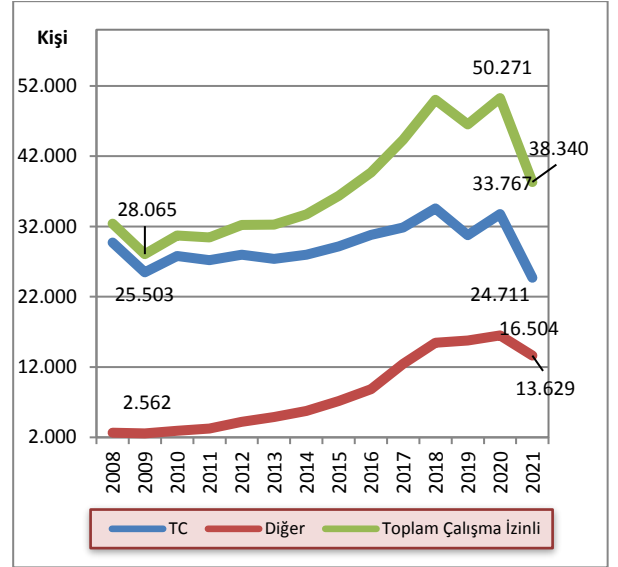

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

*2002-2019 yılları arasında Mart, 2020 ve 2021 yıllarında ise Ocak ayı verileri kullanılmaktadır.

2020 yılında 50,271 olan toplam çalışma izinli sigortalı sayısı, 2021 yılında Covid-19 salgının yarattığı etki ile 11.931 kişi azalmıştır. Çalışma izinli sigortalı sayısındaki bu azalışta en büyük pay Türkiye Cumhuriyeti uyruklu sigortalıların sayısındaki gerilemeden kaynaklanmaktadır. 2020 yılı başında 33.767 olan TC uyruklu sigortalı sayısı, 2021 yılında yüzde 26,8 azalarak 24.711 kişiye gerilemiştir. Aynı dönemde diğer ülke vatandaşı sigortalı çalışanların sayısı ise 16.504'ten 13.629'a düşmüştür.

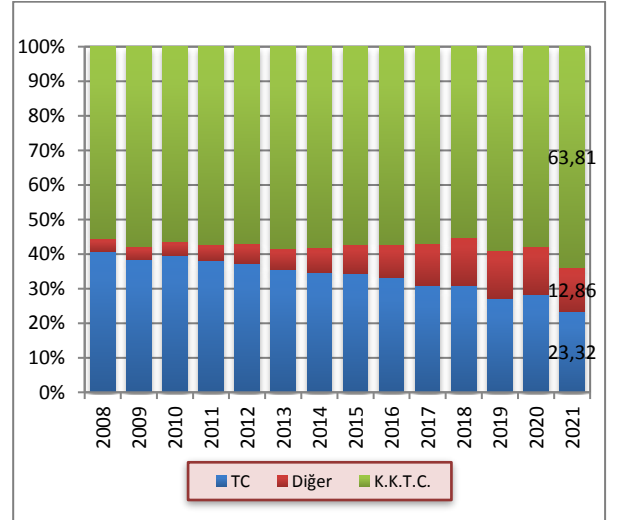
Grafik 2.4: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

KKTC vatandaşı sigortalı çalışanların toplam sigortalı çalışanlar içindeki payı 2008 yılından 2020 yılına kadar yüzde 55 ile yüzde 58 arasında değişiklik gösterirken, Covid-19 salgınının etkisiyle çalışma izinli çalışan sayısındaki düşüş sonrası, 2021 yılında yüzde 63,81'e yükselmiştir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu sigortalıların toplam sigortalılar içindeki payı 2008 yılında yüzde 40,77 iken bu oran 2021 yılında yüzde 23,32'ye gerilemiş, diğer uyruklu sigortalıların payı ise aynı dönemde yüzde 3,63'ten yüzde 12,86'ya ulaşmıştır.

Grafik 2.5: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı

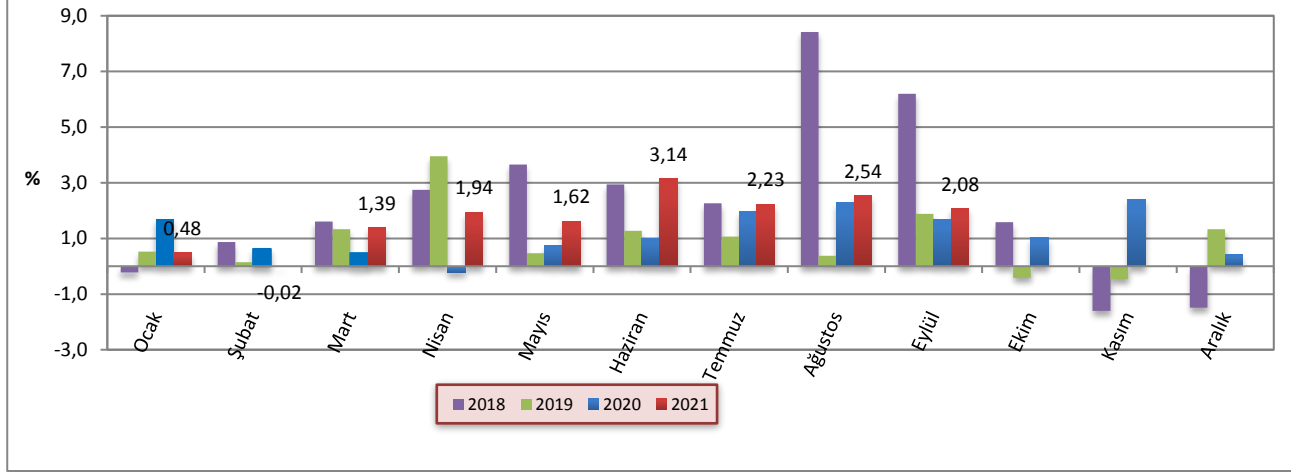
Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

2.3 ENFLASYON

2021 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki aya göre enflasyon oranları Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 2,23, yüzde 2,54 ve yüzde 2,08 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının aynı döneminde enflasyon

oranları sırasıyla yüzde 1,98, yüzde 2,28 ve yüzde 1,68 olarak gerçekleşmişti. 2020 yılının üçüncü çeyreğinde ortalama yüzde 1,98 olan enflasyon, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde ortalama yüzde 2,28 olmuştur.

Grafik 2.6: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

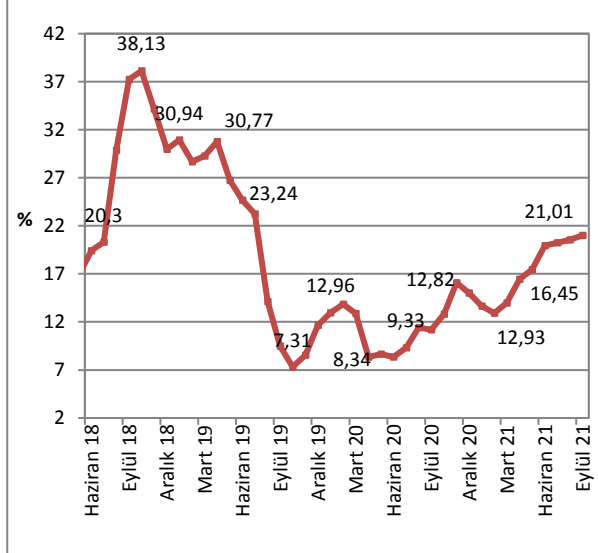

Kaynak: İstatistik Kurumu

2021 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon oranları Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 20,23, yüzde 20,54 ve yüzde 21,01 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının aynı döneminde enflasyon oranları sırasıyla yüzde 9,33, 11,4 ve 11,18 olarak gerçekleşmişti.

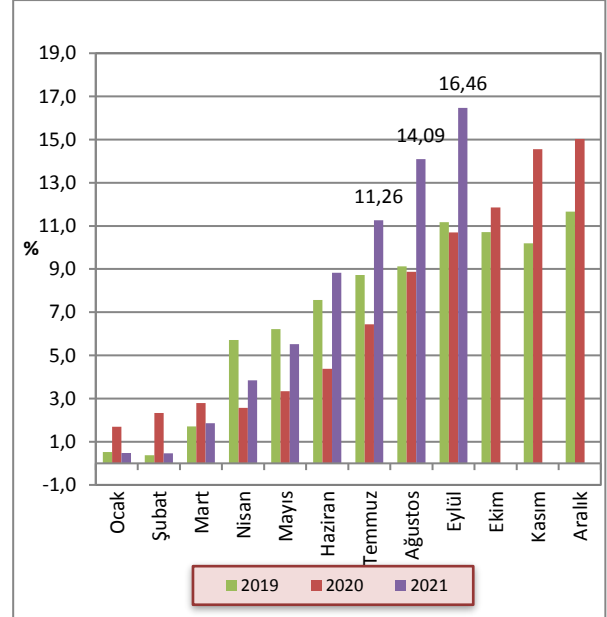
2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon oranları Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 11,26, 14,09 ve 16,46 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı üçüncü çeyreğinde ise önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon oranları sırasıyla yüzde 6,44, 8,87 ve 10,7 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 2.7: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: İstatistik Kurumu

Grafik 2.8: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

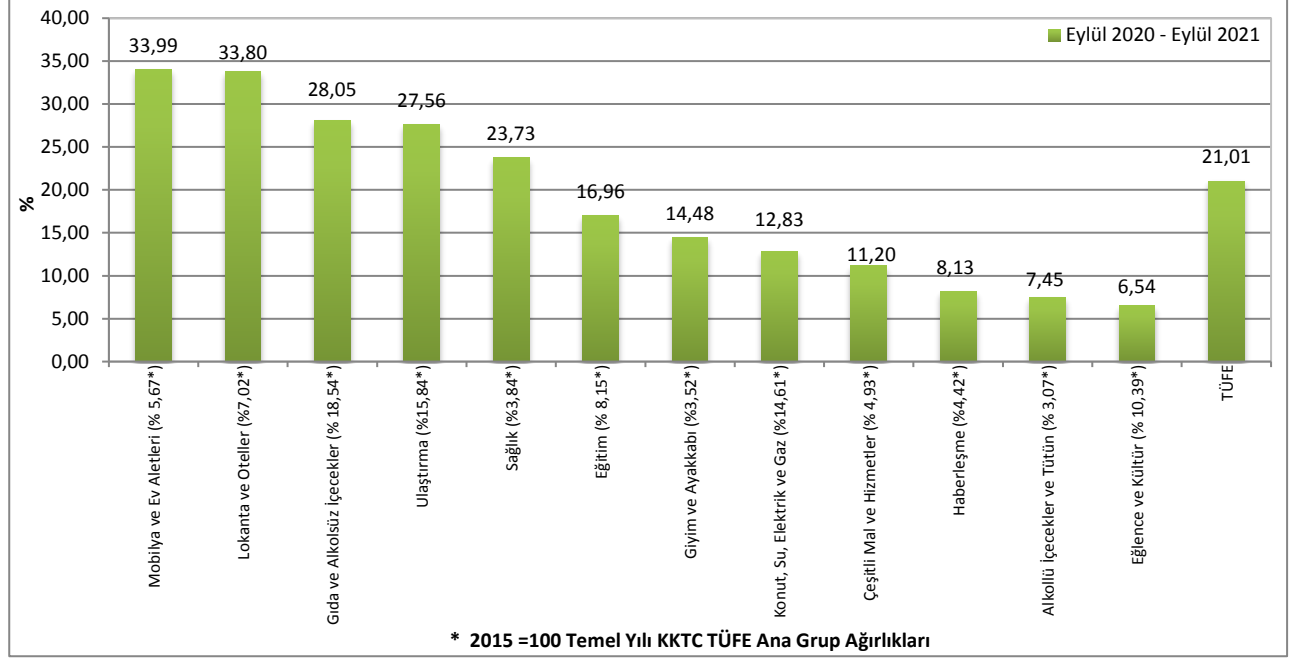

Kaynak: İstatistik Kurumu

2021 yılı Eylül ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 33,99 ile mobilya ve ev aletleri, yüzde 33,80 ile lokanta ve oteller ve yüzde 28,05 ile gıda ve alkolsüz içecekler kalemleridir.

2021 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,54 ile en düşük artışı yaşayan kalem eğlence ve kültür olmuştur.

Grafik 2.9: 12 Aylık Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları

Kaynak: İstatistik Kurumu

2020 ve 2021 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yıl sonuna göre ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2020	Ocak	1,7	1,7	12,96
	Şubat	0,62	2,33	13,84
	Mart	0,47	2,8	12,87
	Nisan	-0,23	2,57	8,34
	Mayıs	0,75	3,34	8,64
	Haziran	1,01	4,38	8,36
	Temmuz	1,98	6,44	9,33
	Ağustos	2,28	8,87	11,4
	Eylül	1,68	10,7	11,18
	Ekim	1,04	11,86	12,82
	Kasım	2,41	14,55	16,08
	Aralık	0,41	15,03	15,03
2021	Ocak	0,48	0,48	13,65
	Şubat	-0,02	0,46	12,93
	Mart	1,39	1,86	13,97
	Nisan	1,94	3,84	16,45
	Mayıs	1,62	5,52	17,46
	Haziran	3,14	8,83	19,93
	Temmuz	2,23	11,26	20,23
	Ağustos	2,54	14,09	20,54
	Eylül	2,08	16,46	21,01

Kaynak: İstatistik Kurumu

3 DIŞ TİCARET, TURİZM VE YÜKSEKÖĞRENİM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan 2021 yılı üçüncü çeyrek dönemine ait ihracat ve ithalat verileri temin edilemediğinden, ilgili dönem için güncelleme yapılamamıştır.)

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre 2021 yılının ikinci çeyreğinde ihracat toplamı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 26,49 artmıştır. 2020 yılının ikinci üç ayında yapılan ihracat 28,7 milyon ABD doları iken, 2021 yılının aynı döneminde 36,3 milyon ABD dolarına yükselmiştir. 2020 yılının ilk altı ayında, ihracat toplamı 65,9 milyon

ABD doları olurken, 2021 yılının aynı döneminde bu rakam 82,5 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

İthalat toplamı ise, 2021 yılı ikinci çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 30,18 artmıştır. 2021 yılı ikinci çeyreği ithalatında, önceki yılın aynı ayına göre, Nisan ayında yüzde 107,58 ve Mayıs ayında yüzde 86,33 artış yaşanmış, Haziran ayında ise yüzde 39,84 düşüş gerçekleşmiştir.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2020	2021	Yüzde Değişim	2020	2021	Yüzde Değişim
Ocak	11.817.646	9.849.496	-16,65	110.434.030	92.869.614	-15,90
Şubat	15.155.057	15.494.630	2,24	117.802.188	86.865.338	-26,26
Mart	10.259.962	20.798.228	102,71	89.076.873	103.452.361	16,14
I. Çeyrek	37.232.665	46.142.354	23,93	317.313.091	283.187.313	-10,75
Nisan	14.181.526	14.642.291	3,25	49.839.864	103.457.221	107,58
Mayıs	8.060.696	9.736.726	20,79	73.415.226	136.796.762	86,33
Haziran	6.472.777	11.941.653	84,49	113.963.990	68.562.184	-39,84
II. Çeyrek	28.714.999	36.320.670	26,49	237.219.080	308.816.167	30,18
Yıl Toplamı (Ocak – Haziran)	65.947.664	82.463.024	25,04	554.532.171	592.003.480	6,76

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir. 2) 2020 yılı ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

2020 yılının ilk altı ayında yapılan ithalat içerisinde en büyük paya sahip olan taşıt araçları ithalat rakamı, 2021 yılının ilk altı ayında önceki yıla göre yüzde 20,51 artış göstermiş ve toplam içerisindeki payda yüzde 11,45 ile ilk sırada yer almıştır. 2021 yılının ilk altı ayında ikinci en yüksek paya sahip yakıt kalemi, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 14,06 artış yaşamıştır. Üçüncü en yüksek paya sahip olan inşaat demiri kalemi, bir önceki

yılın aynı dönemine göre yüzde 79,56 artmış, toplam ithalat içerisindeki payı ise yüzde 2,26'dan yüzde 3,79'a yükselmiştir. İthalat kalemleri arasından seçilmiş en yüksek on kalemin toplam ithalat içerisindeki payları 2020 yılının ilk altı ayında yüzde 34,83, 2021 yılının aynı döneminde yüzde 36,83 seviyesinde gerçekleşmiştir. Seçilmiş on kalemin toplam ithalatı 2021 birinci yarıyılında bir önceki yıla göre, yüzde 15,95 artış göstermiştir.

Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları)

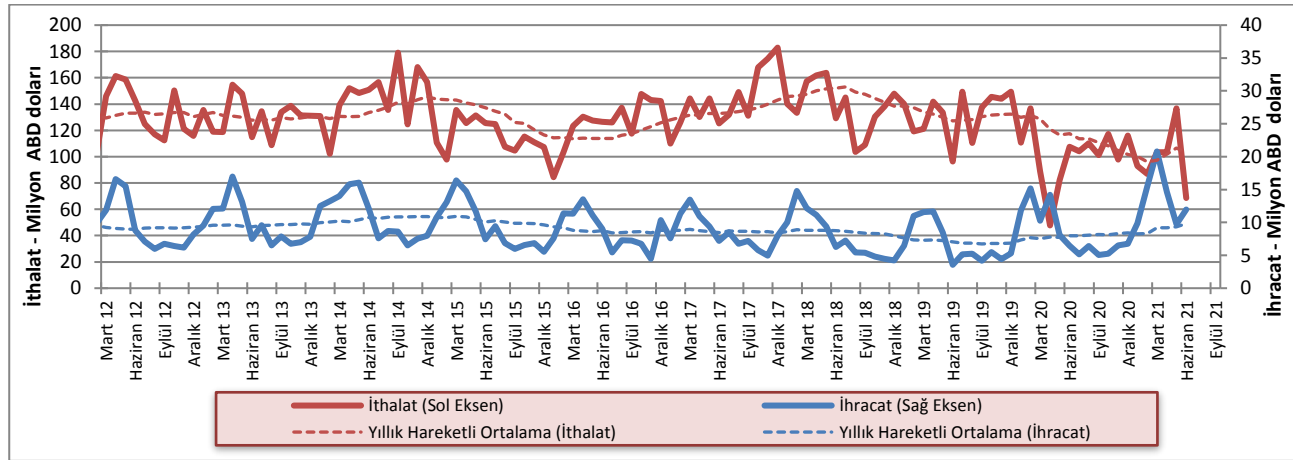
Mal Cinsi	2020 (Ocak – Haziran)	Genel Toplam İçindeki Payı	2021 (Ocak – Haziran)	Genel Toplam İçindeki Payı	Yüzde Değişim
Taşıt Araçları	56.251.785	10,14	67.786.375	11,45	20,51
Yakıt	45.723.667	8,25	52.151.385	8,81	14,06
İnşaat Demiri	12.511.436	2,26	22.465.166	3,79	79,56
Hayvan Yemleri ve Katkı Mad.	17.546.970	3,16	18.176.278	3,07	3,59
İlaçlar	22.038.095	3,97	12.689.345	2,14	-42,42
Telefon Cihazları	10.950.433	1,97	10.825.491	1,83	-1,14
Cep Telefonları	10.249.975	1,85	10.226.213	1,73	-0,23
Mısır	9.082.930	1,64	10.687.629	1,81	17,67
Arpa	0	0	10.490.166	1,77	100
LPG Gazı	8.803.387	1,59	8.466.613	1,43	-3,83
Toplam	193.158.678	34,83	223.964.661	37,83	15,95
Genel İthalat Toplamı	554.538.171		592.003.480		6,76

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Haziran 2011 ve Haziran 2021 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci yarıda düştüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat toplamı yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilemiş, 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde düşüşe geçtikten sonra, yatay bir seyir izlemeye devam etmiştir. 2019 yılının ilk altı ayında 8,8 milyon ABD doları seviyesinde olan ortalama aylık ihracat 2020 yılında 10,9, 2021 yılında ise 13,7 milyon ABD dolar seviyesine yükselmiştir.

İthalatta ise, 2008 yılının Ağustos ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2020 yılının Nisan ayında 40,8 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2020 yılı Şubat ayına kadar normal seyrettiği, Covid-19 salgını sebebiyle 2020 yılı Mart ayından itibaren hızlı bir düşüşe geçtiği ve 2021 yılı ikinci çeyreğine kadar düşmeye devam ettiği görülmektedir. 2019 yılının ilk altı ayının aylık ithalat ortalaması 125,3 milyon ABD doları seviyesinde iken, 2021 yılının aynı döneminin aylık ithalat ortalaması 98,7 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

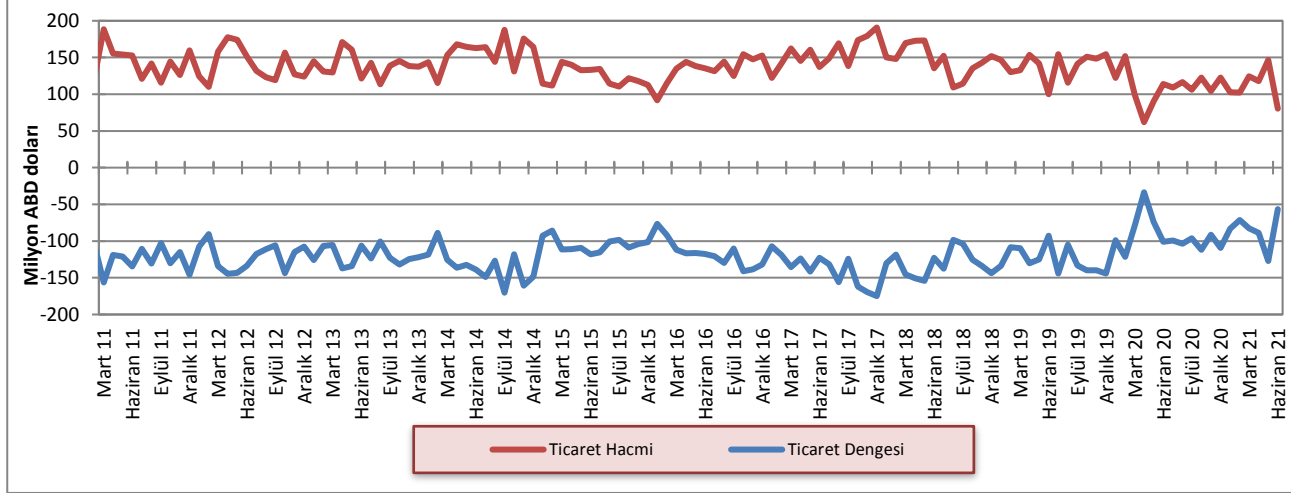

Kaynak: Ticaret Dairesi

2020 yılı ilk altı ayında 106,6 milyon ABD doları olan ortalama aylık ticaret hacmi, 2021 yılının aynı döneminde 112,4 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. Ortalama dış ticaret açığı ise ilgili dönemlerde sırasıyla 84,6 milyon ABD dolarından 84,9 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. 2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 seviyesinde gerçekleşirken,

2011 - 2015 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2016 - 2020 yılları arasında ise ortalama yüzde 6,4 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 9,29 seviyesine ulaşmış, 2021 yılının ilk altı ayında ise, salgının ithalat üzerinde yaptığı etkinin devam etmesinden dolayı, yüzde 13,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dış Ticaret Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2020 yılında Türkiye, Avrupa Birliği Ülkeleri ve Orta Doğu Ülkeleri gruplarının toplam ihracat içindeki paylarında bir önceki yıla kıyasla azalış kaydedilirken, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının payında ise artış gerçekleşmiştir.

2021 yılı ilk altı ayı 2020 yılı tamamı ile kıyaslandığında, Türkiye ve Diğer Ülkeler'e yapılan ihracat paylarında artış, AB ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu Ülkeleri'ne yapılan ihracatın payında ise azalış gözlemlenmiştir. KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ihracat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2021 yılının ilk iki çeyreği itibarıyla yüzde 53 olmuştur.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019	52,3	2,6	2,7	37,0	5,4
2020	49,0	2,0	10,3	31,2	7,5
2021 (Ocak - Haziran)	53,0	1,2	7,1	22,2	16,5

Kaynak: Ticaret Dairesi

2021 yılının ilk altı ayında toplam ithalatta Türkiye'nin payı yüzde 63,2, AB ülkelerinin payı ise yüzde 15,6'dır. 2020 yılı ile kıyaslandığında Türkiye ve Diğer Ülkeler'den yapılan ithalatın payında artış, AB ülkeleri,

Uzak Doğu Ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu Ülkeleri gruplarının paylarında ise düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019	58,4	18,1	9,6	5,4	6,0	2,4
2020	59,9	16,9	12,0	3,4	4,7	3,1
2021 (Ocak - Haziran)	63,2	15,6	10,4	2,9	4,5	3,4

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2021 yılında, Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin devam etmesine bağlı olarak ülkeye giren yolcu sayısı düşük seyretmeye devam etse de üçüncü çeyrekte artış göstermiştir. Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen yolcu sayısı 2021 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla 39.050, 71.159 ve 101.684 olarak gerçekleşmiştir.

Bu rakamlara göre 2021 yılı üçüncü çeyreğinde ülkeye gelen yolcu sayısı, 2020 yılının aynı dönemine göre artış

göstererek 211.893'e yükselmiştir. Üçüncü çeyrekte gelen yolcu sayısının 171.606'sı T.C. uyruklu, 40.287'i ise üçüncü ülkelerden gelen yolculardan oluşmaktadır

2021 yılının ilk dokuz ayı sonunda ülkeye hava ve deniz kapılarından giriş yapan toplam yolcu sayısı, 2020 yılının aynı dönemine göre yüzde 22 düşüş göstermiştir.

Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

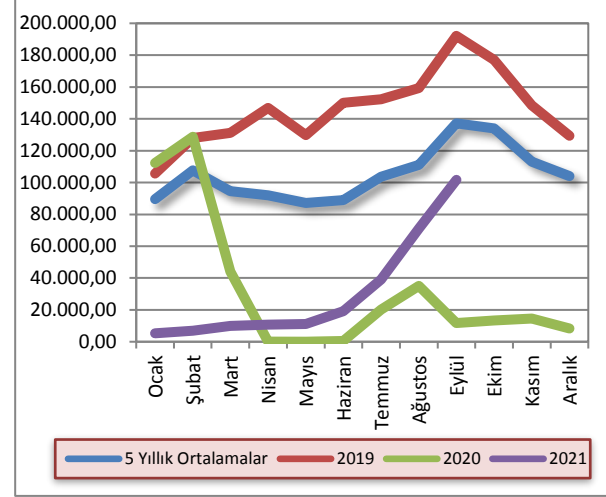
Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2020	2021	Yüzde Değişim	2020	2021	Yüzde Değişim	2020	2021	Yüzde Değişim
Ocak	92.100	3.079	-96,7	20.132	2.216	-89,0	112.232	5.295	-95,3
Şubat	99.746	2.307	-97,7	28.988	4.641	-84,0	128.734	6.948	-94,6
Mart	34.452	3.639	-89,4	9.655	6.393	-33,8	44.107	10.032	-77,3
I. Çeyrek	226.298	9.025	-96,0	58.775	13.250	-77,5	285.073	22.275	-92,2
Nisan	24	5.688	-	43	4.973	-	67	10.661	-
Mayıs	36	7.686	-	1	3.368	-	37	11.054	-
Haziran	169	14.892	-	308	4.224	-	477	19.116	-
II. Çeyrek	229	28.266	12243,2	352	12.565	3469,6	581	40.831	6927,7
Temmuz	18.218	31.561	73,2	2.010	7.489	272,6	20.228	39.050	93,3
Ağustos	30.688	60.296	96,5	4.431	10.863	145,2	35.119	71.159	102,6
Eylül	8.000	79.749	896,9	3.727	21.935	488,5	11.727	101.684	767,1
III. Çeyrek	56.906	171.606	201,6	10.168	40.287	296,2	67.074	211.893	215,9
Toplam	283.433	208.897	-26,3	69.295	66.102	-4,6	352.728	274.999	-22,0

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2021 yılının üçüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısı salgına karşı alınan önlemlerin gevşetilmesi nedeniyle ilk altı ayın üzerine çıkarak, beş yıllık ortalamaya yaklaşmıştır. 2021 yılı üçüncü çeyreğinin Eylül ayında, hava ve deniz yoluyla gelen yolcu sayısı 101.684'ü bularak, salgın süreci başladıktan sonraki dönemin zirvesini oluşturmuştur. 2021 yılının üçüncü çeyreğinde hava ve deniz yoluyla gelen yolcu sayısı, 2020 yılının aynı dönemine göre yüzde 215,9 artış göstermiştir.

2020 yılının ilk dokuz ayında kara kapılarından ülkemize giren KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 766.583 iken 2021 Ocak - Eylül dönemi için bu rakam yaklaşık yüzde 4,3 azalarak 733.932 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılının ilk dokuz ayında kara kapılarından girişlere bakıldığında önceki yılın aynı dönemine göre Güney Kıbrıs uyruklu kişilerin yüzde 5 artarak 496,643'e çıktığı, diğer ülke vatandaşlarının girişlerinin ise yüzde 19,2 azalarak 237,289'a düştüğü görülmektedir.

Grafik 3.3: 2021 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2019 ve 2020 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamaları Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

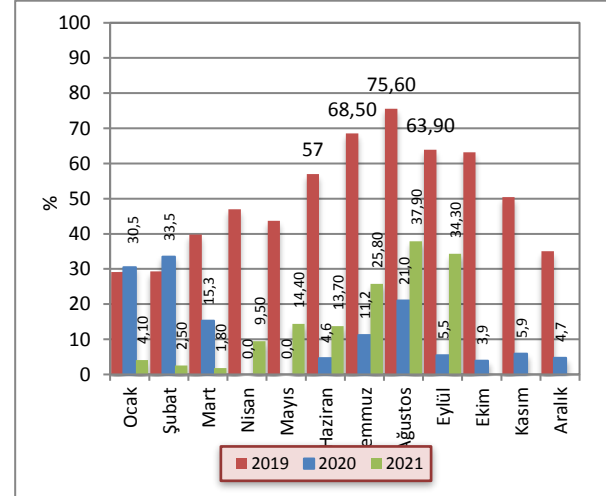
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Ocak	197.924	134	120.772	959	318.696	1.093
Şubat	182.753	213	124.300	907	307.053	1.120
Mart	52.878	1.099	33.104	2.484	85.982	3.583
Nisan	17	1.165	547	2.395	564	3.560
Mayıs	29	3.729	79	2.916	108	6.645
Haziran	921	90.680	430	39.340	1.351	130.020
Temmuz	9.951	119.204	3.628	57.318	13.579	176.522
Ağustos	13.979	142.201	4.675	63.570	18.654	205.771
Eylül	14.461	138.218	6.135	67.400	20.596	205.618
Toplam	472.913	496.643	293.670	237.289	766.583	733.932

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin doluluk oranı, 2021 yılı Temmuz ayında yüzde 25,8, Ağustos ayında yüzde 37,9 ve Eylül ayında ise yüzde 34,3 olmuştur. 2020 yılının aynı döneminde, salgından dolayı gerçekleşen kapanma nedeniyle bu oranlar Temmuz ayında yüzde 11,2, Ağustos ayında yüzde 21 ve Eylül ayında ise yüzde 5,5 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

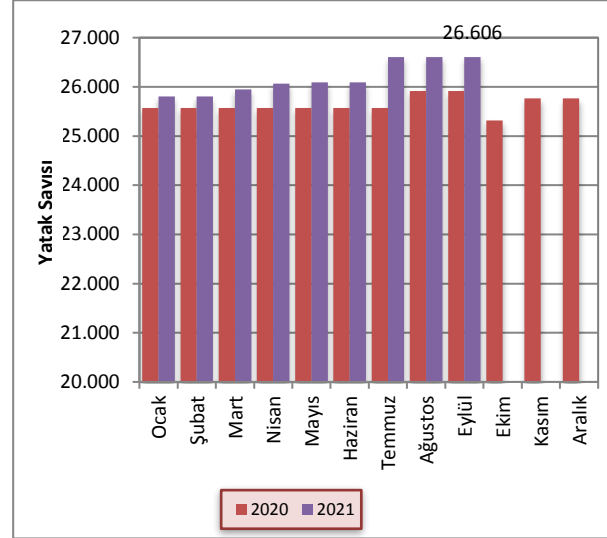

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

*2020 yılı Mart ayından sonra doluluk oranları, "İleri Düzey Hijyen Standartları ve Önlemler Sertifikası" alan tesisler baz alınarak hesaplanmaktadır.

Sektörün 2020 yılı sonu itibarıyla 25.766 olan yatak kapasitesi, 2021 yılının üçüncü çeyreği sonu itibarıyla 26.606'ya yükselmiştir. 2019 yılı sonuna kıyasla 2020 yılında yüzde 0,8 büyüyen yatak kapasitesi, 2021 yılının ilk dokuz ayında, 2020 yılının aynı dönemine göre yüzde 2,65 büyümeye göstermiştir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'deki turistik tesislerde konaklayan kişi sayısı 2020 ve 2021 yıllarının ilk dokuz ayında sırasıyla 246.803 ve 197.044 olarak gerçekleşmiştir. Gecelemelerin ise aynı dönemlerde sırasıyla 739.432 ve 672.910 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Gecelemeler toplamının turistik tesislerde konaklayan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama konaklama süresi 2020 ve 2021 yıllarında ilk dokuz ayında TC uyruklular için 3 gece, diğer ülke vatandaşları için ise 4 gece olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.7: Uyuqlara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler

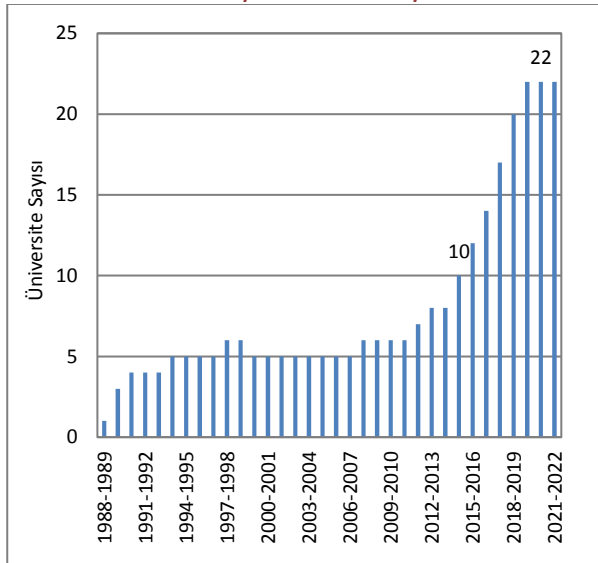
	Konaklayan Kişi Sayısı			Gecelemeler		
	2020	2021	Yüzde Değişim	2020	2021	Yüzde Değişim
TC	142.997	116.200	-18,7	396.398	435.615	9,9
Diğer	65.139	29.819	-54,2	266.264	125.581	-52,8
KKTC	38.667	51.025	32,0	76.770	111.714	45,5
Toplam	246.803	197.044	-20,2	739.432	672.910	-9,0

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

3.3 YÜKSEKÖĞRENİM

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yükseköğretim 1979 yılında, bugünkü Doğu Akdeniz Üniversitesi olarak bilinen, Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nün kurulması ile başlamıştır. 1985 yılında Girne Amerikan Üniversitesi, 1988 yılında Yakın Doğu Üniversitesi, 1990 yılında Lefke Avrupa Üniversitesi ve 1997 yılında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi kurulmuştur. Kurulan ilk beş üniversite, günümüzde de öğrenci hacmi bakımından en büyük ilk beş üniversite olma özelliğine sahiptir. Ülkemizdeki üniversite sayıları yıllar içerisinde artmaya devam etmiş, 2021 yılı itibarıyla toplam üniversite sayısı 22'ye ulaşmıştır.

Grafik 3.6: Yıllar İtibarıyla Üniversite Sayıları

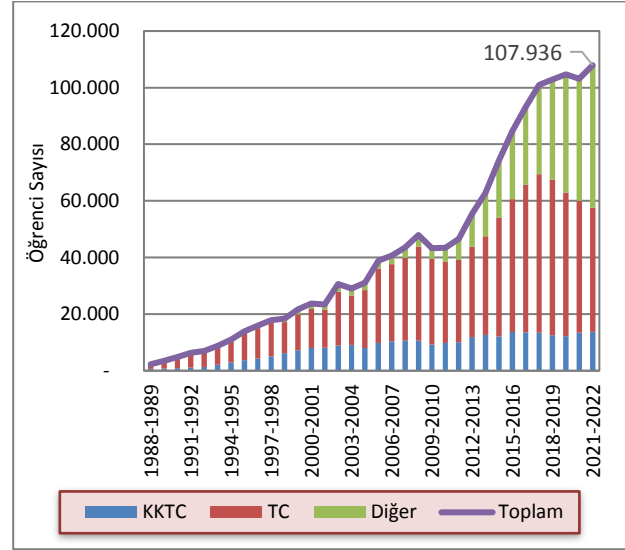

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı

3.3.1 ÜNİVERSİTELERDEKİ ÖĞRENCİ SAYILARI

KKTC üniversitelerinde öğrenim gören öğrenci sayısı 2021-2022 öğretim yılında 107.936 kişiye ulaşmıştır. Bu toplamın yüzde 13'lük bölümünü KKTC vatandaşları, yüzde 45'lik bölümünü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, yüzde 42'lik bölümünü ise diğer ülke vatandaşları oluşturmaktadır. KKTC'ye yükseköğretim amaçlı gelerek yaşayan Türkiye Cumhuriyeti ve Diğer ülke uyruklu öğrenci sayısı 94.115'dir ve bu rakam toplam öğrenci sayısının yüzde 87,2'sine denk gelmektedir.

Grafik 3.7: Üniversite Öğrencilerinin Uyruklarına Göre Dağılımı

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2021 YILI ÜÇÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2021 mali yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 3 düşüş, gider toplamında ise yüzde 8,3 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2021 yılı üçüncü çeyreğinde sırasıyla 2.261,1 ve 2.415,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının üçüncü çeyreğinde 100,5 milyon TL fazla veren kamu maliyesi, 2021 yılının aynı döneminde 154,6 milyon TL açık vermiştir.

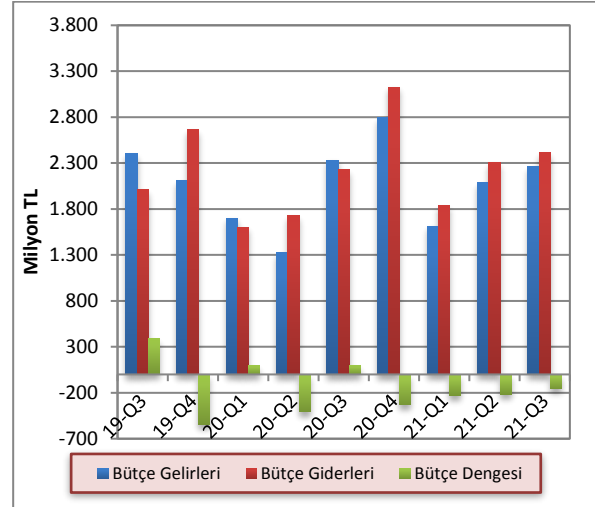
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2020		2021		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Tem-Eylül Gerçekleşme	Yıllık Öngörülen	Tem-Eylül Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	8.160,0	2.331,9	9.380,0	2.261,1	-3,0
Bütçe Giderleri	8.696,2	2.231,4	10.210,0	2.415,7	8,3
Bütçe Dengesi	-536,2	100,5	-830,0	-154,60	-253,8

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2020 yılının tamamında elde edilen 8.160 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 28,6'sı üçüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2021 yılının aynı döneminde 9.380 milyon TL seviyesinde gerçekleşeceği öngörülen toplam bütçe gelirlerinin yüzde 24,1'i tahsil edilmiştir. 2021 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde harcanacağı öngörülen 10.210 milyon TL'nin yüzde 23,7'si üçüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 25,7 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2021 mali yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 70,8 milyon TL düşüş göstererek 2.261,1 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2021 yılı üçüncü çeyreği içinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 13,6 artış yaşayarak 1.583,4 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2020 yılının aynı döneminde 1.393,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi 2021 yılı üçüncü çeyreğinde 301 milyon TL, önceki yılın aynı döneminde ise 333,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı üçüncü çeyreği içinde diğer gelirler kalemi bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla artış göstererek 3,6 milyon TL olmuştur. 2021 yılı üçüncü çeyreğinde 373,1 milyon TL olan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi 2020 yılı aynı çeyrekte 602,9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

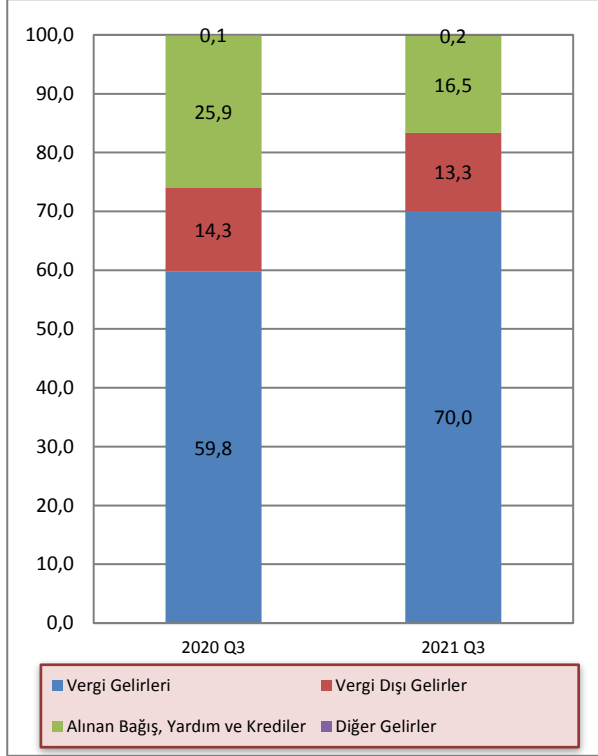
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2020	2021	% Değişim
	Tem-Eylül	Tem-Eylül	
Vergi Gelirleri	1.393,9	1.583,4	13,6
Vergi Dışı Gelirler	333,6	301,0	-9,8
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	602,9	373,1	-38,1
Diğer Gelirler	1,5	3,6	140,0
Toplam	2.331,9	2.261,1	-3,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2020 yılının üçüncü çeyreğinde vergi gelirleri kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 59,8 iken, 2021 yılı aynı döneminde yüzde 70 olmuştur. 2021 yılının üçüncü çeyreğinde 2020 yılının aynı dönemine göre vergi dışı gelirler kaleminin payı yüzde 14,3'ten yüzde 13,3'e, diğer gelirler kaleminin payı yüzde 0,1'den yüzde 0,2'ye yükselmiştir. Aynı dönemler içerisinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin payı ise yüzde 25,9'dan yüzde 16,5'e gerilemiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2021 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,3 artış göstermiş ve 2.231,4 milyon TL'den 2.415,7 milyon TL'ye yükselmiştir. 2021 yılı üçüncü çeyreğinde cari transferler, sermaye giderleri ve transferleri ve diğer giderler kalemlerinde 2020 yılının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 6,1, yüzde 145,9 ve yüzde 37,7 artış yaşanmıştır. Aynı dönemler içerisinde personel giderleri ve mal ve hizmet alım giderleri kalemlerinde sırasıyla yüzde 0,2 ve yüzde 34,1 azalış yaşanmıştır.

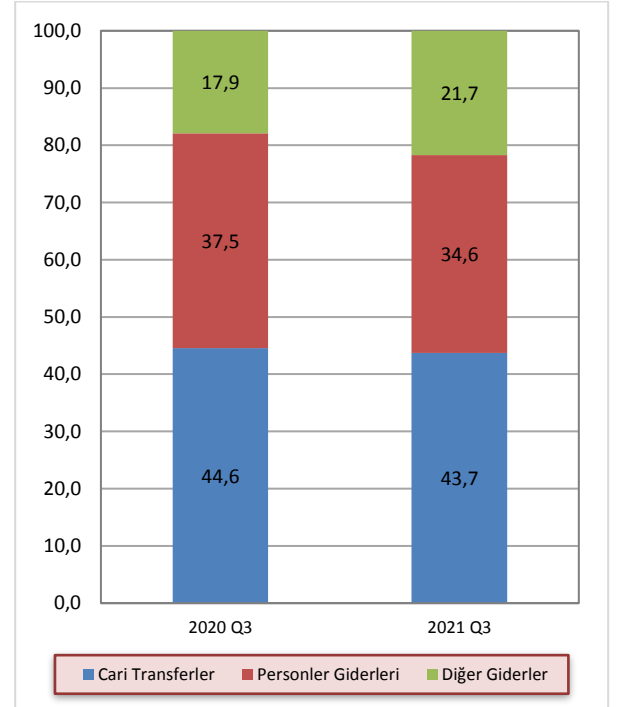
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2020 Tem-Eylül	2021 Tem-Eylül	% Değişim
Cari Transferler	994,8	1.055,8	6,1
Personel Giderleri	837,2	835,3	-0,2
Sermaye Giderleri ve Transferleri	114,2	280,8	145,9
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	207,4	136,7	-34,1
Diğer Giderler	77,8	107,1	37,7
Toplam	2.231,4	2.415,7	8,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2020 yılı üçüncü çeyreği içinde yüzde 37,5 iken, 2021 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 34,6 olmuştur. 2020 yılı üçüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 44,6'sını oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2021 yılı aynı döneminde düşüş göstermiş ve yüzde 43,7 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2020 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 82,1 iken 2021 yılı aynı döneminde yüzde 78,3 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler ve mal ve hizmet alım giderleri yer almaktadır.

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2021 yılı dokuz aylık uygulama sonuçlarına göre, 2021 yılı için öngörülen bütçe gelirlerinin yüzde 63,6'sı tahsil edilmiş, öngörülen bütçe giderlerinin ise yüzde 64,3'ü harcanmıştır. 2020 yılı aynı dönemi için bu oranlar sırasıyla yüzde 65,7 ve 64 seviyelerinde gerçekleşmişti.

2020 yılının ilk dokuz aylık döneminde 5.364,2 milyon TL olan bütçe gelirleri toplamı, 2021 yılı aynı döneminde 5.969,3 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. 2020 yılı ilk dokuz aylık dönemin sonunda 5.568,3 milyon TL olarak

gerçekleşen bütçe giderleri toplamı, 2021 yılı aynı döneminde 6.568,7 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. İlk dokuz aylık gerçekleştirmeler incelendiğinde, 2020 yılının üçüncü çeyreği sonunda 204,1 milyon TL açık veren bütçe dengesi, 2021 yılı aynı döneminde 599,4 milyon TL açık vermiştir.

2020 yılında 536,2 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe açığının, 2021 yılı bütçe tahminine göre yüzde 54,8 artışla 830 milyon TL'ye ulaşacağı öngörülmektedir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2020 Yılı Gerçekleşme	2021 Yılı Tahmin	2020-2021 Değişim (%)	2020 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2021 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2020 Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	2021 Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	4.842,5	5.351,8	10,52	3.387,7	3.833,0	69,96	71,62
	Vergi Dışı Gelirler	1.502,0	1.426,2	-5,05	1.138,8	1.077,2	75,82	75,52
	Alınan Bağış Yardım Krediler	1.627,3	2.500,0	53,63	656,9	902,2	40,37	36,09
	Diğer Gelirler	188,2	102,0	-45,80	180,8	156,9	96,07	153,82
	Genel Toplam	8.160,0	9.380,0	14,95	5.364,2	5.969,3	65,74	63,64
Giderler	Cari Transferler	3.807,4	4.335,6	13,87	2.537,1	2.887,6	66,64	66,60
	Personel Giderleri	3.142,3	3.288,6	4,66	2.095,2	2.310,1	66,68	70,25
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	654,2	353,3	-46,00	173,3	629,8	26,49	178,26
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	640,4	783,4	22,33	394,4	435,2	61,59	55,55
	Diğer Giderler	451,9	1.449,1	220,67	368,3	306,0	81,50	21,12
Genel Toplam	8.696,2	10.210,0	17,41	5.568,3	6.568,7	64,03	64,34	
Gelirler - Giderler	-536,2	-830,0		-204,1	-599,4			

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri kaleminin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2021 yılı üçüncü çeyreğinde 224,2 milyon TL açık vermiştir. Bütçe açığının finansmanı için kullanılan T.C. kredileri 2021 yılı üçüncü çeyreğinde 69,6 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı aynı dönemde kullanılan T.C. kredileri 66 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yerel gelirler kalemi yüzde 9,2 artış yaşamış ve 1.888 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

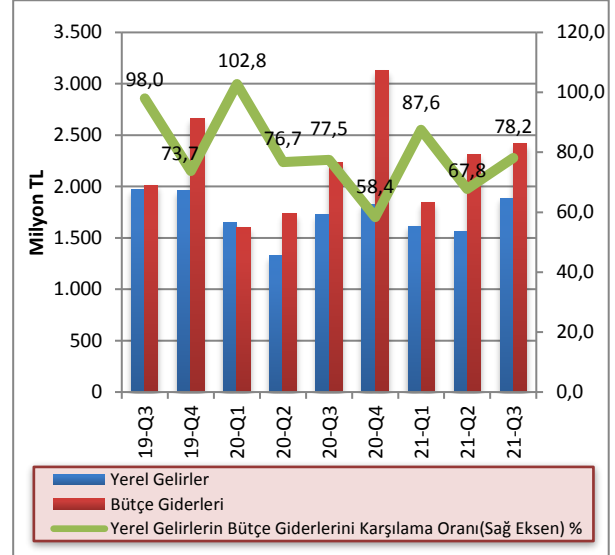
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2020	2021
	Tem- Eylül	Tem - Eylül
Bütçe Gelirleri – T.C. Kredi	2.265,9	2.191,5
1. Yerel Gelirler	1.729,0	1.888,0
Vergi Gelirleri	1.393,9	1.583,4
Vergi Dışı Gelirler	333,6	301,0
Diğer Gelirler	1,5	3,6
2. Dış Yardımlar	536,9	303,5
T.C. Yardımları	536,9	303,5
Bütçe Giderleri	2.231,4	2.415,7
Personel Giderleri	994,8	1.055,8
Cari Transferler	837,2	835,3
Sermaye Giderleri	114,2	280,8
Diğer Giderler	285,2	243,8
Finansman Dengesi	34,5	-224,2
Finansman	66,0	69,6
T.C. Kredileri	66,0	69,6
İç Borçlanma		

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2021 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 78,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı oran 2020 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 77,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

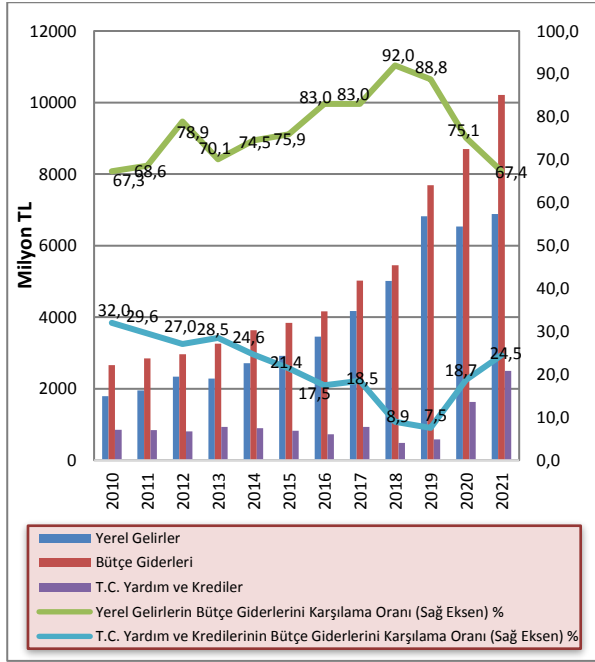
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranının 2021 yılında yüzde 67,4 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu oran 2018, 2019 ve 2020 yıllarında sırasıyla yüzde 92, yüzde 88,8 ve yüzde 75,1 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan T.C. yardım ve krediler kaleminin bütçe giderlerini karşılama oranının 2021 yılında yüzde 24,5 seviyesine yükseleceği öngörülmektedir. 2018, 2019 ve 2020 yıllarında ise bu oranın yüzde 8,9, yüzde 7,5 ve yüzde 18,7 seviyelerinde gerçekleştiği görülmektedir. Yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, 2020 yılı ile birlikte Covid-19 salgınının ekonomik aktivite üzerinde yarattığı etkilere bağlı olarak bu tabloda bozulma meydana gelmiş ve yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranında ciddi bir gerileme yaşanmıştır.

Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

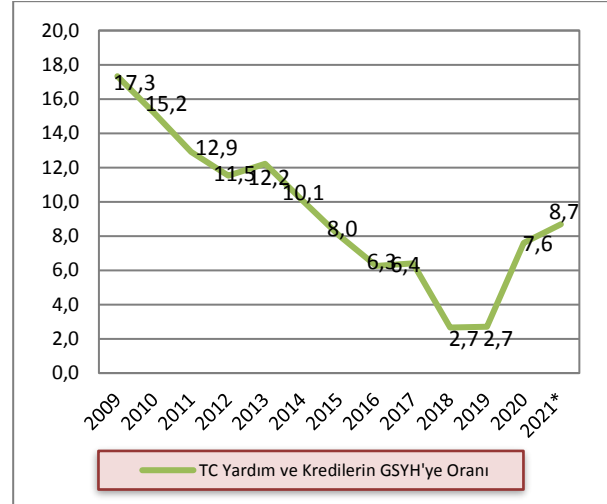

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: 2021 yılı için bütçe tahmin verisi kullanılmıştır.

Bütçe açığının kapatılmasında önemli bir kalem olarak kullanılan T.C. yardım ve kredilerinin ülkemiz GSYH'ye oranı incelendiğinde 2020 yılına kadar, yıllar itibarıyla bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2009 yılında yüzde 17,3 olan Türkiye Cumhuriyeti'nden alınan bağış, yardım ve kredilerin GSYH'ye oranı, 2019 sonu itibarıyla yüzde 2,7, 2020 sonu itibarıyla ise yüzde 7,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2021 Mali Yılı Bütçe tahminleri ve 2021 yılı GSYH tahmin verisi kullanılarak, 2021 yılı için bu oranın yüzde 8,7 olacağı tahmin edilmektedir.

Grafik 4.6: T.C. Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%)

Kaynak: Maliye Bakanlığı, İstatistik Kurumu

Not₁: 2021 yılı için DPÖ'nün Orta Vadeli Plan (2020-2022) GSYH hedef rakamı kullanılmıştır.

Not₂: 2021 yılı için bütçe tahmin verisi kullanılmıştır.

2021 Mali Yılı Bütçe Yasası, Türkiye Cumhuriyeti'nden alınacak hibe, yardım ve kredilerin yanı sıra 830 milyon TL net iç kaynak yaratılarak bütçe giderlerinin karşılanmasını öngörmektedir. Yılın ilk dokuz ayında yapılan 801 milyon TL iç borçlanma göz önüne alındığında, Maliye Bakanlığı'nın yılın geri kalan iki çeyreğinde yapabileceği net iç borçlanma toplamı 30 milyon TL'dir.

2021 yılı üçüncü çeyreğinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla toplam 233 milyon TL borçlanılmış ve 133 milyon TL geri ödeme gerçekleşmiştir. 2021 yılı üçüncü çeyreği sonunda toplam DİBS stoku 351 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2021 yılı üçüncü çeyreği içinde DİBS ihraçları yoluyla net olarak 100 milyon TL borçlanma gerçekleşmiştir.

2021 yılının ilk dokuz ayında Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla nominal değerle net olarak 128 milyon TL borçlanılmıştır. Bu borçlanmaya ek olarak aynı dönemde Merkez Bankası tarafından Maliye Bakanlığı'na toplamda 456,7 milyon TL kısa vadeli avans kullanılmıştır. 2021 yılının ilk dokuz ayı sonunda toplam iç borçlanma stoku 801 milyon TL olmuştur.

Tablo 4.6: KKTC Maliye Bakanlığı'nın KKTC Merkez Bankası Aracılığı ile Gerçekleştirdiği TL DİBS İhaleleri

ISIN KODU		KKTC 070922T12*	KKB 101221T13	KKTC 290922T16**	KKB 070122T10	KKB 050422T19
Valör Tarihi		07.09.2021	07.09.2021	29.09.2021	29.09.2021	29.09.2021
İtfa Tarihi		07.09.2022	10.12.2021	29.09.2022	07.01.2022	05.04.2022
Vadesi		365 gün	94 gün	365 gün	100 gün	188 gün
Teklif Edilen Tutar	Nominal	15.000.000	146.000.000	10.000.000	126.500.000	15.000.000
İhalede Kabul Edilen Tutar	Nominal	-	93.000.000	10.000.000	115.000.000	15.000.000
İhalede Kabul Edilen Faiz (%)	En Düşük	-	19,25	TLREF+2,00	19,00	19,00
	En Yüksek	-	21,00	TLREF+2,00	20,40	20,50
	Ortalama	-	20,41	TLREF+2,00	19,68	19,53
	Ortalama Yıllık Bileşik	-	22,01		21,13	20,46

Kaynak: KKTCMB

*: KKTC Maliye Bakanlığı'nın 6 Eylül 2021 tarihinde, KKTC Merkez Bankası aracılığıyla gerçekleştirilen 365 gün vadeli Değişken Faizli, 6 Ayda Bir Kupon Ödemeli Devlet Tahvili.

** : KKTC Maliye Bakanlığı'nın 28 Eylül 2021 tarihinde, KKTC Merkez Bankası aracılığıyla gerçekleştirilen 365 gün vadeli Değişken Faizli, 6 Ayda Bir Kupon Ödemeli Devlet Tahvili.

TLREF: BİST tarafından açıklanan Türk Lirası Gecelik Referans Faiz Oranı'dır.

06.09.2021 tarihli TLREF: % 19,0029

28.09.2021 tarihli TLREF: % 17,9411

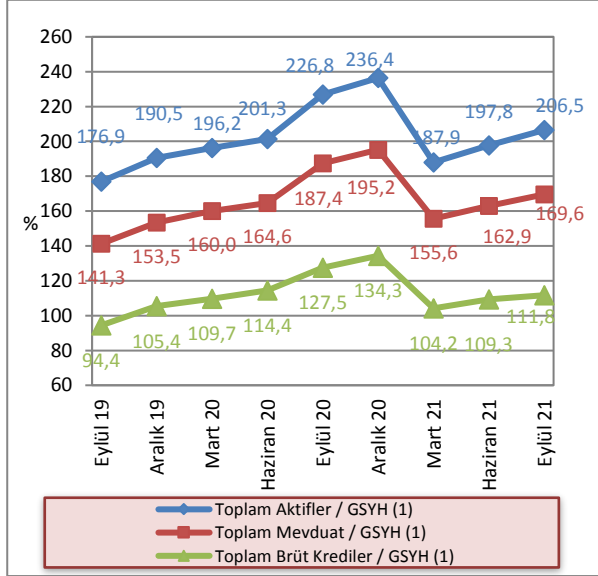
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2021 yılı üçüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 109,3'ten yüzde 111,3'e, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 197,8'den yüzde 206,5'e, toplam mevduatın GSYH'ye oranı ise yüzde 162,9'dan yüzde 169,6'ya yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTCCMB, DPÖ, İstatistik Kurumu

Not: (1) 2021 yılı için DPÖ'nün GSYH hedef rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

2021 yılı üçüncü çeyrekte, bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerinin toplam aktifler içindeki payı bir önceki çeyreğe göre yüzde 28,63'ten yüzde 29,14'e yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 27,92 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2021 yılı Haziran sonu itibarıyla yüzde 16,31 olan SYSR, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde 0,74 puan artarak yüzde 17,05'e yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2021 yılının Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 4,81'den yüzde 4,79'a gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 1,2 puan azalmış ve yüzde 65,88 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2020 yılı Eylül ayında yüzde 56,23 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2021 yılının Eylül ayında yüzde 54,13 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 1,12 puan azalmıştır.

Brüt kredilerde 2021 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 2,29 artış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 11,51 artış olmuştur.

2021 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 4,66 artan mevduat, 2021 yılı üçüncü çeyrekte yüzde 4,15'lik artış göstermiştir.

2021 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 10,14 olan finansal kaldıraç oranı, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde 9,78 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2020		2021		
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	27,92	29,17	29,22	28,63	29,14
SYSR (%)	15,69	15,91	15,93	16,31	17,05
TGA / Brüt Krediler (%)	5,48	5,41	5,12	4,81	4,79
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	68,06	68,82	66,93	67,08	65,88
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	56,23	56,83	55,45	55,25	54,13
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	11,51	5,32	4,21	4,88	2,29
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	13,82	4,16	7,15	4,66	4,15
Finansal Kaldıraç¹	10,46	10,33	10,43	10,14	9,78

Kaynak: KKTCCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2021 yılı üçüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 54,71, ilk on bankanın payı ise yüzde 80,99'dur.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 56,67, ilk on bankanın payı ise yüzde 83,55 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 56,11, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,81 seviyesindedir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 70,58, ilk on bankanın payı ise yüzde 91,83 düzeyindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 55,69, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,27 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2020			2021	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Aktifler	54,44	54,21	53,84	53,91	54,71
Brüt Krediler	55,59	56,62	56,18	56,16	56,67
Mevduat	55,81	55,84	55,63	56,20	56,11
Bankalara Borçlar	68,30	69,49	69,75	74,92	70,58
Özkaynaklar	54,95	54,15	54,83	54,81	55,69
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	80,45	81,10	80,65	80,57	80,99
Brüt Krediler	82,31	82,94	82,90	83,09	83,55
Mevduat	81,84	82,59	82,16	82,52	82,81
Bankalara Borçlar	94,53	94,95	93,11	95,22	91,83
Özkaynaklar	82,21	82,45	82,80	82,17	82,27

Kaynak: KKTCMB

5.1.4 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2021 yılı Eylül ayı sonunda 21'dir. Sektördeki 21

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Haz.21	Eyl.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Toplam	21	21	21	21	21	21	21	21	21

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde 216'dır. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 67,13'ünün özel sermayeli

bankalara, yüzde 18,06'sının şube bankalarına, yüzde 14,81'inin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Haz.21	Eyl.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	32	32	32	32	32	32	32	32	32
Özel Sermayeli Bankalar	160	160	160	152	152	150	144	144	145
Şube Bankaları	39	39	39	39	39	39	39	39	39
Toplam	232	232	232	224	224	222	216	215	216
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Haz.21	Eyl.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	528	522	512	508	514	511	508	509	509
Özel Sermayeli Bankalar	2.096	2.122	2.120	2.090	2.081	2.071	2.057	2.067	2.072
Şube Bankaları	539	549	542	537	538	536	531	528	528
Toplam	3.163	3.193	3.174	3.135	3.133	3.118	3.096	3.104	3.109

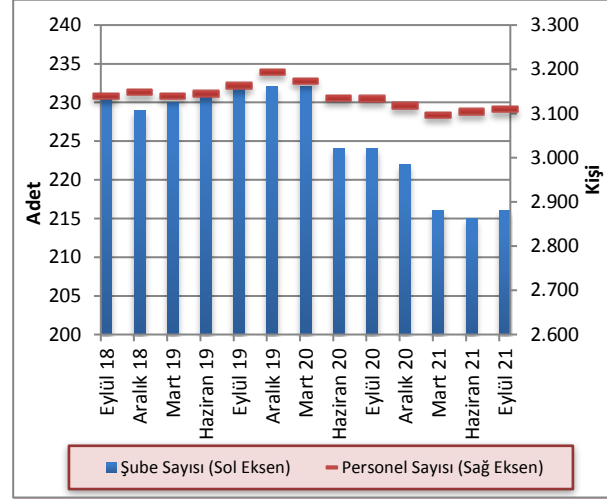
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Haziran 2021 - Eylül 2021 döneminde 5 kişi artarak 3.104'ten 3.109'a yükselmiştir. Söz konusu personelin 509'u kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.072'si özel sermayeli bankalarda ve 528'i şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankaların personel sayısı 2.067'den 2.072'ye yükselmiş, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankalarının personel sayısı aynı seviyede kalarak sırasıyla 509 ve 528 olarak gerçekleşmiştir.

Eylül 2020 – Eylül 2021 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 24 kişi azalarak 3.133'ten 3.109'a gerilemiştir. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda istihdam 9 kişi, şube bankalarında 10 kişi, kamu eliyle yönetilen bankalarda ise 5 kişi azalmıştır.

2021 yılının üçüncü çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 16,37'sinin kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 66,65'inin özel sermayeli bankalara, yüzde 16,98'inin ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2021 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla 544'tür. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 253 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 234 ATM ile özel sermayeli bankalar, 57 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Eylül 2020- Eylül 2021 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 509'dan 544'e yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Haz.21	Eyl.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	57	57	57	57	57
Özel Sermayeli Bankalar	219	224	225	229	234
Şube Bankaları	233	234	234	234	253
Toplam	509	515	516	520	544

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2021 yılı Haziran ayı sonunda 56.892,3 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2021 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 4,41 artarak 59.399,6 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 6,25, MDC'de yüzde 5,6, brüt kredilerde yüzde 2,29, diğer aktiflerde ise yüzde 10,98 artış görülmüştür.

Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 22,33 artmıştır. Aynı dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 27,67, brüt krediler yüzde 17,75, MDC ise yüzde 32,39 artış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 21,66, özkaynaklar ise yüzde 30,07 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Haziran 2021 - Eylül 2021 döneminde yüzde 4,15, özkaynaklar ise yüzde 7,89 artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2020			2021		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2021 - 09/2021	09/2020 - 09/2021
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	13.556,6	14.761,7	15.794,1	16.290,4	17.307,8	6,25	27,67
MDC	3.498,0	3.546,4	3.960,0	4.385,5	4.631,1	5,60	32,39
Toplam Brüt Krediler	27.305,2	28.758,3	29.969,3	31.432,4	32.151,5	2,29	17,75
Diğer Aktifler	4.196,9	3.534,9	4.328,6	4.784,0	5.309,2	10,98	26,50
Aktif/Pasif Toplamı	48.556,7	50.601,3	54.052,0	56.892,3	59.399,6	4,41	22,33
Mevduat	40.117,0	41.787,6	44.774,9	46.859,3	48.804,6	4,15	21,66
Bankalara Borçlar	2.517,5	2.531,0	2.786,7	2.894,9	2.785,5	-3,78	10,65
Diğer Pasifler	1.685,1	1.815,3	1.761,1	2.030,1	2.298,3	13,21	36,39
Özkaynaklar	4.237,1	4.467,4	4.729,3	5.108,0	5.511,2	7,89	30,07

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2021 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 54,13 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 29,14'lük payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 8,94'lük payla diğer aktifler ve yüzde 7,8'lik payla MDC kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Eylül 2020 - Eylül 2021 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemler, MDC ve diğer aktifler kalemlerinin paylarında artış, brüt kredilerin payında ise azalış olduğu görülmektedir.

Eylül 2021 itibarıyla, pasif toplamının yüzde 82,16'sını mevduat, yüzde 9,28'ini özkaynaklar, yüzde 4,69'unu bankalara borçlar ve yüzde 3,87'sini ise diğer pasifler oluşturmaktadır.

Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, mevduat ve bankalara borçlar kaleminin payında azalış, diğer pasifler ve özkaynaklar kalemlerinin paylarında ise artış olduğu görülmektedir.

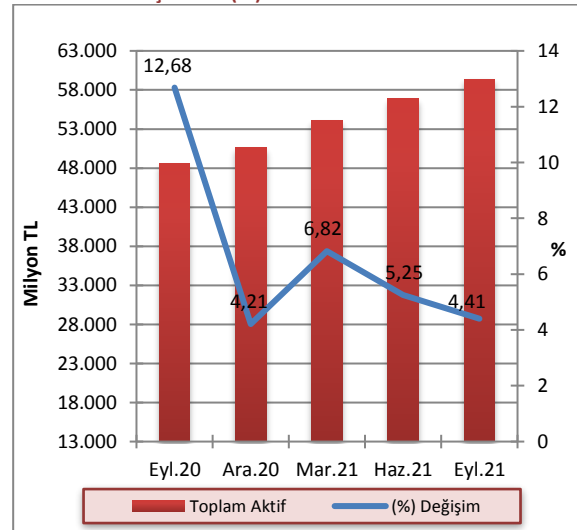
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2020			2021	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	27,92	29,17	29,22	28,63	29,14
MDC	7,20	7,01	7,33	7,71	7,80
Toplam Brüt Krediler	56,23	56,83	55,45	55,25	54,13
Diğer Aktifler	8,65	6,99	8,00	8,41	8,94
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	82,62	82,58	82,84	82,36	82,16
Bankalara Borçlar	5,18	5,00	5,16	5,09	4,69
Diğer Pasifler	3,47	3,59	3,25	3,57	3,87
Özkaynaklar	8,73	8,83	8,75	8,98	9,28
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTCCMB

Bankacılık sektörünün aktif toplamı Eylül 2021 döneminde bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 4,41, 2020 yılının aynı döneminde ise bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 12,68 artış göstermiştir. Eylül 2020-Eylül 2021 döneminde bankacılık sektörü aktif toplamında 10.842,9 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

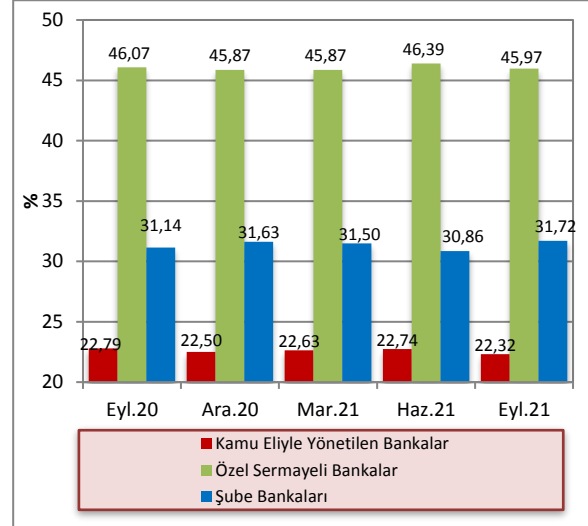
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 46,39'dan yüzde 45,97'ye, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda yüzde 22,74'ten yüzde 22,32'ye gerilemiş, şube bankaları grubunda ise yüzde 30,86'dan yüzde 31,72'ye yükselmiştir. Eylül 2020 – Eylül 2021 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar ve özel sermayeli bankalar grubunda küçülme, şube bankaları grubunda ise büyüme görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KTCMB

2021 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 2,46, özel sermayeli bankalarda yüzde 3,44 ve şube bankalarında yüzde 7,29 artmıştır.

Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 19,81, özel sermayeli bankalarda yüzde 22,06, şube bankalarında ise yüzde 24,58 artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2020			2021		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2021-09/2021	09/2020-09/2021
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	11.064,2	11.386,1	12.233,2	12.937,6	13.256,1	2,46	19,81
Özel Sermayeli Bankalar	22.369,8	23.208,8	24.791,8	26.395,1	27.304,2	3,44	22,06
Şube Bankaları	15.122,7	16.006,4	17.027,0	17.559,6	18.839,3	7,29	24,58
Toplam	48.556,7	50.601,3	54.052,0	56.892,3	59.399,6	4,41	22,33

Kaynak: KTCMB

2021 yılı Eylül ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığı zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 44,41'den yüzde 44,78'e yükseldiği, YP kredilerin payının ise yüzde 55,59'dan yüzde 55,22'ye gerilediği görülmektedir. TP

mevduat toplamının payı Eylül 2021 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 32,58'den yüzde 32,31'e gerilemiş, YP mevduatın payı ise yüzde 67,42'den yüzde 67,69'a yükselmiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2020				2021					
	Eylül		Aralık		Mart		Haziran		Eylül	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	46,11	53,89	49,04	50,96	45,89	54,11	44,41	55,59	44,78	55,22
Mevduat	35,08	64,92	34,74	65,26	33,31	66,69	32,58	67,42	32,31	67,69

Kaynak: KTCMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,25 artarak 16.290,4 milyon TL'den 17.307,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 45,4 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kaleminde 483,6 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 103,3 milyon

TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 385,1 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2020 yılı Eylül ayı sonunda 13.556,6 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2021 yılı Eylül ayı sonunda 17.307,8 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler 29 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 1.562,6 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 1.300,7 milyon TL, bankalardan alacaklar kalemi ise 858,9 milyon TL artmıştır.

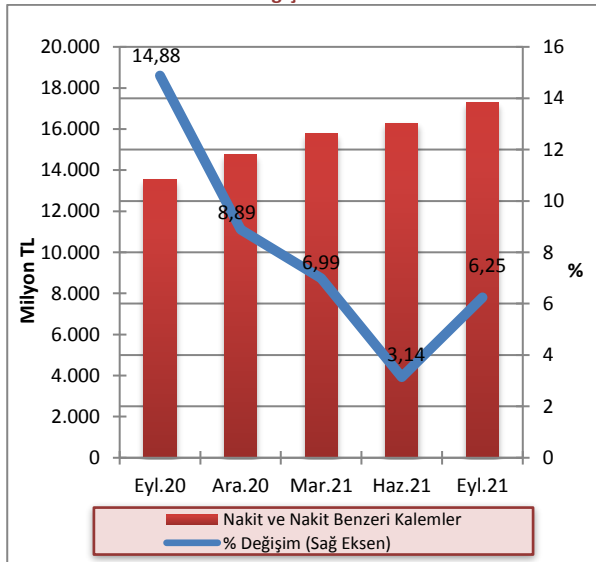
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2020		2021		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2021 - 09/2021
Nakit Değerler	503,2	478,6	570,8	486,8	532,2	9,33
Merkez Bankasından Alacaklar	4.655,2	5.206,7	5.287,1	5.734,2	6.217,8	8,43
BPP İşlemlerinden Alacaklar	3.080,0	3.916,7	4.270,1	4.277,4	4.380,7	2,42
Bankalardan Alacaklar	5.318,2	5.159,7	5.666,1	5.792,0	6.177,1	6,65
Toplam	13.556,6	14.761,7	15.794,1	16.290,4	17.307,8	6,25

Kaynak: KKTÇMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler toplamı 2021 yılı üçüncü çeyreği sonunda bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,25 artış göstermiştir. Nakit ve nakit benzeri kalemlerde Eylül 2020- Eylül 2021 döneminde 3.751,2 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

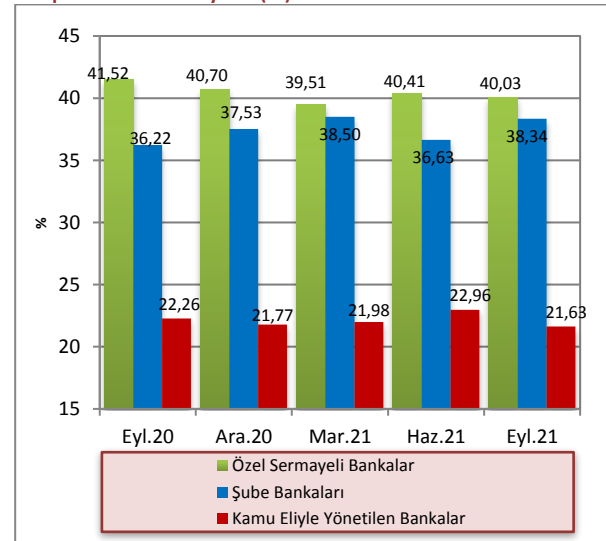
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılının üçüncü çeyreğinde banka gruplarının nakit ve nakit benzeri kalemlerindeki paylarında bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda azalış, şube bankaları grubunda ise artış gerçekleşmiştir. Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde ise özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda azalış, şube bankaları grubunda ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

5.2.3 KREDİLER

2021 yılı Eylül ayı itibarıyla 21.525,5 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 6.651 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Eylül 2020 – Eylül 2021 döneminde işletme kredileri 16.623,8 milyon TL'den 21.525,5 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise 6.288,5 milyon TL'den 6.651 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

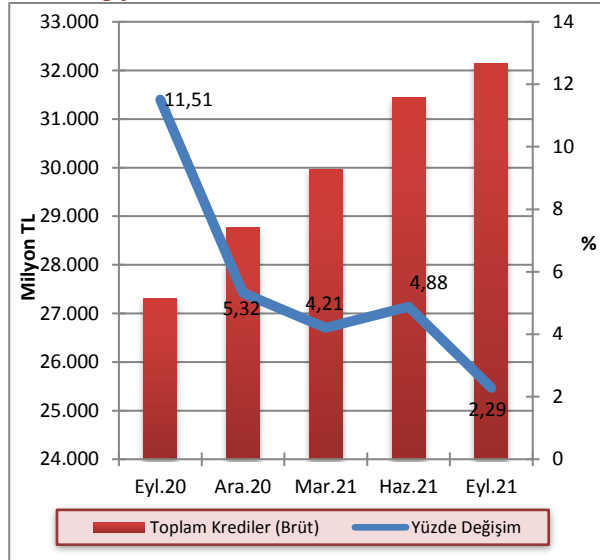
	2020			2021	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
İşletme Kredileri	16.623,8	18.868,7	19.929,9	20.909,0	21.525,5
Tüketici Kredileri	6.288,5	6.329,0	6.512,4	6.757,2	6.651,0
Kredi Kartları	639,6	703,4	687,2	837,6	909,4
İskonto ve İştira Senetleri	217,1	263,3	296,3	335,1	382,0
Diğer Yatırım Kredileri	173,2	208,6	216,5	221,9	214,9
İthalat Kredileri	5,2	5,4	5,6	5,7	5,7
Fon Kaynaklı Krediler	26,0	24,8	27,3	28,4	28,9
İhtisas Kredileri	73,5	87,2	94,3	98,8	92,7
İhracat Kredileri	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
KKTCMB Kaynaklı Krediler	5,3	5,0	5,7	0,0	3,0
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	73,4	81,8	86,2	87,8
Diğer Krediler	1.757,7	633,6	578,4	639,3	711,2
Toplam Krediler	25.810,2	27.202,4	28.435,4	29.919,2	30.612,1

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt krediler 2021 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,29 artış göstermiştir. Brüt kredilerde Eylül 2020- Eylül 2021 döneminde 4.846,3 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

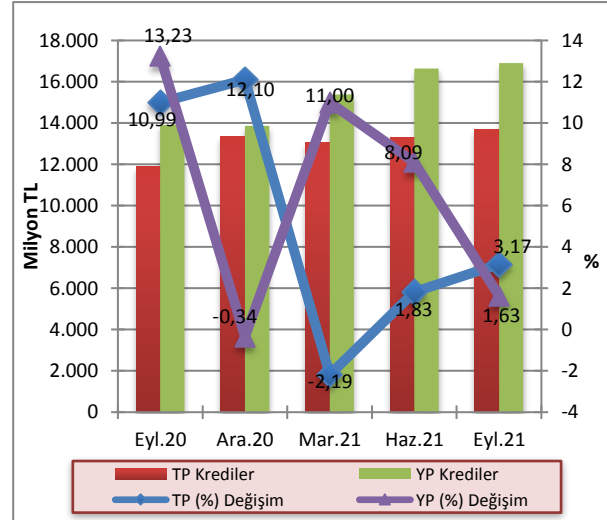
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2021 yılının üçüncü çeyreğinde kredilerin 13.708,8 milyon TL'si TP cinsinden, 16.903,3 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 3,17, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 1,63 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

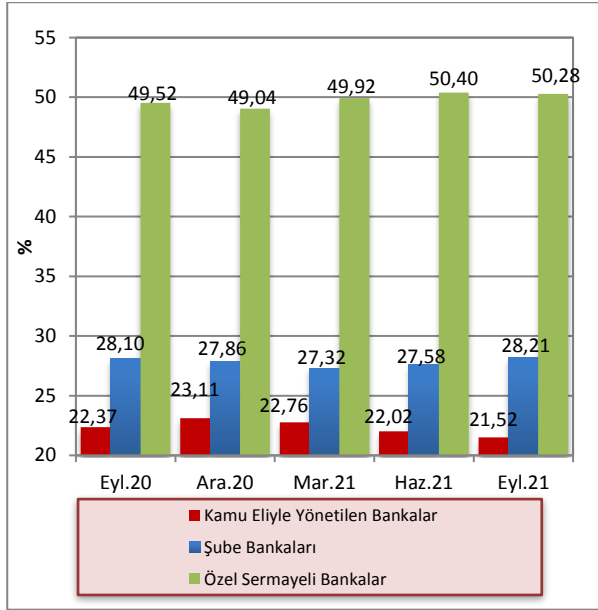

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payının yüzde 22,02'den yüzde 21,52'ye, özel sermayeli bankaların payının yüzde 50,4'ten yüzde 50,28'e gerilediği, şube bankalarının payının ise yüzde 27,58'den yüzde 28,21'e yükseldiği görülmektedir. Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde özel sermayeli bankalar ve şube bankalarının payında artış yaşanırken, kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir.

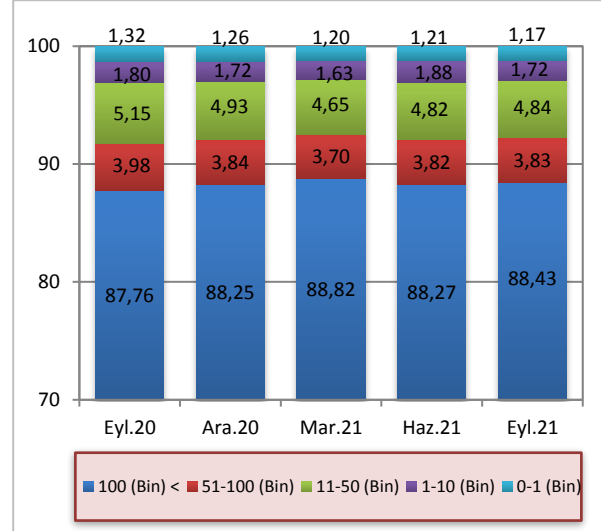
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılı üçüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 88,43 olmuştur. Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 4,84'lük payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 3,83 ve yüzde 1,72'sini oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise yüzde 1,17'lik payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

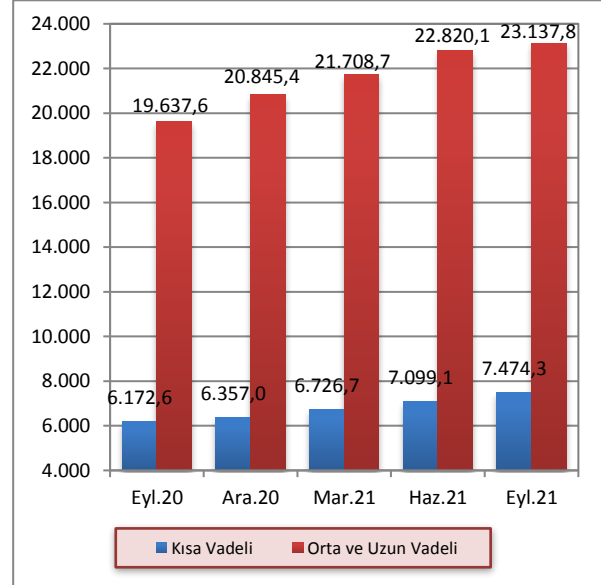

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

Kısa vadeli krediler, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 7.099,1 milyon TL'den 7.474,3 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 22.820,1 milyon TL'den 23.137,8 milyon TL'ye yükselmiştir. Eylül 2020 – Eylül 2021 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 21,09, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 17,82 artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

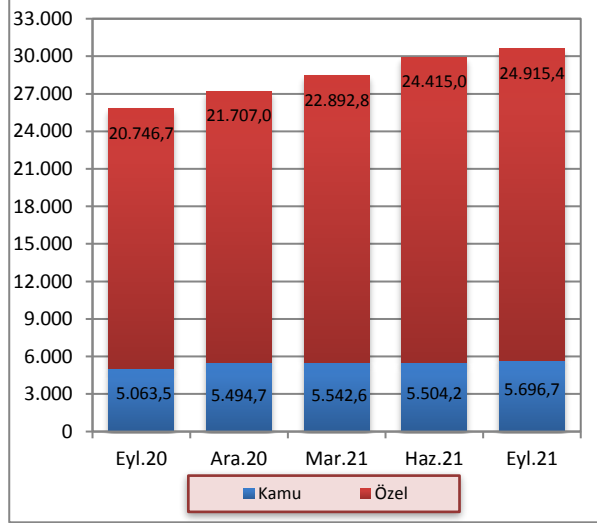
Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2021 yılı Eylül ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 81,39'u özel sektöre, yüzde 18,61'i ise kamu sektörüne kullanılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 5.504,2 milyon TL'den 5.696,7 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 24.415 milyon TL'den 24.915,4 milyon TL'ye yükselmiştir.

Eylül 2020 – Eylül 2021 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 12,51 özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 20,09 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

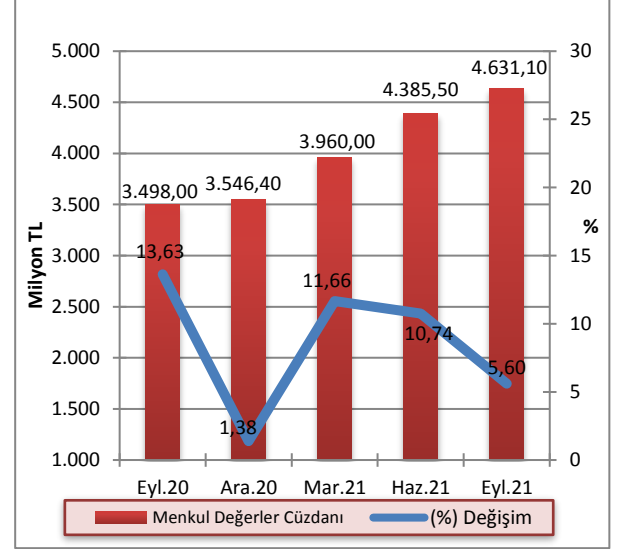

Kaynak: KTCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC, 2021 yılı Eylül ayında bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,6, 2020 yılı Eylül ayına göre ise 1.133,1 milyon TL artış göstermiştir.

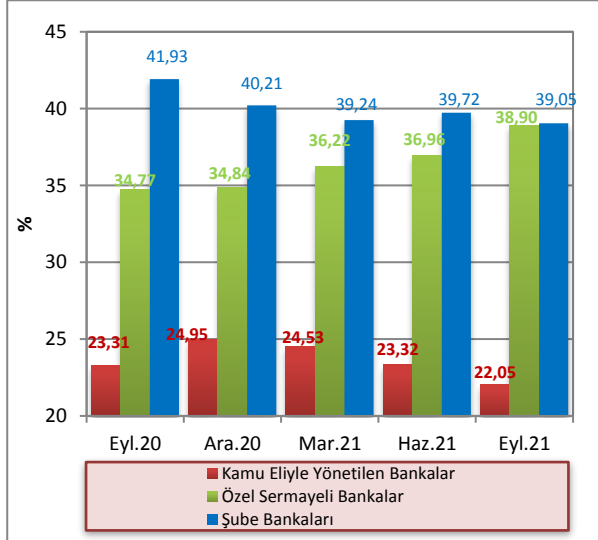
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KTCMB

2021 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 23,32'den yüzde 22,05'e, şube bankalarının payı yüzde 39,72'den yüzde 39,05'e gerilemiş, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 36,96'dan yüzde 38,9'a yükselmiştir. Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankalarının payında azalış, özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2020			2021		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2021 – 09/2021	09/2020 – 09/2021
Tasarruf	28.910,3	29.453,4	32.055,9	33.980,6	34.919,8	2,76	20,79
Ticari	7.913,7	8.630,3	8.752,3	9.092,4	10.051,6	10,55	27,02
Resmi	2.612,3	3.184,6	3.162,6	2.917,8	2.821,0	-3,32	7,99
Diğer	680,7	519,3	804,1	868,5	1.012,2	16,55	48,70
Toplam Mevduat	40.117,0	41.787,6	44.774,9	46.859,3	48.804,6	4,15	21,66
Bankalara Borçlar	2.517,5	2.531,0	2.786,7	2.894,9	2.785,5	-3,78	10,65
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	42.634,5	44.318,6	47.561,6	49.754,2	51.590,1	3,69	21,01

Kaynak: KKTCMB

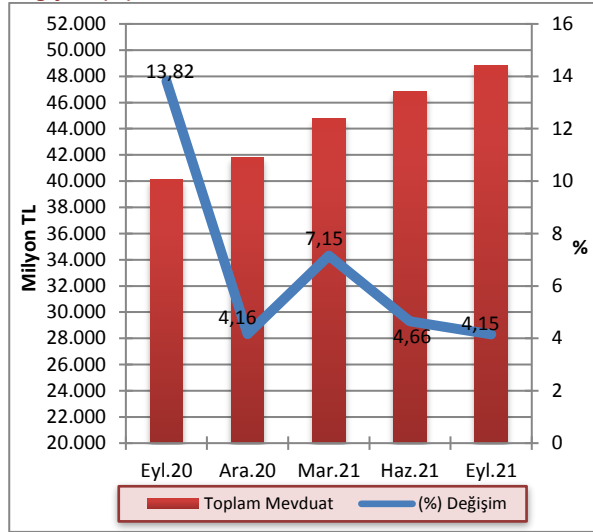
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2021 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,15 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 21,66 artış göstermiş ve 2021 yılı Eylül ayı sonunda 48.804,6 milyon TL olmuştur.

2021 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, mevduat türünde en büyük payın 34.919,8 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 10.051,6 milyon TL ile ticari mevduat, 2.821 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Eylül 2020 – Eylül 2021 döneminde, tasarruf mevduatında yüzde 20,79, ticari mevduatta yüzde 27,02, resmi mevduatta ise yüzde 7,99 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,15 artış göstermiştir. Eylül 2020- Eylül 2021 döneminde mevduatta 8.687,6 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

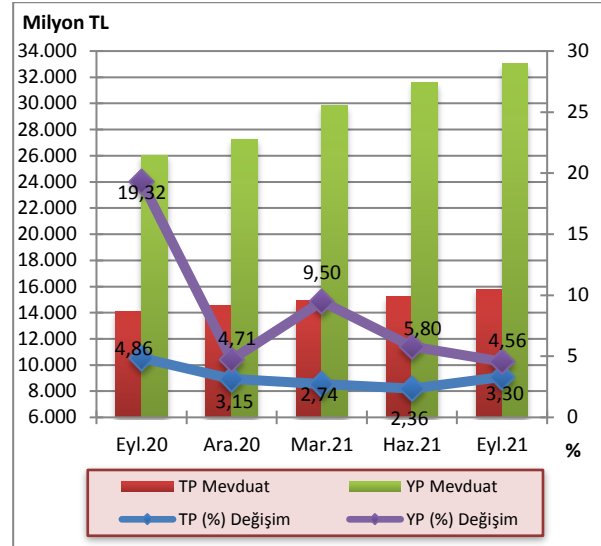
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılının üçüncü çeyreğinde mevduatın 15.770 milyon TL'sinin TP cinsinden, 33.034,6 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmiştir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 3,3, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 4,56 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılı Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında binde 8,6, YP mevduatında binde 8,5, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 2,18, YP mevduatında yüzde 3,61, şube bankalarının TP mevduatında yüzde 7,18, YP mevduatında yüzde 9,67 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Haziran 2021			Eylül 2021			Yüzde Değişim 06/2021 - 09/2021		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	4.981,5	6.486,0	11.467,5	5.024,3	6.540,9	11.565,2	0,86	0,85	0,85
Özel Sermayeli Bankalar	5.557,6	17.159,6	22.717,2	5.678,8	17.778,3	23.457,1	2,18	3,61	3,26
Şube Bankaları	4.727,6	7.947,0	12.674,6	5.066,9	8.715,4	13.782,3	7,18	9,67	8,74
Toplam Mevduat	15.266,7	31.592,6	46.859,3	15.770,0	33.034,6	48.804,6	3,30	4,56	4,15

Kaynak: KKTCCMB

Bankacılık sektörü mevduatındaki vade yoğunluğu, 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla önceki dönemlerde olduğu gibi yüzde 51,43'lük pay ile bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 18,27'lik pay ile vadesiz, yüzde 17,35'lik pay ile 3 ay vadeli, yüzde 9,92'lik pay ile bir yıl vadeli ve yüzde 3,04'lük pay ile 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, vadesiz mevduatta 1,42 puan artış, 1 ay vadeli mevduatta 0,13 puan, 3 ay vadeli mevduatta 0,83 puan, 6 ay vadeli mevduatta 0,33 puan, 1 yıl vadeli mevduatta ise 0,12 puan azalış gerçekleşmiştir.

Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde vadesiz mevduat ve 1 ay vadeli mevduatın payı sırasıyla 1,03 ve 1,78 puan artmış, 3 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatın payları sırasıyla 1,05, 1,02, ve 0,73 puan azalmıştır.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2020			2021		Değişim (Puan)	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2021-09/2021	09/2020-09/2021
Vadesiz	17,24	18,57	16,51	16,85	18,27	1,42	1,03
1 Ay Vadeli	49,65	49,61	52,32	51,56	51,43	-0,13	1,78
3 Ay Vadeli	18,40	18,03	18,02	18,18	17,35	-0,83	-1,05
6 Ay Vadeli	4,06	3,54	3,32	3,37	3,04	-0,33	-1,02
1 Yıl Vadeli	10,65	10,25	9,83	10,04	9,91	-0,12	-0,73
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2021 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre 0-5 bin TL arası mevduat 342 milyon TL'den 341,8 milyon TL'ye gerilemiş, 5-10 bin TL arası mevduat 387,4 milyon TL'den 391,5 milyon TL'ye, 10-50 bin TL arası mevduat 2.772,7 milyon TL'den 2.795,9 milyon TL'ye, 50-100 bin

TL arası mevduat 3.248,1 milyon TL'den 3.291,7 milyon TL'ye, 100 bin TL üzeri mevduat ise 40.109,1 milyon TL'den 41.983,7 milyon TL'ye yükselmiştir. 2021 yılının üçüncü çeyreğinde, 100 bin TL üzeri mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 86,02, 50-100 bin TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 6,74 olarak gerçekleşmiştir.

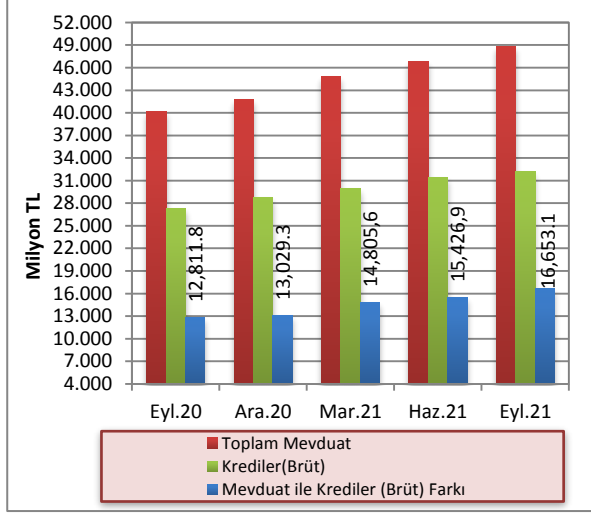
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)

	2020			2021	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
0-5 bin TL	341,0	349,9	346,4	342,0	341,8
5-10 bin TL	410,9	422,4	405,9	387,4	391,5
10-50 bin TL	2.712,0	2.787,5	2.732,4	2.772,7	2.795,9
50-100 bin TL	3.390,6	3.367,7	3.346,8	3.248,1	3.291,7
100 bin TL Üzeri	33.262,5	34.860,1	37.943,4	40.109,1	41.983,7
Toplam Mevduat	40.117,0	41.787,6	44.774,9	46.859,3	48.804,6

Kaynak: KKTÇMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Haziran 2021 sonunda 15.426,9 milyon TL olan fark, 2021 yılı Eylül ayı sonunda 1.226,2 milyon TL artmış ve 16.653,1 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

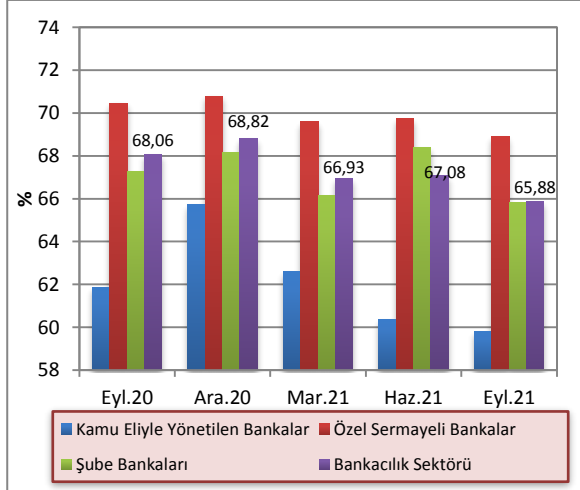

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2021 yılının Haziran ayı sonunda yüzde 67,08 oranında gerçekleşmiş, 2021 yılının Eylül ayı sonunda ise yüzde 65,88 seviyesine gerilemiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 2,18 puan azalmıştır.

2021 yılının Eylül ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 68,91 ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 65,81'lik oranla şube bankaları takip etmektedir. Kamu bankaları ise yüzde 59,81 dönüşüm oranına sahiptir.

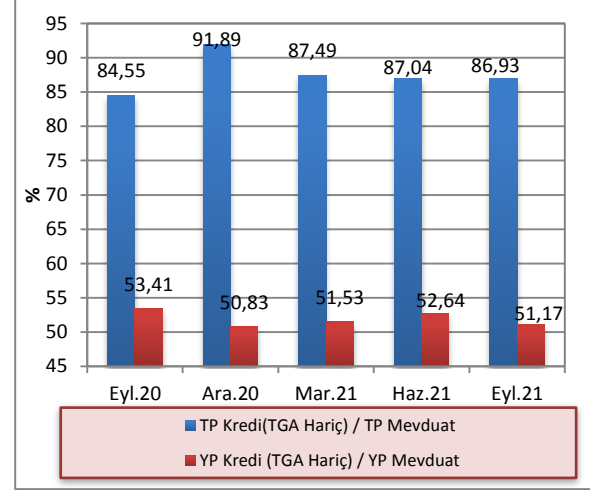
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 87,04'ten yüzde 86,93'e, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı yüzde 52,64'ten yüzde 51,17'ye gerilemiştir. TP ve YP mevduatın krediye dönüşüm oranı 2020 yılı Eylül ayında sırasıyla yüzde 84,55 ve yüzde 53,41 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,89 artarak 2021 yılının üçüncü çeyreğinde 5.511,2 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Eylül 2020 – Eylül 2021 döneminde ise yüzde 30,07 artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 114,4 milyon TL, yedek akçeleri ise 480 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2020			2021	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Ödenmiş Sermaye	1.401,4	1.470,7	1.492,6	1.506,1	1.515,8
Yedek Akçeler	1.366,6	1.369,1	1.693,2	1.842,6	1.846,6
Sabit Kıymet					
Yeniden	3,6	10,4	10,4	10,4	10,4
Değerleme Fonu					
Menkul Değerler					
Değer Artış Fonu	215,0	220,1	256,9	262,5	261,6
Dönem					
Kârı (Zararı)	513,0	671,2	301,7	639,7	1.038,7
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	737,5	725,9	974,5	846,7	838,1
Toplam	4.237,1	4.467,4	4.729,3	5.108,0	5.511,2

Kaynak: KKTCMB

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2021 yılının Haziran ayına göre 2021 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 9,99 artmış, 11.257,1 milyon TL'den 12.381,7 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 27,32 artış olmuştur.

Haziran 2021 sonunda 47.658,2 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 4,34 artarak 49.727 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 22,23 artış göstermiştir.

M2 para arza resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 3,92 artarak 50.639,9 milyon TL'den 52.622,7 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 20,18'dir.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

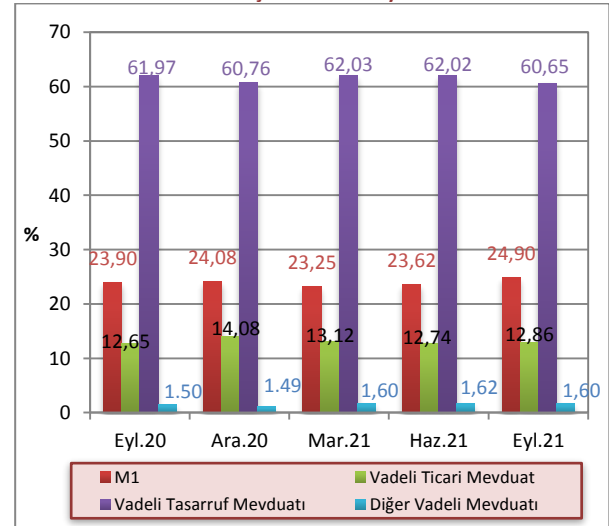
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2017	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.491,4	33,27	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Eylül 2021 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 60,65 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 24,9'luk payla M1, yüzde 12,86 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,6 ile diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde 1,32 puan azalarak yüzde 61,97'den yüzde 60,65'e gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1, yüzde 23,9'dan yüzde 24,9'a, vadeli ticari mevduat yüzde 12,65'ten yüzde 12,86'ya, diğer vadeli mevduat ise yüzde 1,5'ten yüzde 1,6'ya yükselmiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

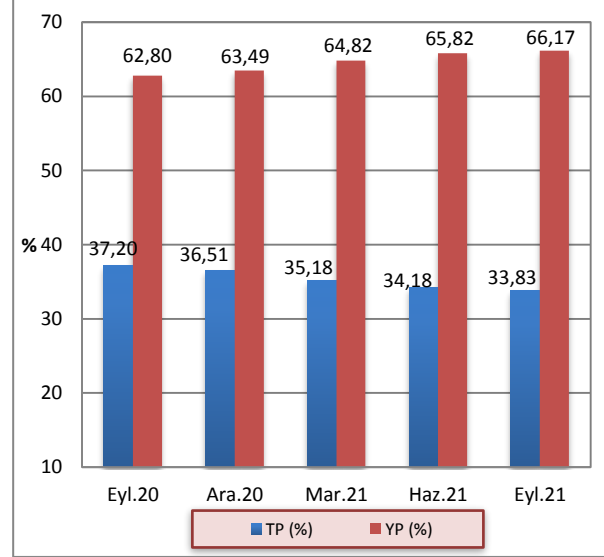
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Eylül 2021 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 33,83, YP kalemlerinin payının ise yüzde 66,17 olduğu görülmektedir. Bu paylar Eylül 2020 sonunda TP'de yüzde 37,2, YP'de ise yüzde 62,8 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTC Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalararası para piyasasında 2021 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla TL'de 828, ABD dolarında 687, avroda 271 ve sterlinde 521 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 60.451 milyon TL, YP cinsinden, 4.168 milyon ABD doları, 5.260 milyon avro ve 7.382 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2020 - Q3	787	59.058.150	675	2.272.575	252	3.157.825	479	5.112.275
2020 - Q4	870	47.981.400	707	3.993.200	303	5.356.100	427	8.130.350
2021 - Q1	760	65.818.400	622	3.028.600	275	5.397.300	452	7.728.650
2021 - Q2	769	58.101.100	623	3.694.425	280	6.168.850	525	8.923.100
2021 - Q3	828	60.450.950	687	4.167.750	271	5.259.700	521	7.381.725

Kaynak: KKTCMB

2021 yılı üçüncü çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin vadelerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 99,82, ABD dolarında yüzde 99,97, avroda ve sterlinde yüzde 100 oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği görülmektedir. Aynı

dönemde bir haftalık işlemlerin payı TL'de on binde 2 olarak gerçekleşirken, bir aylık işlemlerin payı TL'de binde 1,6, ABD dolarında on binde 1 olarak gerçekleşmiştir. 3 aylık işlemler ise ABD dolarında on binde 2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2020 Q3	59.058.150		2.272.575		3.157.825		5.112.275	
G	59.053.650	99,99	2.270.575	99,91	3.121.600	98,85	5.112.275	100,00
1H								
2H								
3H								
1A	4.500	0,01	2.000	0,09	34.225	1,08		
3A					2.000	0,06		
2020 Q4	47.981.400		3.993.200		5.356.100		8.130.350	
G	47.912.900	99,86	3.992.225	99,98	5.312.800	99,19	8.130.350	100,00
1H	50.000	0,10			25			
2H								
3H								
1A	18.500	0,04	975.000	0,02	43.275	0,81		
3A								
2021 Q1	65.818.400		3.028.600		5.397.300		7.728.650	
G	65.807.400	99,98	3.028.600	100,00	5.376.900	99,62	7.728.650	100,00
1H	4.000	0,01						
2H								
3H								
1A	7.000	0,01			20.400	0,38		
3A								
2021 Q2	58.101.100		3.694.425		6.168.850		8.923.100	
G	58.083.100	99,97	3.689.925	99,88	6.168.850	100,00	8.923.100	100,00
1H	6.000	0,01						
2H								
3H								
1A	12.000	0,02	3.500	0,09				
3A			1.000	0,03				
2021 Q3	60.450.950		4.167.750		5.259.700		7.381.725	
G	60.343.950	99,82	4.166.450	99,97	5.259.700	100,00	7.381.725	100,00
1H	10.000	0,02						
2H								
3H								
1A	97.000	0,16	300	0,01				
3A			1.000	0,02				

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2021 yılı üçüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 15,75, ABD dolarında yüzde 0,6, avroda yüzde 0,25, sterlinde ise yüzde 0,35'tir. 1 haftalık işlemlerin ortalama faiz

oranları TL'de yüzde 18, 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 18,58, ABD dolarında yüzde 1,5, 3 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları ise ABD dolarında yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

		2020			2021	
		Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
TL	G	6,14	10,43	14,25	15,73	15,75
	1H		14,43	16,50	18,00	18,00
	2H					
	1A	9,50	13,28	16,80	18,50	18,58
	3A					
	G	0,54	0,75	0,67	0,60	0,60
Ş	1H					
	2H					
	3H					
	1A	0,60	2,11		1,13	1,50
	3A				1,50	1,50
	G	0,13	0,30	0,28	0,25	0,25
€	1H		1,25			
	2H					
	3H					
	1A	0,36	0,55	0,58		
	3A	1,30				
	G	0,28	0,40	0,37	0,35	0,35
£	1H					
	2H					
	3H					
	1A					

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartı azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67
02/04/2018 (RG 303)	2,16	2,66	1,16	1,66
02/07/2018 (RG 102)	2,26	2,76	1,15	1,65
01/10/2018 (RG 143)	2,54	3,04	1,18	1,68
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71
02/01/2020 (RG 1)	2,35	2,85	1,21	1,71
01/04/2020 (RG 56)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/07/2020 (RG 123)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/10/2020 (RG 188)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/01/2021 (RG 238)	1,95	2,45	1,13	1,63
01/04/2021 (RG 73)	2,29	2,79	1,09	1,59
01/07/2021 (RG 145)	2,54	3,04	1,09	1,59
01/10/2021 (RG 219)	2,60	3,10	1,09	1,59

Kaynak: KKTCMB

5.6 BANKACILIK DIŞI FİNANS SEKTÖRÜ

5.6.1 ULUSLARARASI BANKACILIK BİRİMLERİ

2021 yılı Eylül ayı itibarıyla altı adet olan Uluslararası Bankacılık Birimleri'nin toplam aktif büyüklüğü 2020 yılsonuna göre yüzde 11,73 oranında artarak 428,6 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. Bu dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 37,75 oranında artarak 208 milyon ABD dolarına ulaşmış, brüt krediler yüzde 4,42 oranında azalışla 207,8 milyon ABD dolarına, diğer aktifler ise yüzde 15,79 oranında azalışla 12,8 milyon ABD doları seviyesine gerilemiştir.

Aralık 2020 - Eylül 2021 döneminde, mevduat yüzde 17,47 oranında artmış ve 374,6 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. Bankalara borçlar yüzde 80,2'lik azalışla 2 milyon ABD dolarına, özkaynaklar yüzde 5,96'lık azalışla 50,5 milyon ABD dolarına gerilemiş, diğer pasifler kalemi ise yüzde 66,67'lik artışla 1,5 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir.

Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD doları)

	Aralık 2020	Eylül 2021	Yüzde Değişim
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	151,0	208,0	37,75
Krediler (Brüt)	217,4	207,8	-4,42
Diğer Aktifler	15,2	12,8	-15,79
Aktif/Pasif	383,6	428,6	11,73
Mevduat	318,9	374,6	17,47
Bankalara Borçlar	10,1	2,0	-80,20
Özkaynaklar	53,7	50,5	-5,96
Diğer Pasifler	0,9	1,5	66,67

Kaynak: KKTCMB

5.6.2 DÖVİZ BÜROLARI

2020 yılsonu itibarıyla faaliyette olan 47 adet döviz bürosu bulunmaktadır. Döviz büroları konsolide bilançosu incelendiği zaman, 2020 yılsonu itibarıyla bir önceki yıla göre, aktif kalemlerde diğer dönen varlıklar dışında her kalemden artış olduğu görülmektedir. İlgili dönemde, hazır değerler kaleminde 9,2 milyon TL, ticari ve diğer alacaklar kaleminde 1,3 milyon TL, stoklar kaleminde ise 2,4 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

Döviz büroları konsolide aktif büyüklüğü 2020 yılsonu itibarıyla bir önceki yıla göre yüzde 31,72 oranında artarak 54,4 milyon TL'ye yükselmiştir. 2020 yılsonu itibarıyla, pasif yapısındaki kısa vadeli yabancı kaynaklar 8,2 milyon TL, uzun vadeli yabancı kaynaklar 600 bin TL, özkaynaklar 45,6 milyon TL, kâr ise 1,1 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.23: Döviz Büroları Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2019	2020	Yüzde Değişim
Dönen Varlıklar	40,7	53,5	31,45
- Hazır Değerler	21,4	30,6	42,99
- Ticari ve Diğer Alacaklar	0,8	2,1	162,50
- Stoklar	18,3	20,7	13,11
- Diğer Dönen Varlıklar	0,2	0,1	-50,00
Duran Varlıklar	0,6	0,9	50,00
Aktif/Pasif	41,3	54,4	31,72
Yabancı Kaynaklar	7,1	8,8	23,94
- Kısa Vadeli	6,4	8,2	28,13
- Uzun Vadeli	0,7	0,6	-14,29
Özkaynaklar	34,2	45,6	33,33
- Kâr/Zarar	0,8	1,1	37,50
- Diğer Özkaynaklar	33,4	44,5	33,23

Kaynak: KKTC Maliye Bakanlığı - Para Kambiyo ve İnkişaf Sandığı İşleri Dairesi.

Not: 2019 yılsonu konsolide bilançosu 39 adet döviz bürosunun, 2020 yılsonu konsolide bilançosu ise 43 adet döviz bürosunun verilerinden oluşmaktadır.

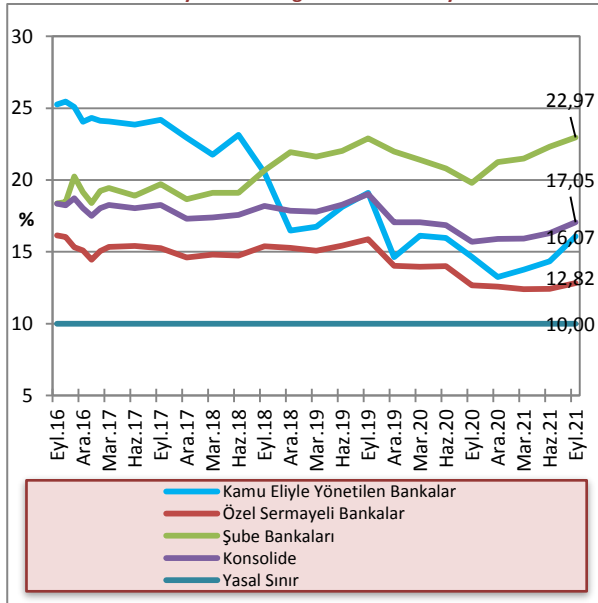
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2021 yılının üçüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,74 puanlık bir artış göstererek yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 17,05 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Eylül 2021 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 16,07, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,82 ve şube bankalarında yüzde 22,97 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılının Haziran ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 14,33, 12,42 ve 22,32 seviyesinde gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 2021 Eylül ayı itibarıyla SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda 1,42 puan, özel sermayeli bankalarda 0,15 puan ve şube bankalarında 3,16 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTCCMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıklarının 2021 yılı Eylül ayı sonunda 2021 yılı Haziran ayı sonuna göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 7,7, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 1,2, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 7,5, arttığı, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 2,3 azaldığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 123,3 milyon TL artarak 6.219,4 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Eylül 2020 - Eylül 2021) 976,9 milyon TL artmıştır.

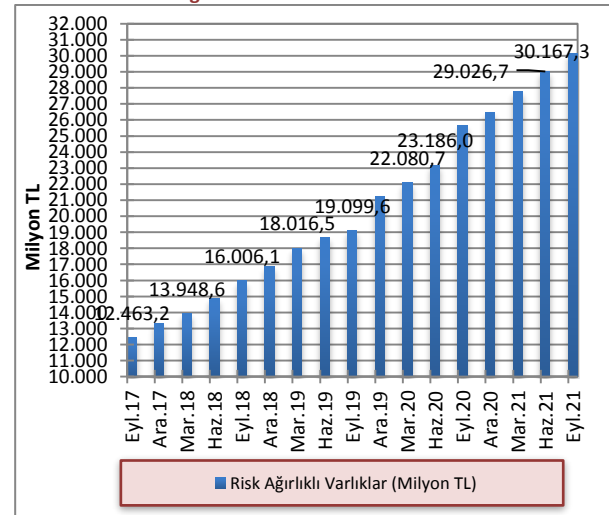
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar (Milyon TL)

	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Haz.21	Eyl.21	Yüzde Değişim (06/21-09/21)
% 0	18.330,9	19.681,3	21.040,7	22.765,8	24.511,5	7,7
% 20	8.202,0	8.555,1	9.336,5	9.636,0	9.419,4	-2,3
% 50	13.527,5	14.099,7	15.446,9	16.138,6	16.335,7	1,2
% 100	11.995,1	11.979,5	12.234,3	12.934,1	13.896,2	7,5
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	5.242,5	5.737,1	5.951,5	6.096,1	6.219,4	2

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 3,9 artış olmuştur. 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla 29.026,7 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklı toplamı, 2021 yılının Eylül ayı sonunda 1.140,6 milyon TL artarak 30.167,3 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde yüzde 17,6 artmıştır.

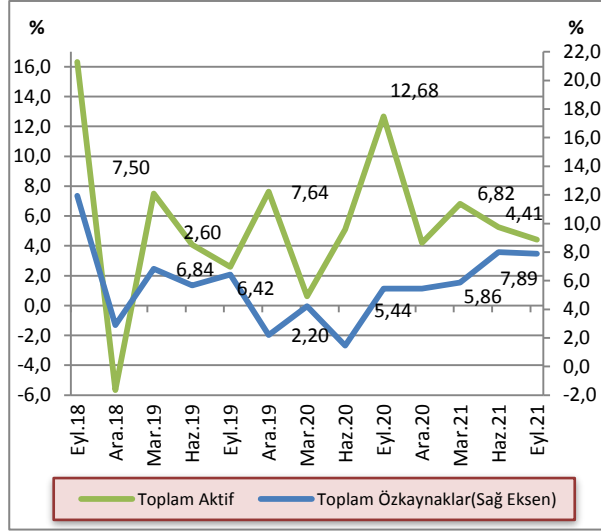
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 2021 Haziran ayına göre toplam aktifler yüzde 4,41, toplam özkaynaklar ise yüzde 7,89 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 22,33 ve yüzde 30,07 artmıştır.

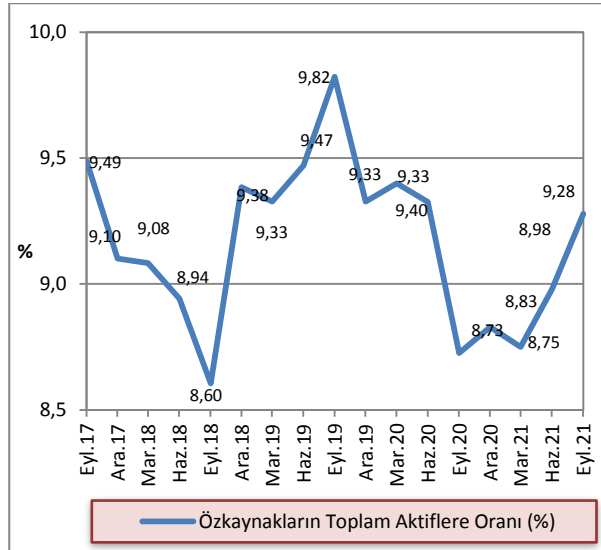
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğinde gerileme gösteren bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla artmaya başlamamıştır. 2021 yılının Haziran ayında yüzde 8,98 olarak gerçekleşen toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, Eylül ayı sonunda yine artarak yüzde 9,28 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

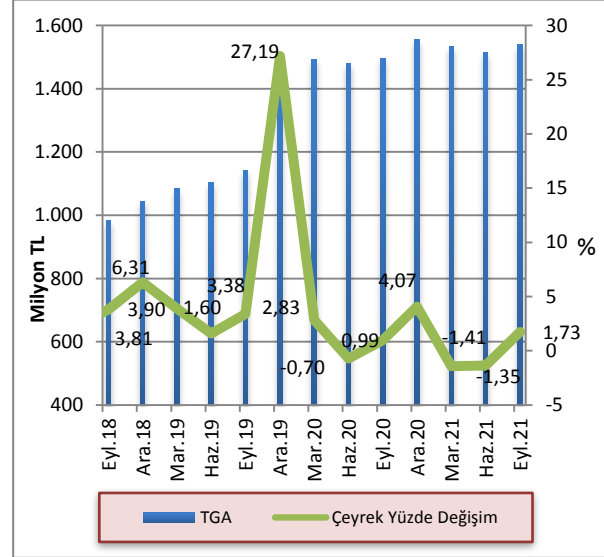

Kaynak: KKTÇMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR

2021 yılının Haziran ayı sonu itibarıyla 1.513,2 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2021 Eylül ayı sonu itibarıyla yüzde 1,73 artarak 1.539,4 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklarda bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,97 artış görülmüştür.

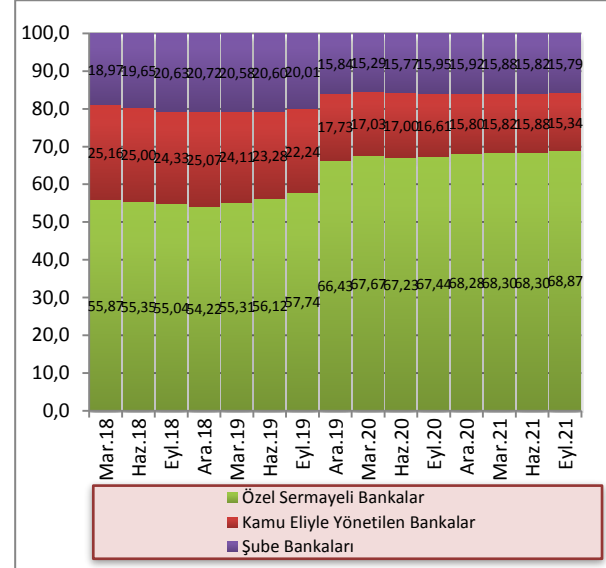
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla kamu bankalarının ve şube bankalarının toplam TGA içindeki payları bir önceki çeyreğe göre azalmış, özel sermayeli bankaların ise TGA içerisindeki payı artmıştır. Buna göre, Haziran 2021 – Eylül 2021 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 15,99’dan yüzde 15,34’e, şube bankalarının payı yüzde 15,98’den yüzde 15,79’a gerilemiş, özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı ise yüzde 68,03’ten yüzde 68,87’ye yükselmiştir. Eylül 2020 – Eylül 2021 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 67,44’ten yüzde 68,87’ye yükselmiş, kamu bankalarının payı yüzde 16,61’den yüzde 15,34’e, şube bankalarının payı ise yüzde 15,95’ten yüzde 15,79’a gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılı üçüncü çeyreğinde, toplam aktifler 59.399,62 milyon TL, toplam brüt krediler 32.151,53 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA’lar 1.539,4 milyon TL, özel karşılıklar 883,56 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2021 yılı Eylül ayı itibarıyla kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 13.256,14 milyon TL, toplam brüt krediler 6.917,5 milyon TL, TGA’lar 236,14 milyon TL, özel karşılıklar ise 224,14 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 27.304,15 milyon TL, toplam brüt krediler 16.164,47 milyon TL, TGA’lar 1.060,23 milyon TL, özel karşılıklar 464,23 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında toplam aktifler 18.839,33 milyon TL, toplam brüt krediler 9.069,55 milyon TL, TGA’lar 243,03 milyon TL, özel karşılıklar 195,19 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

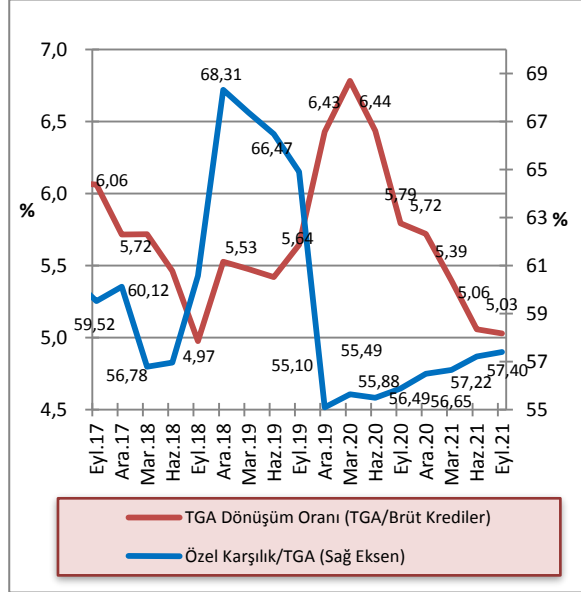
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Mar.21	Haz.21	Eyl.21	Mar.21	Haz.21	Eyl.21	Mar.21	Haz.21	Eyl.21	Mar.21	Haz.21	Eyl.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	12.233,23	12.937,63	13.256,14	6.821,67	6.922,05	6.917,50	242,65	242,02	236,14	219,66	218,32	224,14
Özel Sermayeli Bankalar	24.791,81	26.395,07	27.304,15	14.961,44	15.840,36	16.164,47	1.047,65	1.029,4	1.060,23	454,93	454,44	464,23
Şube Bankaları	17.026,95	17.559,60	18.839,33	8.186,19	8.669,95	9.069,55	243,65	241,80	243,03	194,42	193,03	195,19
Toplam	54.051,99	56.892,30	59.399,62	29.969,29	31.432,36	32.151,53	1.533,95	1.513,2	1.539,40	869,01	865,79	883,56

Kaynak: KKTÇMB

2017 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 6,2 olan TGA dönüşüm oranı bu tarihten sonra düşüş eğilimine girmiş ve Eylül 2018 'e kadar düşüşüne devam ederek yüzde 4,97 seviyesine gerilemiştir. 2018 yılı Aralık ayı ile birlikte tekrar yükselmeye başlayan TGA dönüşüm oranı, 2019 yılı Aralık sonunda yüzde 6,43 seviyesine ulaşmıştır. 2020 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık dönemlerinde sırasıyla yüzde 6,78, 6,44, 5,79 ve 5,72 olan TGA dönüşüm oranı 2021 yılında düşmeye devam etmiş ve ilk çeyrekte yüzde 5,39, ikinci çeyrekte yüzde 5,06, üçüncü çeyrekte yüzde 5,03 olarak gerçekleşmiştir.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2020 yılı Mart ayı sonu itibarıyla yüzde 55,6 iken, Haziran 2020'de 0,1 puan azalarak yüzde 55,5'ya gerilemiş, Eylül ayında 0,3 puan artışla 55,8'e, Aralık ayında ise 0,6 puanlık bir yükselişle 56,5 seviyesine yükselmiştir. 2021 yılında yükselişine devam eden TGA için ayrılan özel karşılıkların toplam TGA'ya oranı Mart ayında 0,16 puan artışla yüzde 56,65'e, Haziran ayında 0,57 puan artışla yüzde 57,22'ye, Eylül ayında ise 0,18 puan artışla 57,4 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ

2021 yılı Haziran ayı sonunda yüzde 1,91 olan sektör aktif kârlılığı, 2021 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 2,22'ye, yüzde 21,57 olan özkaynak kârlılığı yüzde 24,65'e, net faiz marjı ise yüzde 3,62'den yüzde 3,76'ya yükselmiştir. Eylül 2020 - Eylül 2021 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 1,34'ten yüzde 2,22'ye, özkaynak kârlılığı yüzde 15,56'dan yüzde 24,65'e ve net faiz marjı yüzde 3,2'den yüzde 3,76'ya yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)

Açıklama	2020			2021	
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Aktif Kârlılığı¹	1,34	1,47	1,64	1,91	2,22
Özkaynak Kârlılığı²	15,56	16,32	18,35	21,57	24,65
Net Faiz Marj³	3,2	3,3	3,48	3,62	3,76

Kaynak: KKTCMB

¹. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif². Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak³. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam

Toplam Aktif: 12 aylık ortalama

Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama

Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu: 12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği			01.10.2021	219
Türk Lirası Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları ile Türk Lirası Reeskont İskonto ve Avans Faiz Oranları Değişikliği	27.10.2021	1233	27.10.2021	237

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı/Yasa Önerisi		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasa Gücünde Kararnameler				
Nakdi Varlıklara İlişkin Mali Düzenleme Hakkında Yasa Gücünde Kararname	02.08.2021	E.S.(K-I)977-2021	03.08.2021	170
Nakdi Varlıklara İlişkin Mali Düzenleme Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Kaldırılması Hakkında Kararname	25.08.2021	E.S.(K- I)1196-2021	25.08.2021	189
Eylül 2021-Şubat 2022 Dönemi Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararname	15.09.2021	E.S.(K-I)1393-2021	22.09.2021	213
Eylül 2021 - Şubat 2022 Dönemi Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararname	15.09.2021	E.S.(K-I)1394-2021	22.09.2021	213
Eylül 2021 - Şubat 2022 Dönemi Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	28.09.2021	E.S.(K-I)1471-2021	30.09.2021	218
Eylül 2021 - Şubat 2022 Dönemi Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	28.09.2021	E.S.(K-I)1472-2021	30.09.2021	218
Tüzükler				
Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik No:6) Tüzüğü	21.09.2021	E.S.(K-I)1402-2021	23.09.2021	214
Yasa Tasarısı				
Nakdi Varlıklara İlişkin Mali Düzenleme Hakkında Yasa Tasarısı			27.08.2021	191

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.118.080.496	114.227.729	3.260.499	8.235.568.724	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.717	3.574.231.898	8.370.039.032
31 Mar. 2018	8.545.422.968	219.540.337	4.339.065	8.769.302.370	436.642.697	2.870.588.126	1.851.557.638	3.610.513.909	8.769.302.370
30 Haz. 2018	9.341.542.297	155.660.857	2.673.006	9.499.876.160	439.621.419	3.105.622.819	1.993.912.015	3.960.719.907	9.499.876.160
30 Eyl. 2018	11.073.132.669	172.557.057	2.684.160	11.248.373.886	445.771.689	3.717.146.751	2.052.867.163	5.032.588.283	11.248.373.886
31 Ara. 2018	10.499.595.834	61.335.607	294.637.228	10.855.568.669	480.942.598	3.917.979.147	1.885.311.620	4.571.335.304	10.855.568.669
31 Mar.2019	10.833.216.002	188.417.441	12.142.380	11.033.775.823	565.586.996	4.040.009.260	2.011.711.161	4.416.468.406	11.033.775.823
30 Haz. 2019	11.423.695.382	198.753.741	4.705.193	11.627.154.316	569.937.350	4.264.704.130	2.101.571.020	4.690.941.816	11.627.154.316
30 Eyl. 2019	12.024.932.318	188.602.841	99.806.315	12.313.341.474	574.939.219	4.069.005.293	2.134.892.647	5.534.504.315	12.313.341.474
31 Ara. 2019	12.816.365.963	50.103.991	612.537.467	13.479.007.421	589.827.556	4.568.214.697	2.350.769.024	5.970.196.144	13.479.007.421
31 Mar.2020	12.962.190.610	46.763.724	495.989.949	13.504.944.283	678.679.012	4.579.477.472	2.700.672.024	5.546.115.775	13.504.944.283
30 Haz. 2020	12.855.700.190	46.763.724	19.401.356	12.921.865.270	681.402.724	4.289.003.090	2.889.007.202	5.062.452.254	12.921.865.270
30 Eyl. 2020	15.359.430.508	52.012.879	34.655.533	15.446.098.920	682.771.674	5.397.934.136	3.183.661.686	6.181.731.424	15.446.098.920
31 Ara. 2020	16.353.005.072	51.791.967	279.486.590	16.684.283.629	719.302.337	5.468.896.150	2.930.655.027	7.565.430.115	16.684.283.629
31 Mar. 2021	16.798.728.605	248.862.975	346.890.300	17.394.481.880	805.485.172	5.526.562.169	3.175.733.887	7.886.700.652	17.394.481.880
30 Haz. 2021	17.830.514.206	503.423.458	229.660.370	18.563.598.034	809.107.488	5.967.117.859	3.375.004.675	8.412.368.012	18.563.598.034
30 Eyl. 2021	18.683.218.651	506.410.606	100.276.879	19.289.906.136	812.450.006	6.265.750.775	3.467.399.688	8.744.305.667	19.289.906.136

Kaynak: KKTCCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	0	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	0	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	0	903.656.300	8.081.160.634
31 Mar. 2018	382.362.841	3.997.999	1.705.665.243	5.630.492.210	0	822.904.675	8.545.422.968
30 Haz. 2018	281.516.845	3.997.999	1.845.209.663	6.467.950.290	0	742.867.500	9.341.542.297
30 Eyl. 2018	701.495.845	3.997.999	2.827.946.391	7.539.692.434	0	0	11.073.132.669
31 Ara. 2018	596.636.956	5.503.526	2.886.583.754	6.838.280.699	0	172.590.899	10.499.595.834
31 Mar.2019	703.356.751	5.503.326	2.788.997.426	7.087.363.508	727.800	247.266.991	10.833.216.002
30 Haz. 2019	684.254.253	5.503.526	2.956.877.407	7.386.165.087	731.140	390.163.969	11.423.695.382
30 Eyl. 2019	695.057.549	5.503.526	3.258.721.464	7.319.698.436	90.233.033	655.718.310	12.024.932.318
31 Ara. 2019	604.203.296	7.318.980	3.647.687.308	7.510.965.029	332.867.787	713.323.563	12.816.365.963
31 Mar. 2020	426.840.059	7.318.980	3.537.260.461	7.670.737.329	178.859.125	1.141.174.656	12.962.190.610
30 Haz. 2020	851.174.116	7.318.980	3.480.507.658	6.506.580.011	849.420	2.009.270.005	12.855.700.190
30 Eyl. 2020	1.090.478.693	7.318.980	4.181.981.541	6.350.544.980	974.190	3.728.132.124	15.359.430.508
31 Ara. 2020	1.202.513.929	11.245.022	3.875.374.944	6.892.833.367	2.774.707	4.368.263.103	16.353.005.072
31 Mar. 2021	1.367.010.884	11.245.022	3.287.712.637	7.456.678.273	1.126.369	4.674.955.420	16.798.728.605
30 Haz. 2021	1.227.874.023	11.245.022	2.901.751.435	8.723.829.175	1.805.527	4.964.009.024	17.830.514.206
30 Eyl. 2021	1.275.430.723	11.245.022	3.293.202.704	8.845.074.138	2.901.848	5.255.364.216	18.683.218.651

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.3: KKTTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899
31 Mar. 2018							5.789.550	5.789.550
30 Haz. 2018							6.912.450	6.912.450
30 Eyl. 2018							9.112.800	9.112.800
31 Ara. 2018							7.933.350	7.933.350
31 Mar. 2019							8.313.450	8.313.450
30 Haz. 2019							8.649.750	8.649.750
30 Eyl. 2019							8.498.850	8.498.850
31 Ara. 2019								-
31 Mar.2020								-
30 Haz. 2020								-
30 Eyl. 2020							5.348.480	5.348.480
31 Ara. 2020							5.028.243	5.028.243
31 Mar. 2021							5.703.310	5.703.310
30 Haz. 2021								-
30 Eyl. 2021							3.050.939	3.050.939

Kaynak: KKTTCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31 Mar. 2018	76.501.751	66.921.045	471.340.988	2.111.203.615	804.457.502	1.047.100.136	1.011.021	143.609.706	4.722.145.764
30 Haz.2018	91.040.695	30.311.907	417.186.670	2.414.035.090	768.010.729	1.225.901.286	985.662	152.062.795	5.099.534.834
30 Eyl. 2018	62.415.658	80.786.260	405.694.465	3.028.839.065	704.301.812	1.348.565.351	843.643	138.567.660	5.770.013.914
31 Ara. 2018	51.246.900	52.306.160	706.945.906	2.976.986.010	707.399.584	1.177.912.036	1.128.634	129.365.537	5.803.290.767
31 Mar.2019	21.273.436	50.459.675	494.142.152	3.283.867.588	730.743.668	1.280.967.493	902.785	189.363.624	6.051.720.421
30 Haz. 2019	19.926.492	44.079.068	379.912.114	3.621.457.724	748.007.362	1.353.563.658	905.629	198.423.103	6.366.275.150
30 Eyl. 2019	355.937.954	80.590.555	352.615.354	3.112.598.004	789.935.711	1.344.956.936	1.011.763	166.251.663	6.203.897.940
31 Ara. 2019	61.510.327	60.554.852	766.047.422	3.522.339.747	853.421.489	1.497.347.535	1.737.248	156.025.101	6.918.983.721
31 Mar.2020	107.123.252	51.809.876	678.036.718	3.591.165.501	994.608.788	1.706.063.236	659.161	150.682.964	7.280.149.496
30 Haz. 2020	77.668.999	56.092.776	515.562.626	3.480.903.245	1.013.971.938	1.875.035.264	1.701.088	157.074.356	7.178.010.292
30 Eyl. 2020	608.951.094	106.926.073	444.078.224	4.005.388.538	1.035.786.158	2.147.875.528	9.859.691	222.730.516	8.581.595.822
31 Ara. 2020	163.030.306	119.763.224	531.265.922	4.415.759.693	719.232.331	2.211.422.696	1.610.324	237.466.681	8.399.551.177
31 Mar. 2021	255.979.686	127.402.881	285.791.270	4.623.867.268	771.146.280	2.404.587.607	1.089.834	232.431.230	8.702.296.056
30 Haz. 2021	261.056.741	35.972.553	394.225.884	5.059.854.514	748.207.492	2.626.797.183	980.548	215.027.619	9.342.122.534
30 Eyl. 2021	171.032.010	65.562.055	316.251.507	5.489.398.381	779.590.602	2.687.809.086	1.008.384	222.498.438	9.733.150.463

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.5: KKTCCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019		5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171
2020		7,3405	7,3537	9,0079	9,0241	9,9438	9,9957
2021	1	7,3216	7,3348	8,8718	8,8878	10,0100	10,0622
	2	7,3708	7,3841	8,9420	8,9581	10,2477	10,3012
	3	8,3260	8,3410	9,7741	9,7917	11,4324	11,4920
	4	8,1753	8,1900	9,9090	9,9269	11,3852	11,4445
	5	8,5496	8,5651	10,4147	10,4334	12,1068	12,1699
	6	8,7052	8,7208	10,3645	10,3832	12,0343	12,0971
	7	8,4139	8,4290	10,0084	10,0264	11,7308	11,7920
	8	8,3753	8,3903	9,8494	9,8671	11,4631	11,5228
	9	8,8433	8,8592	10,3135	10,3321	11,9292	11,9914
	10						
	11						
	12						

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019		1,3114	1,1196
2020		1,3570	1,2272
2021	1	1,3695	1,2117
	2	1,3927	1,2132
	3	1,3754	1,1739
	4	1,3950	1,2121
	5	1,4185	1,2181
	6	1,3848	1,1906
	7	1,3966	1,1895
	8	1,3710	1,1760
	9	1,3513	1,1663
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12
24.02.2020	6,50	0,50	0,05	0,125	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	6,75	0,40	0,15	0,25	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	13,75	0,40	0,15	0,20	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	15,25	0,40	0,15	0,20	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	12,75	0,40	0,15	0,20	27.10.2021	1233	27.10.2021	237

Kaynak: KKTTCMB

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTOMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	8,0	0,20	0,05	0,10	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	9,0	0,20	0,05	0,10	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	6,0	0,20	0,05	0,10	27.10.2021	1233	27.10.2021	237

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€			£				
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.02.20	12,25	9,25	9,25	8,25	9,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
04.05.20	10,75	8,00	8,00	7,00	8,25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.08.20	12,75	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.11.20	17,75	15,00	15,00	14,00	14,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.12.20	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
02.04.21	21,50	18,75	18,75	17,75	18,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.21	19,00	16,25	16,25	15,25	16,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Türk Parası Ve Yabancı Para Yükümlülüklerde					Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	Yönetim Kurulu Kararı	
	Mevduat Hariç Diğer Yükümlülüklerde	3 Aya Kadar Vadeli Mevduatlarda (üç ay dâhil)	3 Ay-6 Ay Vadeli Mevduatlarda (altı ay dâhil)	6 Ay – 1 Yıl Vadeli Mevduatlarda (bir yıl dâhil)	Bir Yıldan Uzun Vadeli Mevduatlarda	Genel	Tarihi	Sayısı
28.02.2014	8	8	7	6	5	0	30.01.2014	872
15.08.2018	7	7	6	5	4	0	14.08.2018	1005
31.12.2019	7,25	7,25	6,25	5,25	4,25	0	27.12.2019	1072
31.01.2020	7,50	7,50	6,50	5,50	4,50	0	27.12.2019	1072
29.02.2020	7,75	7,75	6,75	5,75	4,75	0	27.12.2019	1072
31.03.2020	8	8	7	6	5	0	27.12.2019	1072

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019			2.166
2020			1.633
2021	1	123	123
	2	70	193
	3	124	317
	4	138	455
	5	108	563
	6	110	673
	7	102	775
	8	129	904
	9	133	1.037
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3
31 Mar. 2018	7.303,9	1.980,8	1.835,4	16.195,6	-525,9	908,8	27.698,6	22.352,7	2.830,2	2.515,7	27.698,6
30 Haz. 2018	8.021,5	2.140,2	1.983,5	17.330,4	-539,1	1.115,4	30.051,9	24.131,2	3.233,5	2.687,2	30.051,9
30 Eyl. 2018	9.661,8	2.611,7	2.019,9	19.752,4	-595,3	1.506	34.956,5	28.163,1	3.785,3	3.008,1	34.956,5
31 Ara. 2018	9.940,9	2.043,4	1.886,4	18.906,1	-713,5	916,9	32.980,2	26.441,8	3.443,3	3.095,1	32.980,2
31 Mar.2019	10.792,8	2.255,0	2.017,1	19.823,9	-731,1	1.295,1	35.452,8	28.449,2	3.699,9	3.303,7	35.452,8
30 Haz. 2019	11.354,1	2.184,8	2.093,5	20.347,3	-733,0	1.647,8	36.894,5	29.572,1	3.828,3	3.494,1	36.894,5
30 Eyl. 2019	12.151,4	2.223,0	2.120,9	20.200,3	-740,0	1.899,8	37.855,4	30.224,8	3.912,1	3.718,5	37.855,4
31 Ara. 2019	13.277,3	2.124,5	2.348,6	22.557,9	-799,0	1.239,2	40.748,5	32.837,3	4.110,8	3.800,4	40.748,5
31 Mar. 2020	12.455,7	2.503,8	2.755,9	23.475,6	-829,5	1.639,7	42.001,2	34.244,8	3.947,9	3.808,5	42.001,2
30 Haz. 2020	11.800,6	3.078,5	2.871,9	24.487,2	-821,6	1.674,2	43.090,8	35.247,1	4.018,5	3.825,2	43.090,8
30 Eyl. 2020	13.556,6	3.498,0	3.215,1	27.305,2	-835,4	1.817,2	48.556,7	40.117,0	4.237,1	4.202,6	48.556,7
31 Ara. 2020	14.761,7	3.546,4	2.953,0	28.758,3	-879,0	1.460,9	50.601,3	41.787,6	4.467,4	4.346,3	50.601,3
31 Mar. 2021	15.794,1	3.960,0	3.261,0	29.969,3	-869,0	1.936,6	54.052,0	44.774,9	4.547,8	4.729,3	54.052,0
30 Haz. 2021	16.290,4	4.385,5	3.356,2	31.432,4	-865,8	2.293,6	56.892,3	46.859,3	4.925,0	5.108,0	56.892,3
30 Eyl. 2021	17.307,8	4.631,1	3.492,7	32.151,5	-883,6	2.700,1	59.399,6	48.804,6	5.083,8	5.511,2	59.399,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0,0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0,0	1.116,3	14.431,3
31 Mar. 2018	206,2	5,2	4,2	0,0	102,9	8.907,5	22,1	17,0	4.255,4	392,4	0,2	0,0	0,0	1.356,4	15.269,5
30 Haz. 2018	220,3	6,9	4,2	0,0	104,1	9.710,9	16,3	18,4	4.462,5	421,6	0,5	6,9	0,0	1.411,3	16.383,9
30 Eyl. 2018	248,1	4,9	4,7	0,0	109,5	11.604,2	15,1	22,4	4.946,8	444,7	0,7	9,1	0,0	1.359,6	18.769,8
31 Ara. 2018	236,6	2,9	3,8	0,0	98,0	11.285,8	32,7	19,2	4.524,6	457,3	0,5	7,9	0,0	1.192,2	17.861,5
31 Mar. 2019	254,5	2,4	3,9	0,0	100,6	11.896,4	38,4	20,2	4.672,6	452,9	0,4	8,3	0,0	1.288,0	18.738,6
30 Haz. 2019	250,3	0,9	4,2	0,0	96,9	12.364,5	37,2	20,8	4.685,9	493,2	0,3	8,7	0,0	1.281,7	19.244,6
30 Eyl. 2019	243,0	1,9	3,8	0,0	89,5	12.274,1	32,8	20,7	4.631,6	541,6	0,0	8,4	0,0	1.212,9	19.060,3
31 Ara. 2019	268,4	1,7	4,2	0,0	124,7	13.782,8	40,6	21,5	5.075,2	556,6	0,1	0,0	0,0	1.232,0	21.107,8
31 Mar. 2020	293,9	1,3	4,5	0,0	126,5	14.145,7	43,3	23,1	5.353,7	508,8	0,0	0,0	0,0	1.483,8	21.984,6
30 Haz. 2020	183,2	0,7	4,7	0,0	131,2	14.815,7	64,8	23,7	5.629,1	576,5	0,0	0,0	0,0	1.577,1	23.006,7
30 Eyl. 2020	217,1	0,3	5,2	0,0	173,2	16.623,8	73,5	26,0	6.288,5	639,6	0,0	5,4	0,0	1.757,7	25.810,2
31 Ara 2020	263,3	0,0	5,4	73,4	208,6	18.868,7	87,2	24,8	6.329,0	703,4	0,0	5,0	0,0	633,6	27.202,4
31 Mar. 2021	296,3	0,0	5,6	81,8	216,4	19.929,9	94,2	27,3	6.512,4	687,2	0,2	5,7	0,0	578,4	28.435,4
30 Haz. 2021	335,1	0,0	5,7	86,2	221,9	20.909,0	98,8	28,4	6.757,2	837,6	0,0	0,0	0,0	639,3	29.919,2
30 Eyl. 2021	381,9	0,0	5,7	87,8	214,9	21.525,5	92,8	28,9	6.650,9	909,4	0,0	3,1	0,0	711,2	30.612,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0,0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0,0	0,0	698,4	7.886,4
31 Mar. 2018	149,1	5,2	0,5	0,0	69,3	3.973,9	22,1	5,8	2.566,2	390,3	0,2	0,0	0,0	840,8	8.023,4
30 Haz. 2018	156,9	6,9	0,1	0,0	68,3	4.053,6	16,3	5,5	2.640,4	419,1	0,5	0,0	0,0	875,4	8.243,1
30 Eyl. 2018	166,2	4,9	0,1	0,0	62,5	4.130,1	15,1	5,7	2.617,2	441,9	0,7	0,0	0,0	700,0	8.144,4
31 Ara. 2018	170,5	2,9	0,1	0,0	58,5	4.700,1	32,7	4,3	2.548,2	454,4	0,4	0,0	0,0	670,9	8.643,1
31 Mar. 2019	168,7	2,4	0,1	0,0	59,6	4.753,7	38,4	4,3	2.567,0	450,1	0,3	0,0	0,0	772,6	8.817,2
30 Haz. 2019	158,7	0,9	0,1	0,0	56,4	4.873,0	37,2	4,5	2.608,4	489,7	0,3	0,0	0,0	762,3	8.991,5
30 Eyl. 2019	151,5	1,9	0,1	0,0	51,3	4.915,3	32,8	4,8	2.666,9	537,7	0,0	0,0	0,0	746,1	9.108,4
31 Ara. 2019	172,3	1,7	0,1	0,0	46,6	5.580,3	40,6	4,7	2.906,8	552,0	0,1	0,0	0,0	667,6	9.972,8
31 Mar. 2020	182,0	1,3	0,1	0,0	42,6	5.537,4	43,3	4,5	3.156,0	506,1	0,0	0,0	0,0	766,5	10.239,8
30 Haz. 2020	96,6	0,8	0,1	0,0	40,9	5.738,4	64,8	4,3	3.326,6	574,8	0,0	0,0	0,0	874,6	10.721,9
30 Eyl. 2020	121,9	0,3	0,1	0,0	36,9	6.332,7	73,5	4,0	3.702,6	637,1	0,0	0,0	0,0	991,5	11.900,6
31 Ara. 2020	156,8	0,0	0,0	0,0	32,2	8.155,9	87,2	4,0	3.808,2	701,4	0,0	0,0	0,0	394,9	13.340,6
31 Mar. 2021	166,6	0,0	0,0	0,0	28,6	7.999,3	94,2	3,8	3.762,6	685,1	0,2	0,0	0,0	308,9	13.049,3
30 Haz. 2021	192,2	0,0	0,0	0,0	26,3	7.978,6	98,8	3,8	3.830,0	834,4	0,0	0,0	0,0	323,3	13.287,4
30 Eyl. 2021	239,5	0,0	0,0	0,0	22,8	8.181,4	92,8	3,7	3.884,7	904,9	0,0	0,0	0,0	379,0	13.708,8

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2017	54,5	0,0	3,6	0,0	36,0	4.488,4	0,0	11,1	1.525,4	2,1	0,0	5,7	0,0	417,8	6.544,8
31 Mar. 2018	57,1	0,0	3,7	0,0	33,6	4.933,6	0,0	11,2	1.689,3	2,1	0,0	0	0,0	515,5	7.246,1
30 Haz. 2018	63,4	0,0	4,1	0,0	35,7	5.657,2	0,0	12,9	1.822,1	2,5	0,0	6,9	0,0	535,9	8.140,8
30 Eyl. 2018	81,9	0,0	4,6	0,0	47,0	7.474,0	0,0	16,8	2.329,6	2,8	0,0	9,1	0,0	659,6	10.625,4
31 Ara. 2018	66,1	0,0	3,7	0,0	39,5	6.585,7	0,0	14,9	1.976,4	2,9	0,0	7,9	0,0	521,2	9.218,3
31.Mar.2019	85,7	0,0	3,8	0,0	40,9	7.142,7	0,0	15,8	2.105,5	2,8	0,0	8,3	0,0	515,5	9.921,4
30 Haz. 2019	91,6	0,0	4,2	0,0	40,5	7.491,4	0,0	16,2	2.077,5	3,5	0,0	8,6	0,0	519,4	10.253,1
30 Eyl. 2019	91,4	0,0	3,7	0,0	38,3	7.358,8	0,0	15,9	1.964,7	3,9	0,0	8,5	0,0	466,7	9.951,9
31 Ara. 2019	96,1	0,0	4,2	0,0	78,1	8.202,4	0,0	16,8	2.168,4	4,6	0,0	0,0	0,0	564,4	11.135,0
31 Mar. 2020	111,9	0,0	4,4	0,0	83,9	8.608,4	0,0	18,6	2.197,7	2,7	0,0	0,0	0,0	717,2	11.744,8
30 Haz. 2020	86,6	0,0	4,6	0,0	90,2	9.077,3	0,0	19,4	2.302,5	1,7	0,0	0,0	0,0	702,5	12.284,8
30 Eyl. 2020	95,2	0,0	5,2	0,0	136,3	10.291,1	0,0	22,0	2.585,9	2,5	0,0	5,3	0,0	766,1	13.909,6
31 Ara. 2020	106,5	0,0	5,3	73,4	176,4	10.712,7	0,0	20,9	2.520,8	2,0	0,0	5,0	0,0	238,7	13.861,7
31 Mar. 2021	129,7	0,0	5,6	81,8	187,8	11.930,6	0,0	23,5	2.749,8	2,1	0,0	5,7	0,0	269,5	15.386,1
30 Haz. 2021	142,9	0,0	5,7	86,2	195,6	12.930,4	0,0	24,6	2.927,2	3,2	0,0	0,0	0,0	316,0	16.631,8
30 Eyl. 2021	142,5	0,0	5,6	87,8	192,0	13.344,1	0,0	25,2	2.766,3	4,5	0,0	3,1	0,0	332,2	16.903,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.996,5	8,13	11.273,0	5,00	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	4.416,5	10,51	11.967,4	6,16	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	5.213,6	18,05	13.556,2	13,28	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	5.000,9	-4,08	12.860,6	-5,13	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	5.294,3	5,86	13.444,2	4,53	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	5.588,7	5,56	13.655,9	1,57	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	5.575,4	-0,23	13.484,9	-1,25	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	5.969,9	7,07	15.137,9	12,26	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	6.074,6	1,75	15.910,0	5,10	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	5.888,5	-3,06	17.118,2	7,59	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	6.172,6	4,82	19.637,6	14,72	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	6.357,0	2,99	20.845,4	6,15	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	6.726,7	5,82	21.708,7	4,14	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	7.099,1	5,54	22.820,1	5,12	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	7.474,2	5,28	23.137,9	1,39	30.612,1	2,32

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.228,1	1,10	12.041,4	7,15	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	3.322,8	2,93	13.061,1	8,47	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	3.639,5	9,53	15.130,3	15,84	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	4.035,0	10,87	13.826,5	-8,62	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	4.118,0	2,05	14.620,6	5,74	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	4.186,5	1,66	15.058,1	2,99	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	4.159,5	-0,64	14.900,8	-1,04	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	4.850,4	16,61	16.257,4	9,1	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	4.905,1	1,13	17.079,5	5,06	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	4.750,8	-3,15	18.255,9	6,89	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	5.063,4	6,58	20.746,8	13,64	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	5.494,7	8,52	21.707,7	4,63	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	5.542,6	0,87	22.892,8	5,46	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	5.504,3	-0,69	24.414,9	6,65	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	5.696,7	3,50	24.915,4	2,05	30.612,1	2,32

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3
31 Mar. 2018	12.971,9	883,1	1.016,5	372,6	25,5	15.269,6
30 Haz. 2018	14.083,6	874,0	1.020,5	380,7	25,1	16.383,9
30 Eyl. 2018	16.499,8	855,7	1.010,4	379,5	24,4	18.769,8
31 Ara. 2018	15.221,9	803,4	1.195,9	423,3	217,0	17.861,5
31 Mar. 2019	16.081,0	804,7	1.189,0	432,4	231,4	18.738,6
30 Haz. 2019	16.543,1	814,6	1.208,1	432,7	246,1	19.244,6
30 Eyl. 2019	16.298,2	842,4	1.210,5	454,9	254,3	19.060,3
31 Ara. 2019	18.237,2	895,8	1.282,0	439,6	253,2	21.107,8
31 Mar. 2020	19.072,6	759,7	1.283,8	597,1	271,4	21.984,6
30 Haz. 2020	19.988,8	934,7	1.343,2	434,5	305,5	23.006,7
30 Eyl. 2020	22.650,8	1.026,7	1.328,8	464,1	339,8	25.810,2
31 Ara. 2020	24.007,0	1.044,9	1.341,5	466,4	342,6	27.202,4
31 Mar. 2021	25.257,5	1.052,7	1.321,6	463,4	340,2	28.435,4
30 Haz. 2021	26.408,3	1.143,1	1.443,2	563,1	361,5	29.919,2
30 Eyl. 2021	27.071,5	1.172,0	1.481,9	528,0	358,7	30.612,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8
31 Mar. 2018	1.153,7	572,8	0,9	110,0	123,1	555,2	2.515,7
30 Haz. 2018	1.180,3	616,8	0,9	124,0	316,1	449,1	2.687,2
30 Eyl. 2018	1.181,6	618,7	0,9	163,5	596,2	447,2	3.008,1
31 Ara. 2018	1.262,4	593,9	0,9	140,7	689,8	407,4	3.095,1
31 Mar. 2019	1.265,6	795,8	1,7	158,4	235,9	849,3	3.306,7
30 Haz. 2019	1.315,3	923,6	2,0	158,4	518,1	576,7	3.494,1
30 Eyl. 2019	1.329,1	923,6	2,2	150,1	749,2	564,3	3.718,5
31 Ara. 2019	1.332,3	929,0	3,0	168,4	808,9	558,8	3.800,4
31 Mar. 2020	1.332,7	1.088,4	3,0	173,8	183,5	1.166,5	3.947,9
30 Haz. 2020	1.398,9	1.207,3	3,0	181,0	329,2	899,1	4.018,5
30 Eyl. 2020	1.401,4	1.366,6	3,6	215,0	513,0	737,5	4.237,1
31 Ara. 2020	1.470,7	1.369,1	10,4	220,2	671,1	725,9	4.467,4
31 Mar. 2021	1.492,6	1.693,2	10,4	256,9	301,7	974,5	4.729,3
30 Haz. 2021	1.506,1	1.842,6	10,4	262,5	639,7	846,7	5.108,0
30 Eyl. 2021	1.515,8	1.846,6	10,4	261,6	1.038,7	838,1	5.511,2

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00
31 Mar. 2018	21,76	14,80	19,12	17,40	10,00
30 Haz. 2018	23,14	14,74	19,11	17,57	10,00
30 Eyl. 2018	20,51	15,38	20,68	18,19	10,00
31 Ara. 2018	16,49	15,28	21,93	17,86	10,00
31 Mar. 2019	16,74	15,08	21,64	17,79	10,00
30 Haz. 2019	18,14	15,43	22,04	18,29	10,00
30 Eyl. 2019	19,11	15,88	22,89	19,02	10,00
31 Ara. 2019	14,63	14,02	21,98	17,05	10,00
31 Mar. 2020	16,13	13,58	21,41	16,90	10,00
30 Haz. 2020	15,97	14,13	20,81	16,92	10,00
30 Eyl. 2020	14,65	12,67	19,81	15,69	10,00
31 Ara. 2020	13,25	12,58	21,25	15,91	10,00
31 Mar. 2021	13,76	12,4	21,50	15,93	10,00
30 Haz. 2021	14,33	12,42	22,32	16,31	10,00
30 Eyl. 2021	16,07	12,82	22,97	17,05	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5
31 Mar. 2018	562,5	329,5	108,4	179,9	123,1
30 Haz. 2018	1.191,7	689,8	226,4	373,1	316,1
30 Eyl. 2018	2.048,5	1.165,0	353,3	580,3	596,2
31 Ara. 2018	2.999,4	1.762,5	500,3	823,5	689,8
31 Mar.2019	982,5	611,8	161,0	230,4	235,9
30 Haz.2019	2.016,4	1.256,0	320,2	480,4	518,1
30 Eyl. 2019	3.009,6	1.893,7	481,1	734,8	749,2
31 Ara. 2019	3.862,6	2.437,9	674,3	1.057,0	808,9
31 Mar. 2020	800,2	449,8	153,9	278,2	183,4
30 Haz. 2020	1.534,2	822,1	280,1	557,7	329,2
30 Eyl. 2020	2.364,0	1.227,2	445,7	826,3	513,0
31 Ara. 2020	3.303,4	1.715,8	636,8	1.154,5	671,2
31 Mar. 2021	1.143,6	626,0	156,4	295,6	301,7
30 Haz. 2021	2.398,6	1.327,8	350,3	618,0	639,7
30 Eyl. 2021	3.707,8	2.052,4	599,0	960,5	1.038,7

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1
31 Mar. 2018	3.098,2	11.840,3	4.238,1	912,5	2.263,6	22.352,7
30 Haz. 2018	3.580,7	11.979,8	5.082,1	961,5	2.527,1	24.131,2
30 Eyl. 2018	4.201,9	13.615,9	6.006,3	1.166,1	3.172,9	28.163,1
31 Ara. 2018	3.698,4	13.742,5	4.950,1	1.282,7	2.768,1	26.441,8
31 Mar. 2019	3.866,9	13.793,4	6.513,5	1.252,6	3.022,6	28.449,2
30 Haz. 2019	4.145,1	14.244,0	6.921,1	1.181,2	3.101,0	29.572,1
30 Eyl. 2019	4.434,0	15.666,3	5.869,5	1.266,9	2.988,1	30.224,8
31 Ara. 2019	4.708,0	16.982,2	6.462,1	1.279,5	3.405,5	32.837,3
31 Mar. 2020	5.137,6	17.532,5	6.497,2	1.455,7	3.621,8	34.244,8
30 Haz. 2020	5.941,1	17.907,7	6.401,0	1.404,7	3.592,6	35.247,1
30 Eyl. 2020	6.915,4	19.916,4	7.380,5	1.630,5	4.274,2	40.117,0
31 Ara. 2020	7.760,1	20.730,7	7.533,1	1.478,6	4.285,1	41.787,6
31 Mar. 2021	7.393,7	23.427,2	8.068,0	1.486,6	4.399,4	44.774,9
30 Haz. 2021	7.894,5	24.161,5	8.521,6	1.576,9	4.704,8	46.859,3
30 Eyl. 2021	8.914,9	25.099,8	8.467,0	1.481,6	4.841,3	48.804,6

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3
31 Mar. 2018	1.275,9	5.724,4	2.037,6	385,5	309,1	9.732,5
30 Haz. 2018	1.409,7	5.495,6	2.261,4	383,8	292,9	9.843,4
30 Eyl. 2018	1.418,0	5.669,1	2.512,3	314,7	269,3	10.183,4
31 Ara. 2018	1.427,2	6.123,7	2.315,6	449,6	288,4	10.604,5
31 Mar. 2019	1.445,6	5.624,1	3.000,2	383,9	274,6	10.728,4
30 Haz. 2019	1.544,0	5.856,2	3.249,2	310,3	378,3	11.338,0
30 Eyl. 2019	1.706,6	7.007,0	2.710,2	382,1	365,3	12.171,2
31 Ara. 2019	1.886,9	7.486,7	2.881,9	333,9	424,9	13.014,3
31 Mar. 2020	1.851,9	7.453,7	2.959,1	406,0	433,9	13.104,6
30 Haz. 2020	2.234,8	7.703,7	2.804,3	381,3	297,5	13.421,6
30 Eyl. 2020	2.330,6	7.876,7	3.235,2	260,3	371,6	14.074,4
31 Ara. 2020	2.855,1	8.032,8	3.111,7	188,3	329,7	14.517,6
31 Mar. 2021	2.331,7	9.052,9	3.127,0	211,8	191,8	14.915,2
30 Haz. 2021	2.322,3	9.098,3	3.374,6	251,3	220,2	15.266,7
30 Eyl. 2021	2.442,9	9.362,6	3.387,2	343,2	234,1	15.770,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8
31 Mar. 2018	1.822,4	6.115,9	2.200,5	526,9	1.954,5	12.620,2
30 Haz. 2018	2.171,0	6.484,2	2.820,7	577,7	2.234,2	14.287,8
30 Eyl. 2018	2.783,9	7.946,8	3.494,0	851,4	2.903,6	17.979,7
31 Ara. 2018	2.271,3	7.618,8	2.634,6	833,0	2.479,7	15.837,4
31 Mar. 2019	2.421,3	8.169,3	3.513,4	868,7	2.748,1	17.720,8
30 Haz. 2019	2.601,2	8.367,8	3.671,9	870,9	2.722,4	18.234,2
30 Eyl. 2019	2.727,4	8.659,3	3.159,3	884,8	2.622,8	18.053,6
31 Ara. 2019	2.821,1	9.495,5	3.580,1	945,6	2.980,6	19.822,9
31 Mar. 2020	3.285,7	10.078,8	3.538,1	1.049,7	3.187,9	21.140,2
30 Haz. 2020	3.706,3	10.203,9	3.596,8	1.023,4	3.295,1	21.825,5
30 Eyl. 2020	4.584,9	12.039,7	4.145,3	1.370,2	3.902,5	26.042,6
31 Ara. 2020	4.905,0	12.698,0	4.421,3	1.290,3	3.955,4	27.270,0
31 Mar. 2021	5.062,0	14.374,3	4.941,0	1.274,8	4.207,6	29.859,7
30 Haz. 2021	5.572,3	15.063,2	5.147,0	1.325,5	4.484,6	31.592,6
30 Eyl. 2021	6.472,1	15.737,1	5.079,8	1.138,3	4.607,3	33.034,6

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6
31 Mar. 2018	1.504,5	4.270,9	16.210,0	367,3	1.638,0	23.990,7
30 Haz. 2018	1.730,4	4.686,0	17.357,3	357,5	2.004,8	26.136,0
30 Eyl. 2018	1.990,1	5.620,5	20.093,4	459,1	2.328,1	30.491,2
31 Ara.2018	1.917,8	4.922,5	19.010,8	590,7	2.028,6	28.470,4
31 Mar.2019	2.103,5	5.251,0	20.574,6	520,1	2.163,6	30.612,9
30 Haz. 2019	2.260,8	5.434,1	21.290,5	586,7	2.190,3	31.762,4
30 Eyl. 2019	2.860,6	5.626,8	21.283,5	453,9	2.270,1	32.494,9
31 Ara. 2019	2.624,6	6.457,5	23.316,5	438,7	2.436,6	35.273,9
31 Mar. 2020	2.686,8	6.658,6	24.349,3	550,2	2.218,6	36.463,5
30 Haz. 2020	2.327,0	6.933,8	25.385,3	601,0	2.209,9	37.457,0
30 Eyl. 2020	2.612,3	7.913,7	28.910,3	680,7	2.517,5	42.634,5
31 Ara. 2020	3.184,6	8.630,3	29.453,4	519,3	2.531,0	44.318,6
31 Mar. 2021	3.162,6	8.752,3	32.055,9	804,1	2.786,7	47.561,4
30 Haz. 2021	2.917,8	9.092,3	33.980,6	868,5	2.894,9	49.754,1
30 Eyl. 2021	2.821,0	10.051,6	34.919,8	1.012,2	2.785,5	51.590,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4
31 Mar. 2018	1.144,2	1.558,4	6.912,0	117,9	302,7	10.035,2
30 Haz. 2018	1.298,4	1.506,7	6.909,0	129,2	404,0	10.247,3
30 Eyl. 2018	1.394,1	1.622,1	7.021,3	145,9	420,4	10.603,8
31 Ara. 2018	1.421,0	1.577,0	7.382,8	223,6	390,5	10.994,9
31 Mar. 2019	1.437,6	1.533,1	7.517,8	239,9	478,2	11.206,7
30 Haz. 2019	1.602,7	1.681,0	7.783,8	270,4	302,4	11.640,3
30 Eyl. 2019	2.215,4	1.769,8	8.062,0	124,0	257,1	12.428,3
31 Ara. 2019	2.026,4	2.129,7	8.712,8	145,4	378,2	13.392,5
31 Mar. 2020	2.037,2	2.199,8	8.710,8	156,8	244,7	13.349,3
30 Haz. 2020	1.635,3	2.404,5	9.110,0	271,8	243,5	13.665,1
30 Eyl. 2020	1.806,1	2.651,4	9.299,9	317,0	322,2	14.396,6
31 Ara. 2020	2.400,8	2.603,7	9.203,5	309,6	345,2	14.862,8
31 Mar. 2021	2.292,6	2.474,6	9.801,4	346,5	340,0	15.255,1
30 Haz. 2021	2.004,8	2.673,4	10.208,5	380,0	122,6	15.389,3
30 Eyl. 2021	1.858,3	3.002,1	10.405,1	504,5	193,0	15.963,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1
31 Mar. 2018	360,3	2.712,6	9.298,0	249,3	1.335,3	13.955,5
30 Haz. 2018	432,0	3.179,4	10.448,2	228,2	1.600,9	15.888,7
30 Eyl. 2018	596,0	3.998,4	13.072,1	313,2	1.907,7	19.887,4
31 Ara. 2018	496,8	3.345,6	11.628,0	367,0	1.638,1	17.475,5
31 Mar.2019	665,9	3.717,8	13.056,9	280,2	1.685,4	19.406,2
30 Haz. 2019	658,1	3.753,1	13.506,7	316,2	1.887,9	20.122,1
30 Eyl. 2019	645,1	3.857,0	13.221,5	329,9	2.013,0	20.066,5
31 Ara. 2019	598,2	4.327,8	14.603,6	293,4	2.058,3	21.881,3
31 Mar. 2020	649,6	4.458,8	15.638,5	393,4	1.973,9	23.114,2
30 Haz. 2020	691,7	4.529,3	16.275,3	329,1	1.966,4	23.791,8
30 Eyl. 2020	806,2	5.262,2	19.610,4	363,7	2.195,3	28.237,8
31 Ara. 2020	783,9	6.026,6	20.249,9	209,7	2.185,7	29.455,8
31 Mar. 2021	870,0	6.277,7	22.254,5	457,6	2.446,7	32.306,5
30 Haz. 2021	913,0	6.419,0	23.772,0	488,6	2.772,2	34.364,8
30 Eyl. 2021	962,6	7.049,6	24.514,7	507,7	2.592,5	35.627,1

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.461,4	32,89	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18

Tablo B.29: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	VİYABANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GSYH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	7.606,9	8.858,5	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	21.395,4	21.407,5 ^(H)	28.769,8 ^(H)
GSYH (Milyon ABD doları)	3.983,9	4.040,2	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.766,8	4.025,1 ^(H)	4.157,5 ^(H)
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	29.216,8	33.127,8	37.413	42.022	51.799	64.178	71.851,4		
Fert Başına GSMH (ABD doları)	15.301,6	15.109	13.721	13.902	14.187	13.277	12.649	10.055	13.367,3 ^(H)
Enflasyon Oranı (%)	10,2	6,5	7,8	10,2	14,7	29,9	11,6	15,0	21,01*
İhracat (Milyon ABD doları) (1)	120,7	134,0	118,1	105,5	105,6	100,9	82,5	101,1	82,5**
İthalat (Milyon ABD doları)	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.816,4	1.587,9	1.220,6	592,0**
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.715,5	-1.505,4	-1.119,5	-509,5**
İhracat / İthalat (%)	7,1	7,5	7,9	6,9	5,9	5,6	5,2	8,3	13,9**
Gelen Turist Sayısı	1.232.753	1.366.007	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	1.749.979	388.837	274.999***
a) Türkiye	923.308	1.020.577	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	1.358.465	307.717	208.897***
b) Diğer	309.445	345.430	372.449	358.841	410.082	400.205	391.514	81.120	66.102***
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	613,4	691,6	697,7	714,4	864,9	912,4	954,5	1.017,2 ^(H)	1.066,0 ^(H)
İstihdam	97.867	103.149	112.811	118.387	120.999	132.411	138.438	132.885 ^(T)	148.872 ^(H)
İşsiz Sayısı	8.929	9.320	9.043	8.075	7.452	9.872	9.317	14.950 ^(T)	9.101 ^(H)
İşsizlik Oranı (%)	8,4	8,3	7,4	6,4	5,8	6,9	6,3	10,1 ^(T)	5,8 ^(H)
Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus (2)	277.031	289.252	299.514	307.255	314.169	347.340	357.216	289.348 ^(T)	299.599 ^(H)
Nüfus (Projeksiyon) (3)	306.368	320.884	331.432	339.478	351.965	372.486	n.a	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	3,3	3,8	3,9	2,9	3,1 ^(T)	n.a	n.a	n.a	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTOMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

^(T)Tahmin ^(H)Hedef

*: Eylül ayı yıllık enflasyon oranı

** : Ocak-Haziran dönemi verileri

*** : Ocak-Eylül dönemi verileri

1) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

2)Fert Başına GSMH hesaplamasında DPÖ ortalama Amerikan doları (USD) kuru baz alınmıştır.

3) Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus: Hane halkı İş Gücü Anketi yoluyla elde edilen, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapisane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

4) Nüfus (Projeksiyon) 2011 yılında yapılan nüfus sayımı verileri kullanılarak yapılan 2012-2018 projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler)– (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^(H)
1. Tarım	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.171,2	1.279,8	1.925,3
2. Sanayi	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	1.675,7	2.064,4	2.459,2
3. İnşaat	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.235,1	2.054,6	1.464,1
4. Ticaret - Turizm	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	4.746,7	2.746,6	6.846,0
5. Ulaştırma - Haberleşme	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.564,7	1.370,7	2.132,6
6. Mali Müesseseler	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.717,3	1.685,6	2.040,1
7. Konut Gelirleri	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.102,4	1.356,9	1.521,3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	2.819,4	2.755,2	4.404,9
9. Kamu Hizmetleri	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.441,7	4.146,0	3.416,5
10. İthalat Vergileri	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.921,2	1.947,7	2.559,8
11. GSYH	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	21.395,4	21.407,5	28.769,8
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	13,7	17,1	19,4
GSMH	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	21.409,1	21.424,6	28.789,2

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(H)Hedef

Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ⁽¹⁾
1. Tarım	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	5,5	6,0	6,7
2. Sanayi	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	7,8	9,6	8,5
2.1. Taş Ocakçılığı	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	1,3	-
2.2. İmalat Sanayi	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	2,8	2,5	-
2.3. Elektrik-Su	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	4,1	5,8	-
3. İnşaat	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,8	9,6	5,1
4. Ticaret - Turizm	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2	12,8	23,8
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	10,5	10,3	17,8
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	11,7	2,5	5,9
5. Ulaştırma - Haberleşme	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	7,3	6,4	7,4
6. Mali Müesseseler	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	8,0	7,9	7,1
7. Konut Sahipliği	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	5,2	6,3	5,3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	13,2	12,9	15,3
9. Kamu Hizmetleri	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	16,1	19,4	11,9
10. İthalat Vergileri	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	9,0	9,1	8,9
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

⁽¹⁾Tahmin

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)	2020 ^(H)	2021 ^(H)
1. Toplam Kaynaklar	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.697,2	19.221,6	21.910,4	25.081,4
2. Toplam Yatırımlar	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	4.013,6	3.229,4	3.814,5	4.451,1
3. Toplam Tüketim	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	13.913,1	15.992,2	18.096,0	20.630,2
4. Kamu Harcanabilir Geliri	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.099,3	4.888,3	5.383,8	5.957,8
5. Özel Harcanabilir Gelir	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.521,8	16.992,5	19.870,1	22.831,5
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	28,1	26,7	29,5	30,1
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	4.708,0	5.888,6	7.158,0	8.159,0

Kaynak: DPÖ

^(T) Tahmin^(H) Hedef**Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)**

Sektörler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(H)	2021 ^(H)
1. Tarım	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,7	1,8	-5,5
2. Sanayi	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	-14,7	-15	2,2
3. İnşaat	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	3,9	-25,6	6,0
4. Ticaret-Turizm	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	-2,7	-35,6	1,4
5. Ulaştırma-Haberleşme	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	3,5	-16,6	2,3
6. Mali Müesseseler	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2	0,5	2,7
7. Konut Sahipliği	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	5,0	3,6	1,0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	1,3	-16,0	6,5
9. Kamu Hizmetleri	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	3,7	-1,5	3,5
10. İthalat Vergileri	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,6	-16,4	3,5
11. GSYH	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	0,2	-16,2	2,7
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	10,9	4,4	2,6
GSMH	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	0,2	-16,2	2,7

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(T) Tahmin^(H) Hedef

Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(H)	2021 ^(H)
1. Cari İşlemler Dengesi	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	287,6	294,4	215,9	221,3	533,3	535,8
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	71,4	131,4	73,1	154,9	119,7	122,6
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-79,4	-826,6	+69,1	-290,3	-654,1	-666,8
4. Net Hata ve Noksan	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	-279,6	400,8	-358,1	-85,9	1,2	8,4

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ocak	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53	1,70	0,48
Şubat	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37	2,33	0,46
Mart	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71	2,80	1,86
Nisan	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72	2,57	3,84
Mayıs	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22	3,34	5,52
Haziran	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57	4,38	8,83
Temmuz	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72	6,44	11,26
Ağustos	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12	8,87	14,09
Eylül	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18	10,7	16,46
Ekim	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	10,71	11,86	
Kasım	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	10,20	14,55	
Aralık	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	11,66	15,03	

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019	11,66	11,84
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7	2020	15,03	14,60
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4	2021*	21,01	19,58
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB, İstatistik Kurumu

*: Eylül ayı yıllık enflasyon verisi baz alınmıştır.

Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)

Ana Gruplar	Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları											
	2021											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,05	2,33	1,15	1,62	-0,09	1,16	0,71	1,30	0,30			
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,17	1,33	0,05	0,35	0,67	1,24	0,11	0,01	0,00			
3. Giyim ve Ayakkabı	0,61	-6,64	-4,79	6,67	12,09	0,91	0,01	-0,05	-0,05			
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	-0,59	-0,44	2,96	1,41	0,70	1,36	-0,01	0,02	0,27			
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	6,56	-0,15	1,78	1,58	0,41	5,96	0,23	0,03	0,09			
6. Sağlık	0,40	3,74	1,92	1,10	3,50	4,64	0,09	0,05	0,03			
7. Ulaştırma	-0,75	-1,37	2,03	3,46	3,42	7,68	1,03	0,16	-0,02			
8. Haberleşme	0,16	-0,02	0,70	0,82	0,84	1,39	0,02	0,11	0,02			
9. Eğlence ve Kültür	-0,61	-0,09	0,64	1,38	0,29	0,76	0,02	0,08	0,09			
10. Eğitim	-1,07	-1,08	1,10	1,99	0,82	0,95	-0,01	-0,04	1,06			
11. Lokanta ve Oteller	-0,13	-0,54	1,83	1,68	2,89	8,00	-0,01	0,86	0,21			
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	2,52	-0,65	1,44	1,36	2,06	0,37	0,04	0,01	0,08			
Genel	0,48	-0,02	1,39	1,94	1,62	3,14	2,23	2,54	2,08			

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	960	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019
2020	3.820	01.02.2020
2021	4.400	01.02.2021
2021	4.970	01.09.2021

Kaynak: DPÖ

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	98 Oktan			
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40
03.02.2018	3,85	4,04	3,78	-	3,55
17.03.2018	3,88	4,07	3,82	-	3,59
11.04.2018	4,19	4,37	4,02	-	3,78
03.05.2018	4,30	4,48	4,13	4,13	3,91
10.07.2018	4,32	4,50	4,13	4,13	4,01
31.07.2018	4,42	4,60	4,18	4,18	4,11
28.08.2018	4,97	5,16	4,76	4,76	4,65
20.09.2018	5,81	6,01	5,76	5,76	5,59
01.11.2018	5,61	5,71	5,55	5,76	5,46
22.11.2018	5,21	5,31	5,15	-	5,06
13.12.2018	5,06	5,16	4,95	-	4,86
10.01.2019	5,00	5,10	4,85	-	4,78
21.02.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,75
14.03.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,85
04.04.2019	5,41	5,51	5,01	-	4,95
08.08.2019	5,36	5,46	4,96	-	4,90
05.05.2020	4,96	5,06	4,56	-	4,50
18.06.2020	5,40	5,50	4,94	-	4,94
09.07.2020	5,78	5,88	5,32	-	5,29
08.05.2021	6,07	6,17	5,61	5,61	5,58
29.05.2021	6,51	6,64	6,04	5,61	5,95
22.06.2021	6,96	7,09	6,52	-	6,37
13.07.2021	7,45	7,60	6,91	-	6,67
24.08.2021	7,35	7,50	6,81	-	6,57
06.10.2021	7,84	7,99	7,30	-	7,27
28.10.2021	8,80	8,96	8,44	-	8,39

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019	43.130.122	2.129.943	2.236.897	30.490.266	4.448.151	82.465.379
2020	49.500.656	2.041.116	10.440.836	31.554.011	7.570.755	101.107.374
2021 (Ocak-Haziran)	43.674.589	963.687	5.849.530	18.287.823	13.687.395	82.463.024

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019	927.163.386	287.971.697	152.984.913	85.855.064	95.200.820	38.744.575	1.587.920.455
2020	731.570.571	206.235.045	146.838.698	41.325.190	57.643.361	36.967.972	1.220.580.837
2021 (Ocak-Haziran)	373.862.544	92.038.777	61.803.999	17.239.845	26.861.610	20.196.705	592.003.480

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazimağusa	Karpaz	Toplam
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019	1.973.844	70.097	24.575	476	2.068.992
2020	426,545	35,766	5,312	24	467,647
2021 (Ocak-Eylül)	281.919	36.545	5.726	76	324.266

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.44: 2020 - 2021 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Ocak	166.644	10.058	197.924	134	120.770	959	485.340	11.151
Şubat	177.777	16.030	182.753	213	124.300	907	484.830	17.150
Mart	50.937	42.395	52.878	1.099	33.104	2.484	136.919	45.978
Nisan	633	44.288	17	1.165	547	2.395	1.197	47.848
Mayıs	948	45.687	29	3.729	79	2.916	1.056	52.332
Haziran	12.707	88.718	921	90.680	430	39.340	14.058	218.738
Temmuz	46.741	89.376	9.951	119.204	3.628	57.318	60.320	265.898
Ağustos	38.557	90.922	13.979	142.201	4.675	63.570	57.211	296.693
Eylül	58.787	118.394	14.461	138.218	6.135	67.400	79.383	324.012
Ekim	59.505		15.596		7.467		82.568	
Kasım	53.330		10.412		6.842		70.584	
Aralık	32.104		5.469		3.967		41.540	
Toplam	698.670	545.868	504.390	496.643	311.946	237.289	1.515.006	1.279.800

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (Ocak-Eylül)
Türkiye	529.908	588.045	621.819	710.889	776.428	773.936	155,329	116.200
KKTC	49.598	52.335	53.224	55.613	49.344	50.560	46,263	51.025
Diğer	224.881	235.661	249.079	348.471	317.434	336.184	43,022	29.819
Genel Toplam	804.387	876.041	924.122	1.114.973	1.143.206	1.160.680	244.614	197.044

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı' bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTCC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her

